

POLEMIA

Kansalaismielipide ja kunnat

Ilmapuntari 2015

Kansalaismielipide ja kunnat

Kansalaismielipide ja kunnat

Ilmapuntari 2015

KAKS – KUNNALLISALAN KEHITTÄMISSÄÄTIÖ

KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
ILMAPUNTARI 2015

Kieliasun tarkistus:
Sirpa Ovaskainen

Kunnallisalan kehittämissäätiön
Polemia-sarjan julkaisu nro 101
© Pole-Kuntatieto Oy

Vammalan Kirjapaino Oy, Sastamala 2016
ISBN 978-952-7072-50-9 (nid.)
ISBN 978-952-7072-51-6 (PDF)
ISSN 1235-6964

Sisällys

ESIPUHE	7
1 JOHDANTO	9
2 MIELIPITEET SOTE-UUDISTUKSESTA	11
2.1 Suhtautuminen sote-palveluiden siirtämiseen kuntaa suuremmille alueille	11
2.2 Mielenpitoet terveyspalveluiden tasosta	15
2.3 Mielenpitoet sote-uudistuksen seurauksista	16
2.4 Suomalaisten suhde itsehallinto- ja valinnan- vapausuudistukseen	19
3 MIELIPITEET SÄÄNTELYSTÄ	23
3.1 Mielenpitoet toimintaa rajoittavista säädöksistä, määräyksistä ja ohjeista	23
3.2 Missä asioissa liikaa rajoituksia?	24
4 MIELIPITEET PERUSTULOISTA	27
4.1 Yleiskuva suhtautumisesta perustuloon	27
4.2 Täsmenäväviä havaintoja eri väestöryhmien suhtautumisesta	28

5	POLITIIKKA-ARVIOT	30
5.1	Suomalaisten suhde puolueisiin	30
5.2	Puolue- ja ehdokasvalinnan perusteet viime eduskuntavaaleissa	32
5.3	Minkä kaikkien puolueiden haluttiin olevan mukana uudessa hallituksessa?	36
5.4	Vaalien jälkeiseen hallitukseen kohdistuneet odotukset	38
5.5	Suomalaisten suhtautuminen hallituksen linjauksiin kesällä 2015	42
5.6	Millaista kehitystä odotetaan vaalikauden aikana?	45

Esipuhe

Käsissäsi oleva Kansalaismielipide ja kunnat – Ilmapuntari 2015 on koonto neljästä tuon vuoden aikana tehdystä tutkimuksesta.

Kansalaiskyselyjen teemoja olivat suomalaisten suhde puolueisiin ja ehdokasvalintojen perusteet, odotukset uudelle hallitukselle ja suhtautuminen hallituksen linjauksiin. Tästä aihepiiristä paneuduimme erityisesti suhtautumiseen itsehallinto- ja sote-uudistukseen, valinnanvapauteen ja perustuloon. Kysyimme myös kansalaisten näkemyksiä säätelystä ja sen määrästä.

Tutkimuksen, kuten sarjan aiemmatkin osat, on Kunnallisanalan kehittämissäätötoimikunnan toimeksiannosta tehnyt TNS Gallup Oy. Hankkeen vastaavana johtajana ja kirjoittajana on toiminut yht.lis. Juhani Pehkonen. Lämpimät kiitokset hänelle!

Helmikuussa 2016

Antti Mykkänen

asiamies

KAKS – Kunnallisanalan kehittämissäätötoimikunta

1 Johdanto

Tässä raportissa esitetään keskeiset tulokset vuoden 2015 aikana toteutetuista Ilmapuntari-tutkimuksista, joissa on selvitetty suomalaisten suhtautumista sote-uudistukseen ja politiikkaan. Kysymyksenasettelu on laaja ja kattaa useita teemakokonaisuuksia. Tällä kertaa tarkastelukehikkona ei ole yksinomaan kunta, vaan puntarointi ulottuu kuntaa suurempiin alueellisiin kokonaisuuksiin sekä yleisempään yhteiskunnalliseen asenneilmastoon. Tämä siksi, että maan hallituksen toimet sosiaali- ja terveystalouden rakenneuudistukseksi vaikuttavat toteutuessaan kuntien palvelutuotantoon ja voimavaroihin.

Sisällöllisesti moniaineksinen tutkimusaineisto raportoidaan kolmeen päälukuun jäsennettynä. Ensin luvussa kaksi tarkastellaan näkemyksiä sosiaali- ja terveystalouden rakenneuudistuksesta. Luku koostuu terveystalouden tasoon liittyvistä näkemyksistä sekä sote-uudistuksen seuraamuksiin liittyvistä arvioista. Samassa yhteydessä käsitellään myös kansalaisten suhtautumista itsehallintoalue- ja valinnanvapausuudistukseen.

Seuraavaksi suurennuslasin alle poimitaan sääntely. Kolmannessa luvussa tarkastellaan mielipiteitä rajoittavista säädöksistä, määräyksistä ja ohjeista maassamme. Vastaajat arvioivat sääntelyn määrää oman itsensä ja elinkeinojen kannalta.

Luvussa neljä selvitetään näkemyksiä perustulosta. Asia on tärkeä siksi, että kansalaisten suhtautumisesta perustuloon on aika vähän tietoa ja perustulokokeilu on kuitenkin kirjattu maan hallituksen ohjelmaan.

Raportin viidennessä luvussa käännetään katse politiikkaan, vuoden 2015 eduskuntavaaleihin ja tulevaan vaalikauteen. Luvussa sivutaan näkemyksiä puolueista ja äänestämisestä sekä puntaroidaan äänestämiseen vaikuttavia tekijöitä. Lisäksi luvussa selvitetään, miten kansalaiset suhtautuvat Sipilän hallituksen keskeisiin linjauksiin ja miten he odottavat asioiden kehittyvän maassamme seuraavan neljän vuoden aikana. Koska rajanveto eri aihealueiden välillä on sopimuksenvaraista, jaotus on luonnollisesti paljolti esitystekninen.

Käsillä oleva raportti on tutkimuksen perusraportti, jossa verbalisoidaan ja visualisoidaan tutkimuksen päätuloksia. Graafisten kuvioiden osuus raportissa on suuri, koska tutkittavat asiat ovat konkreettisia ja kuviot pitkälti itseselitteisiä. Aineiston laajuuden ja moniulotteisuuden vuoksi kaikkia tuloksia ei ole mahdollista eikä järkevää kirjoittaa systemaattisesti auki.

Tutkimusaineisto koostuu neljästä erillisestä osa-aineistosta. Ensimmäinen osa tutkimusaineistoa on koottu Gallup Kanavalla (internetpaneelissa) helmikuun lopulla 2015. Haastatteluja tehtiin yhteensä 1 022. Vastaajat edustavat maamme 15–74 vuotta täyttäneitä väestöä Ahvenanmaata lukuun ottamatta.

Toinen osa haastatteluista toteutettiin samalla metodilla kesäkuussa. Haastatteluiden määrä oli tässä osiossa 1 001. Kolmas osa-aineisto kerättiin syyskuussa. Haastatteluiden määrä oli 1 055. Viimeinen osa-aineisto koottiin joulukuussa. Haastatteluiden määrä oli tässä 1 049.

Raportin tehtävänä on lähinnä jäsentää aineistoa ja johdattaa lukijaa omien havaintojen ja tulkintojen tekoon. Erillisissä tilastoraporteissa esitetään kaikki tutkimustulokset yksityiskohtaisessa taulukkomuodossa. Ne sisältävät myös tiedot tutkimusaineistojen rakenteesta ja vastaajaryhmien koosta.

Tutkimuksen, kuten sarjan aiemmatkin osat, on Kunnallissalan kehittämissäätiön toimeksiannosta toteuttanut TNS Gallup Oy.

2 Mielipiteet sote-uudistuksesta

2.1 Suhtautuminen sote-palveluiden siirtämiseen kuntaa suuremmille alueille

Sosiaali- ja terveyspalveluiden siirtämistä kuntaa suurempien itsehallintoalueiden vastuulle kannatettiin

Maan hallitus kertoi vuoden 2015 marraskuussa sote-uudistusta ja itsehallintoalueita koskevista linjauksistaan ja aluejaon perusteista. Maahan perustetaan 18 itsehallintoaluetta, joista 15 järjestää itse alueensa sosiaali- ja terveyspalvelut. Kolme muuta itsehallintoaluetta järjestävät lain perusteella sosiaali- ja terveyspalvelunsa tukeutuen toiseen itsehallintoalueeseen. Itsehallintoalueille kootaan sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi muita tehtäviä.

Kyselyn tekovaiheessa syyskuussa tiedossa oli, että hallitus valmistelee enintään 19 itsehallintoalueen perustamista Suomeen, ja itsehallintoalueiden päättäjät valitaan suorilla vaaleilla vuonna 2017. Teemaan liittyen suomalaisilta kysyttiin, miten he yleisesti ottaen suhtautuvat siihen, että kuntien tai kuntayhtymien sijaan ainakin sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyvät kuntaa suurempien itsehallintoalueiden vastuulle.

Vajaat puolet (45 %) suomalaisista kannatti yleisesti ottaen sitä, että kuntien tai kuntayhtymien sijaan ainakin sosiaali- ja ter-

veyspalvelut siirtyvät kuntaa suurempien itsehallintoalueiden vastuulle. Noin neljännes (26 %) suhtautui asiaan varauksellisesti. Melko monella (29 %) ei ollut mielipidettä asiasta.

Enemmistö (61 %) maan hallituspuolueiden tukijoista kannatti kuntien tai kuntayhtymien sosiaali- ja terveyspalveluiden siirtämistä kuntaa suurempien itsehallintoalueiden vastuulle. Oppositioapuolueiden kannattajista kaksi viidestä (39 %) suhtautui myönteisesti. Kolmannes (33 %) oppositioapuolueiden kannattajista ei pystynyt muodostamaan näkemystään asiasta.

Myös muita tehtäviä tulisi siirtää uusien itsehallintoalueiden vastuulle

Itsehallintoalueille on esitetty myös muita kuntien tällä hetkellä hoitamia tehtäviä. Hallituksen linjausten mukaan jatkossa Suomen julkinen hallinto järjestetään kolmella tasolla, jotka ovat valtio, itsehallintoalue ja kunta.

Hallituksen päätöksen mukaan itsehallintoalueille osoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi pelastustoimen tehtävät, maakuntien liittojen tehtävät ja ELY-keskusten alueellisen kehittämisen tehtävät ja lisäksi mahdollisesti ympäristöterveydenhuolto.

Tutkimuksen aineistonkeruuvaiheessa tiedossa oli, että uudelle hallintoportaalle siirretään muitakin tehtäviä kuin sosiaali- ja terveyspalvelut, lähtien liikkeelle maakuntaliittojen lakisääteisistä tehtävistä. Tähän liittyen tutkimuksessa vastaajille esitettiin lista yhtä kuntaa suuremmalla maantieteellisellä alueella nykyisin hoidettavista tehtävistä tai tulevaisuudessa järjestettäviksi esitetyistä tehtävistä. Heiltä tiedusteltiin suhtautumista siihen, että myös nämä tehtävät siirrettäisiin sosiaali- ja terveyspalvelujen ohella uusien itsehallintoalueiden vastuulle.

Enemmistö suomalaisista kannatti sitä, että itsehallintoalueiden tehtäviin integroitaisiin myös ainakin valtion aluehallinnon kehittämistehtävät (61 %), maakuntien aluekehittäminen (55 %), energiahuolto (52 %), joukkoliikenne (52 %), ammatillinen koulutus (50 %) ja jätehuolto (50 %). Lähes joka toinen siirtäisi itsehallintoalueiden vastuulle myös elinkeinopolitiikan ja ympäristön huollon.

Neljästätoista tehtäväalueesta vain kaksi oli sellaisia, joiden siirtämisen uusien itsehallintoalueiden vastuulle enemmistö torjui. Nämä olivat lukiokoulutus sekä liikunta- ja urheilumahdollisuudet. Palo- ja pelastustoimen, kulttuurin sekä kansalaisopistojen osalta näkemykset jakautuivat kutakuinkin tasan kahtia puolesta ja vastaan. Pääsääntöisesti hallituspuolueiden kannattajat suhtautuivat eri tehtävien siirtoon uusien itsehallintoalueiden vastuulle myönteisemmin kuin opposition tukijat.

Enemmistö rahoittaisi itsehallintoalueiden toiminnan valtion verotuksen kautta

Valtioneuvosto on kaavaillut, että uusien itsehallintoalueiden rahoitus tulee joko suoraan valtiolta tai itsehallintoalueille tulee oma verotusoikeus. Molemmissa tapauksissa kunnallisvero poistuisi itsehallintoalueille siirtyvien tehtävien osalta. Vastaaajilta kysyttiin syyskuussa 2015, kumpi olisi parempi tapa järjestää uusien itsehallintoalueiden rahoitus.

Enemmistö (52 %) suomalaisista oli valmis rahoittamaan uusien sote-itsehallintoalueiden toiminnan valtion verotuksen kautta. Vain vajaa neljännes (22 %) antaisi itsehallintoalueille verotusoikeuden, kuitenkin siten, että siinä olisi verokatto.

Selvä enemmistö keskustan (66 %), kokoomuksen (58 %) ja SDP:n (70 %) kannattajista halusi järjestää rahoituksen valtion verotuksen kautta. Vihreiden kannattajien keskuudessa oli eniten (35 %) niitä, jotka luovuttaisivat itsehallintoalueille verotusoikeuden. Vasemmistoliiton tukijat olivat sanattomia eivätkä osanneet sanoa, kumpi olisi parempi tapa järjestää uusien itsehallintoalueiden rahoitus.

Uudistuksen jälkeen kuntien määrään tarvitaan vain pientä säätöä

Kuntien järjestämistä vastaavalla olevista tehtävistä suurin osa siirtyisi sote-uudistuksen myötä kunnilta uusille itsehallintoalueille. Jos valtaosa tehtävistä siirtyy kunnilta alueille, herää kysymys, tarvitaanko kuntaliitoksia enää.

Syyskuussa 2015 suomalaisista vajaa viidennes (18 %) arvioi, että uusien itsehallintoalueiden perustamisen jälkeenkin (v. 2019) on tarpeellista toteuttaa suuri kuntien määrän karsinta. Jonkin verran suurempi joukko (25 %) ajatteli, että mitään kuntaliitoksia ei enää silloin tarvita. Suurin joukko (33 %) kannatti pientä vähennystä kuntien määrään, ei kuitenkaan mitään suurta kuntauudistusta.

Näkemykset eivät juurikaan muuttuneet vuoden 2014 keväästä, jolloin käytännössä saman sisältöinen kysymyksenasettelu oli tutkimuksessa mukana edellisen kerran. Näyttäisi kuitenkin siltä, että hieman aiempaa suurempi osa (21 % → 25 %) arvioi, ettei kuntien määrän supistamista tarvita lainkaan.

Puoluekanta heijastui vastauksissa. Kokoomuksen kannattajista yli kolmannes (37 %) uskoi, että sote-uudistuksen jälkeenkin on tarpeellista toteuttaa huomattava kuntien määrän karsiminen. SDP:n kannattajista näin ajatteli vajaa kolmannes (31 %). Keskustan (32 %), perussuomalaisten (28 %) ja Vasemmistoliiton (28 %) kannattajista keskimäärää useampi ilmoitti, että uudistuksen jälkeen ei tarvita mitään kuntaliitoksia. Vihreiden kannattajista enemmän kuin kaksi viidestä (44 %) olisi tehnyt vain pientä hienosäätöä kuntien määrään.

Joka toisen mielestä oman asuinkunnan liittäminen yhteen naapurikuntien kanssa on tarpeetonta vuoden 2019 jälkeen

Syyskuussa 2015 toteutetussa tutkimuksessa vastaajilta tiedusteltiin myös, kuinka tarpeellisena tai tarpeettomana he pitävät oman asuinkunnan liitosta yhden tai useamman naapurikunnan kanssa itsehallintoalueiden perustamisen vuoden 2019 jälkeen.

Lähes joka toinen (46 %) oli sitä mieltä, että oman asuinkunnan liittäminen yhteen naapurikunnan tai -kuntien kanssa on vuoden 2019 jälkeen jokseenkin tai täysin tarpeetonta. Tarpeelliseksi oman asuinkunnan kuntaliitoksen koki vain reilu neljännes (28 %) suomalaisista.

Kuntatyyppi oli yhteydessä näkemykseen omaa kotikuntaa koskevasta liitoksesta. Maaseutumaisissa ja taajaan asutuissa

kunnissa pidettiin asuinkunnan liittämistä yhteen naapurikuntien kanssa keskimäärää tarpeettomampana.

Puoluekannan mukaan etenkin keskustan kannattajat (58 %) pitivät oman asuinkunnan kuntaliitosta tarpeettomana vuoden 2019 jälkeen. Sen sijaan kokoomuksen kannattajilla oli erilainen näkemys asuinkuntansa tulevaisuudesta. Kokoomuksen tukijoista enemmän kuin kaksi viidestä (43 %) sanoi, että oman kotikunnan liittäminen yhteen naapurien kanssa olisi ainakin joksikin tarpeellista.

2.2 Mielenpitoet terveystalvueluiden tasosta

Hyviä terveystalvueluita saa, kun sinne pääsee

Terveydenhoitoon liittyen vastaajille esitettiin joulukuussa 2015 monivalintakysymys ja tiedusteltiin, missä kaikkialla saa nykyisin hyvää hoitoa. Vastaajat arvioivat yksityisiä ja julkisia sairaaloita sekä kunnallisia ja yksityisiä terveystalvueluksia.

Saatu tulos näytti ensituntumalta hämmästyttävältä. Enemmistö tuntui ajattelevan, että palvelutarjoajalla ei ole sikäli suurta eroa, koska hyvää hoitoa saa kaikkialla. Tulos on huomionarvoinen, sillä kunnalliseen terveydenhuoltoon on kohdistettu suuresti arvostelua. Saatu tulos kieli ainakin siitä, että hoitoa pidetään hyvänä, kun sinne pääsee. Tulos ei kuitenkaan kerro siitä, missä palveluja tarjoavissa organisaatioissa hoito on parasta.

Yksityisiin sairaaloihin kohdentui julkisia vähemmän mainintoja hyvästä hoidosta. Tämä johtui siitä, että suurimmalla osalla ei ole suoraa tai epäsuoraa tietoa yksityisissä sairaaloissa saadun hoidon tasosta. Yksityisiä palveluita käyttäneiden keskuudessa oltiin keskimäärää useammin vakuuttuneita siitä, että yksityisissä sairaaloissa saa hyvää hoitoa.

Väestön näkemykset muuttuivat vuodesta 2013, jos mahdollista, vieläkin myönteisemmiksi. Aiempaa suurempi osa väestöstä arvioi, että etenkin julkisissa ja yksityisissä terveystalvueluksissa saa hyvää hoitoa.

Nuorten ikäluokkien keskuudessa ilmeni keskimäärää enemmän luottamusta yksityisen hoidon hyvyteen. Ikääntyneet uskoivat julkiseen.

Ylemmät sosiaaliryhmät ja korkeasti koulutetut arvioivat, että etenkin yksityisellä puolella saa hyvää hoitoa. Vähemmän koulutettujen keskuudessa usko hyvään hoitoon horjui palvelutuottajasta riippumatta. Eläkeläiset arvioivat, että etenkin julkiset palveluntuottajat tarjoavat hyvää hoitoa.

Aiempaa useampi oli tyytyväinen yksityisiin terveyspalveluihin

Kunnallisia ja yksityisiä terveyspalveluita viimeksi kuluneen vuoden aikana käyttäneiltä tiedusteltiin joulukuussa 2015 tyytyväisyyttä saamaansa hoitoon. Tulosten mukaan hyvin harva terveyspalvelujen käyttäjä on Suomessa tyytymätön saamaansa hoitoon. Valtaosa ilmoittaa olevansa vähintäänkin melko tyytyväinen palveluja tuottavasta organisaatiosta riippumatta.

Kun yksityisiä ja kunnallisia terveyspalveluita verrataan toisiinsa, yksityisiä palveluja ensisijaisesti käyttäneet olivat hieman tyytyväisempiä kuin kunnallisia palveluita käyttäneet.

Tuloksia tarkasteltaessa tulee ottaa huomioon se, että arvioitsijat ovat rakenteellisesti erilaisia. Kunnallisia palveluita käyttävät etenkin eläkeläiset ja ikääntyneet, yksityisiä palveluita työelämässä mukana olevat palkansaajat.

Tyytyväisyys yksityisiin ja työnantajan kustantamiin yksityisiin terveyspalveluihin lisääntyi vuodesta 2013. Aiempaa useampi oli palveluihin erittäin tyytyväinen. Tyytyväisyydessä kunnallisiin terveyspalveluihin ei ollut havaittavissa muutosta.

2.3 Mielipiteet sote-uudistuksen seurauksista

Suomalaisilla erilaisia näkemyksiä, mitä sote-uudistus tuo mukanaan

Marraskuussa 2015 hallitus kertoi sote-uudistusta ja itsehallintoalueita koskevista linjauksistaan ja aluejaon perusteista. Maaan perustetaan 18 itsehallintoaluetta, joista 15 järjestää itse alueensa sosiaali- ja terveyspalvelut. Kolme muuta itsehallintoaluetta järjestävät lain perusteella sosiaali- ja terveyspalvelunsa tukeutuen toiseen itsehallintoalueeseen. Itsehallintoalueille

kootaan sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi muita tehtäviä. Vastuu sosiaali- ja terveystalouden järjestämisestä siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä itsehallintoalueille vuoden 2019 alussa.

Vastaajat ottivat hallituksen linjauksen jälkeen joulukuussa 2015 kantaa siihen, miten uskovat palveluiden muuttuvan neljän keskeisen kriteerin mukaan. Tarkoituksena oli selvittää, minkälaisia vaikutuksia sote-uudistuksella oletetaan olevan toteutessaan. Vastaavia tuloksia on aiemmilta vuosilta edellisten hallitusten toteuttamatta jääneistä linjauksista.

Kansalaisilla ei ole yksioikoista näkemystä sote-uudistuksen seuraamuksista. Väestöstä pieni osa uskoi palveluiden suoranaisesti paranevan. Eniten luottamusta kohdentui siihen, että palveluiden saavutettavuus paranee tulevaisuudessa (31 %). Palveluiden laadun kohdalla parantumista ennakoivat näkemykset olivat reilun viidenneksen luokkaa (22 %). Noin neljännes uskoi tapahtuvan parannusta palveluiden määrässä (27 %) ja palveluketjun toimivuudessa peruspalveluista aina erikoishoitoa vaativiin palveluihin (25 %).

Käytännössä yhtä suuri osa väestöstä arvioi sote-palveluiden tulevaisuudessa heikkenevän kuin uskoivat niiden parantuvan. Yli kolmannes (35 %) ennakoi sote-ratkaisun seuraamuksena palveluiden saavutettavuuden heikkenevän. Vajaa kolmannes (30 %) arvioi palveluiden määrän pienentyvän. Noin neljännes koki uhkaksi myös palveluiden laadun ja palveluketjun toimivuuden huonontumisen.

Puoluekanta oli yhteydessä näkemyksiin sote-uudistuksen seuraamuksista. Keskustan ja kokoomuksen kannattajat uskoivat palveluiden parantuvan. SDP:n ja Vasemmistoliiton kannattajat olivat selvästi muita epäileväisempiä.

Usko sote-uudistuksen onnistumiseen lisääntyi väestön keskuudessa

Edellisen kerran näkemyksiä sote-uudistuksesta selvitettiin vuoden 2014 joulukuussa hallituksen jätettyä, myöhemmin perustuslaillisiin ongelmiin kaatuneen, esityksen uudeksi sote-järjestämislaiksi. Mielipiteet muuttuivat vuodessa aiempaa valoisam-

maksi. Usko sote-uudistuksen onnistumiseen lisääntyi väestön keskuudessa.

Aiempaa useampi arvioi palveluiden saavutettavuuden paranevan (8 % → 31 %). Myös muissa kysytyissä asioissa mielialat olivat joulukuussa 2015 optimistisempia kuin vuotta aiemmin.

Enemmistö suomalaisista torjui ehdotuksen sote-ratkaisun lykkäämisestä

Vaikka arviot sote-uudistuksen vaikutuksista hajosivat, vain viidennes (20 %) väestöstä kannatti joulukuussa 2015 sitä, että sote-uudistus lykättäisiin kokonaisuudessaan vielä tulevienkin eduskuntavaalien yli seuraavan hallituksen hoidettavaksi neljän vuoden päähän. Enemmistö (58 %) torjui moisen ajatuksen, eikä vajaalla neljänneksellä ollut näkemystä asiasta. Kansalaiset haluavat sote-ratkaisun kuosiin kuluvalle vaalikaudella.

Ajatus uuden aikalisän ottamisesta sote-uudistuksessa sai tuntuvasti vähemmän kannatusta (37 % → 20 %) kuin vuosi aiemmin joulukuussa 2014, jolloin eduskuntavaaleihin oli aikaa nelisen kuukautta.

Enemmistö kaikkien puolueiden kannattajista torjui ehdotuksen sote-uudistuksen lykkäämisestä seuraavien eduskuntavaalien yli. SDP:n kannattajien keskuudessa oli kuitenkin keskimäärää enemmän (35 %) niitä, jotka toivoivat sote-uudistuksen siirrettäväksi seuraavan hallituksen harteille. Keskustan ja kokoomuksen tukijat edustivat toista ääripäätä ja vastustivat yhteisessä rintamassa ehdotusta sote-uudistuksen lykkäämisestä.

Enemmistö (55 %) ilmoitti, että heille on samantekevää, miten sosiaali- ja terveystalvet järjestetään maassamme, kunhan hoitoon pääsee. Vähemmän kuin kaksi viidestä (37 %) torjui väittämän. Mielenpiteet eivät muuttuneet vuoden 2014 joulukuusta.

2.4 Suomalaisien suhde itsehallinto- ja valinnanvapausuudistukseen

Suomalaisista vain reilu viidennes hyvin perillä hallituksen itsehallintoalueuudistuksesta

Joulukuussa 2015 toteutetussa tutkimuksessa vastaajille kerrottiin, että hallituspuolueet sopivat marraskuussa uusista, nykyisiin maakuntiin perustuvista itsehallintoalueista, joissa ylintä päätösvaltaa käyttää suoralla vaalilla valittu valtuusto. Itsehallintoalueet järjestävät 1.1.2019 lähtien kuntien ja kuntayhtymien sijasta sosiaali- ja terveystalvet. Lisäksi niiden vastuulle tulevat ainakin pelastustoimi, maakuntien liittojen tehtävät sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten alueellisen kehittämisen tehtävät, mahdollisesti myös ympäristöterveydenhuolto.

Suomalaisien suhtautumista itsehallintouudistukseen selvitettiin kahdella kysymyksenasettelulla. Ensin tiedusteltiin, missä määrin on perillä itsehallintoalueuudistuksesta. Tämän jälkeen kysyttiin, kuinka tyytyväinen tai tyytymätön on tähän hallituksen uuteen itsehallintoalueita koskevaan linjaukseen.

Suomalaisista reilu viidennes (22 %) ilmoitti olevansa hyvin tai melko perillä itsehallintoalueuudistuksesta. Noin viidennes (19 %) sanoi, ettei ole perillä hyvin eikä huonosti, siis tietää jokin asiasta. Lähes joka toisen (46 %) tiedot olivat oman arvion mukaan käytännössä olemattomat.

Keskimäärää paremmin uudistuksesta uskoivat olevansa perillä ylempät toimihenkilöt ja korkeasti koulutetut. Keskustan ja kokoomuksen kannattajat arvioivat tietävänsä uudistuksesta enemmän kuin muiden puolueiden tukijat. Vasemmistopuolueiden kannattajien tietämys oli tällä tavalla selvitettyinä keskimäärää heikompi.

Keskustan kannattajat tyytyväisiä itsehallintouudistukseen

Suomalaisista noin neljännes (24 %) ilmoitti olevansa tyytyväinen hallituksen itsehallintoalueita koskevaan linjaukseen. Tyytymättömiä (26 %) löytyi yhtä paljon kuin tyytyväisiä. Varsin moni

suhtautui uudistukseen neutraalisti (28 %). Noin viidennes ei pystynyt ottamaan kantaa.

Tyytyväisyys itsehallintouudistukseen oli leimallista etenkin keskustan kannattajille (65 %). Perussuomalaisten ja kokoomuksen kannattajat eivät olleet lainkaan samassa määrin hyvillään ratkaisusta. Kokoomuksen kannattajista vajaa kolmannes (31 %) oli tyytyväisiä ja perussuomalaisten tukijoista reilu neljännes (27 %). SDP:n ja Vasemmistoliiton kannattajien keskuudesta löytyi muita enemmän nyreissään olevia.

Vajaa kolmannes arvioi tietämyksensä valinnanvapausuudistuksesta hyväksi

Marraskuussa 2015 hallitus sopi myös, että Suomeen säädetään valinnanvapauslainsäädäntö. Sen myötä jokainen voi itse valita, käyttääkö sosiaali- ja terveystaloudissa julkista, yksityistä tai kolmannen sektorin tuottajaa. Hallituksen mukaan valinnanvapauden tarkoituksena on vahvistaa erityisesti perustason palveluita ja turvata nykyistä nopeampi hoitoon pääsy.

Suhtautumista hallituksen valinnanvapautta koskevaan linjaukseen selvitettiin kahdella kysymyksenasettelulla. Ensin tiedusteltiin, missä määrin on perillä palveluiden valinnanvapautta koskevasta uudistuksesta. Tämän jälkeen kysyttiin, kuinka tyytyväinen tai tyytymätön on hallituksen linjaukseen.

Lähes kolmannes (30 %) ilmoitti olevansa erittäin tai melko hyvin perillä valinnanvapautta koskevasta uudistuksesta. Tätä suurempi joukko (39 %) uskoi tietämyksensä enemmän tai vähemmän heikoksi. Reilu neljännes (28 %) arvioi tietävänsä asiasta jotakin (tietämys ei ole hyvä mutta ei huono). Tuloksista voi tehdä sen johtopäätöksen, että tietämys valinnanvapautta koskevasta linjauksesta on parempi kuin itsehallintoalueita koskevasta ratkaisusta.

Keskustan ja kokoomuksen kannattajista lähes joka toinen arvioi olevansa hyvin perillä hallituksen valinnanvapautta koskevasta ratkaisusta. Perussuomalaisten, SDP:n ja vihreiden kannattajista puolestaan joka toinen oletti tietämyksensä heikoksi.

Vain kuudesosa väestöstä tyytymätön sosiaali- ja terveyspalveluiden valinnanvapauteen

Enemmän kuin kaksi viidestä (42 %) ilmoitti olevansa erittäin tai melko tyytyväinen palveluiden valinnanvapauteen. Avoimen tyytymättömiä löytyi varsin vähän (16 %). Monet kansalaiset suhtautuivat neutraalisti (23 %) tai eivät osanneet sanoa (19 %). Palveluiden valinnanvapaus herätti kansan keskuudessa enemmän tyytyväisyyttä kuin itsehallintoalueuudistus.

Selvä enemmistö keskustan (62 %) ja kokoomuksen (73 %) kannattajista näyttäisi olevan riemuissaan palveluiden valinnanvapausta koskevasta hallituksen linjauksesta. Merkillepantavaa tuloksissa on se, että palveluiden valinnanvapaus ei aiheuttanut suurta närkästystä edes oppositiopuolueiden kannattajien keskuudessa.

Hyvä tietämys valinnanvapausta koskevasta uudistuksesta on yhteydessä tyytyväisyyteen. Palveluiden valinnanvapausta koskevasta uudistuksesta hyvin perillä olevista kaksi kolmesta oli tyytyväisiä ratkaisuun. Huonosti tietävien keskuudesta tällaisia löytyi vain neljännes.

Johtopäätökset

Syyskuussa 2015 suomalaisista joka toinen kannatti periaatteessa kuntien tai kuntayhtymien sosiaali- ja terveyspalveluiden siirtämistä uusien itsehallintoalueiden vastuulle. Suurempi erimielisyys tai epätietoisuus syntyi siitä, mikä on paras itsehallintoalueiden määrä. Ratkaisua ei kuitenkaan enää haluttaisi pitkittää siirtämällä sitä eteenpäin.

Enemmistö suomalaisista kannatti sitä, että itsehallintoalueiden tehtäviin integroitaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi myös monia muita tehtäviä. Ainakin valtion aluehallinnon kehittämistehtävät, maakuntien aluekehittäminen, energiahuolto, joukkoliikenne, ammatillinen koulutus ja jätehuolto kuuluivat tällaisten joukkoon.

Joulukuussa 2015 enemmistö tuntui ajattelevan, että palvelutarjoajalla ei ole sikäli suurta eroa, koska hyvää hoitoa saa kaikkialla. Tulos on huomionarvoinen, sillä kunnalliseen terveydenhuoltoon on kohdistettu suuresti arvostelua. Tulos kieli ainakin siitä, että hoitoa pidetään hyvänä, kun sinne pääsee.

Kunnallisia ja yksityisiä terveystalvaeluita viimeksi kuluneen vuoden aikana käyttäneiltä tiedusteltiin joulukuussa 2015 tyytyväisyyttä saamaansa hoitoon. Tulosten mukaan hyvin harva terveystalvelujen käyttäjä on Suomessa tyytymätön saamaansa hoitoon. Valtaosa ilmoitti olevansa vähintäänkin melko tyytyväinen palveluja tuottavasta organisaatiosta riippumatta. Yksityisiä palveluja ensisijaisesti käyttäneet olivat tyytyväisempiä kuin kunnallisia palveluita käyttäneet.

Kansalaisilla ei ole yksioikoista näkemystä sote-uudistuksen seuraamuksista. Väestöstä pieni osa uskoi joulukuussa 2015 palveluiden paranevan. Tuloksista voisi tehdä johtopäätöksen, että sote-uudistuksen ei uskota suuresti muuttavan palveluita.

3 Mielipiteet sääntelystä

3.1 Mielipiteet toimintaa rajoittavista säädöksistä, määräyksistä ja ohjeista

Puolet väestöstä arvioi, että yhteiskunnan erilaiset säädökset, määräykset ja ohjeet rajoittavat omaa elämää liaksi

Pitkällä aikavälillä vuosittaisen sääntelyn määrä on lisääntynyt voimakkaasti. Suuntaus on sama myös muissa kehittyvissä maissa. Jotkut menevät tulkinnoissa jopa niin pitkälle, että puhuvat hyvinvointiyhteiskunnan muuttumisesta holhousyhteiskunnaksi.

Kun sääntelyn määrä kasvaa ja tulee yksityiskohtaisemmaksi, ihmisten, yritysten ja viranomaisten on yhä vaikeampi tunnistaa, mitkä säännöt soveltuvat eri tilanteisiin. Tämä lisää epävarmuutta, kun lainsäädännön perustehtävä olisi kuitenkin luoda vakautta, ennustettavuutta ja yhdenvertaisuutta.

Syyskuussa 2015 teemaa lähestyttiin useammalla kysymyksenasettelulla. Vastajilta tiedusteltiin, mitä mieltä he ovat yleensä toimintaa rajoittavista säädöksistä, määräyksistä ja ohjeista maassamme. Tämän perään kysyttiin, missä määrin yhteiskunnan erilaiset säädökset, määräykset ja ohjeet rajoittavat omaa elämää.

Valtaosa (77 %) suomalaisista arvioi rajoittavia säännöksiä, määräyksiä ja ohjeita olevan maassamme ainakin jonkin verran liian paljon tarpeeseen nähden. Kaksi viidestä katsoi säännösten ja normien määrän aivan liialliseksi. Niitä, jotka olisivat halukkaita lisäämään sääntelyä, sai etsiä suurennuslasin kanssa.

Niiden osuus, jotka uskoivat rajoituksia ja säännöksiä olevan aivan liian paljon, oli suurempi kuin vuoden 2014 joulukuussa (36 % → 41 %). Kokonaiskuva oli kuitenkin muuttumaton.

Miesten mielestä normit rajoittavat elämää liiaksi

Oman itsensä osalta kansalaiset olivat varovaisempia arvioissaan. Noin puolet (48 %) väestöstä arvioi, että yhteiskunnan erilaiset säädökset, määräykset ja ohjeet rajoittavat omaa elämää aivan liikaa tai jonkin verran liikaa. Kaksi viidestä (43 %) oli sitä mieltä, että yhteiskunnan normeja on heidän oman elämänsä kannalta sopivasti. Mielipiteet oman itsensä osalta eivät näytä muuttuneen vuoden 2014 joulukuusta.

Miehet (58 %) kokivat naisia useammin, että yhteiskunnan eri säädökset, määräykset ja ohjeet rajoittavat heidän elämäänsä liian kanssa. Naisista enemmistö (51 %) koki heitä itseään rajoittavia määräyksiä olevan sopivassa määrin.

Ammattitasta heijastui myös vastauksissa. Enemmistö ylemmistä toimihenkilöistä, työntekijöistä ja yrittäjistä arvioi, että säädökset, määräykset ja ohjeet rajoittavat heidän elämäänsä liian kanssa. Alempien toimihenkilöiden, opiskelijoiden ja eläkeläisten keskuudessa oltiin keskimäärää useammin tyytyväisiä. Puoluekannan mukaan etenkin perussuomalaisten kannattajat kokivat, että normit rajoittavat heidän elämäänsä liikaa.

3.2 Missä asioissa liikaa rajoituksia?

Elinkeinojen harjoittamista ja rakentamista rajoitetaan liiaksi

Syyskuussa 2015 toteutetussa tutkimuksessa vastaajille esitettiin lista asioita ja kysyttiin, missä kaikissa he kokevat olevan liiaksi rajoittavia säädöksiä, määräyksiä tai ohjeita.

Enemmistön mielestä liikaa rajoituksia kohdentuu elinkeinon harjoittamiseen (luvat) (60 %) sekä rakentamiseen ja remontointiin (52 %). Lisäksi puolet väestöstä arvioi alkoholijuomien valmistusta ja myyntiä (51 %) sekä kauppojen ja ravintoloiden aukioloaikoja (51 %) rajoitettavan liian kanssa. Asioita, joissa sääntelyn nähtiin olevan kutakuinkin kohdallaan, löytyi useampia. Näihin kuuluivat ainakin pankkitoiminta, kuluttajansuojelu sekä ympäristönsuojelu.

Näkemykset eivät juurikaan muuttuneet joulukuusta 2014. Hieman aiempaa suurempi osa oli tyytymätön kauppojen ja ravintoloiden aukioloaikoihin (47 % → 51 %). Aiempaa hieman pienempi osa valitti mainontaa koskevia säännöksiä olevan liian paljon (27 % → 23 %).

Viranomaiset eivät saisi liikaa ohjailta kansalaisia

Syyskuussa 2015 valtaosa (81 %) suomalaisista yhtyi väittämään, jonka mukaan Suomessa aivan liian monia asioita säädellään liian pikkutarkasti. Vain vajaa kuudesosa tohti olla eri mieltä väittämän kanssa. Mielipide liiallisesta sääntelystä voimistui hieman vuoden 2014 joulukuusta.

Kansalaisten opastaminen kohti terveempiä elämäntapoja pakolla sai taakseen vain kymmenesosan (10 %) suomalaisista. Suuri enemmistö (85 %) torjui ajatuksen, että viranomaisten tulisi ohjailta kansalaisia voimakkaammin, koska ihmiset eivät pysty muuten elämään oikein. Näkemykset säilyivät kutakuinkin muuttumattomina.

Kolme neljästä (77 %) oli sitä mieltä, että suurin osa Suomen täysi-ikäisistä ihmisistä kyllä osaa pitää huolta itsestään ilman ohjausta ja määräyksiä. Vajaa viidennes (18 %) oli eri mieltä ja epäili suomalaisten kykyä pitää itsestään huolta. Aiempaa suurempi osa väestöstä luotti suomalaisten kykyyn huolehtia itsestään (69 % → 77 %).

Vaikka valtaosa väestöstä uskoi, että Suomessa aivan liian monia asioita säädellään pikkutarkasti, vain noin puolet oli harmissaan asiasta. Joka toinen (53 %) oli valmis allekirjoittamaan sen, että kieltoja on lähes joka paikassa, mikä harmittaa ja ahdistaa.

Väittämään yhtyvien osuus lisääntyi aavistuksen joulukuusta 2014 (50 % → 53 %).

Suomalaiset jakaantuivat kahteen leiriin suhtautumisessa viranomaistoimintaan. Kaksi viidestä (42 %) ilmoitti, että uppinkaiset ja niskuroivat ihmiset vastustavat turhaan viranomaisten tarpeellisia määräyksiä. Ajatuksen torjui lähes joka toinen (46 %). Mielipiteet eivät muuttuneet aiemmasta.

Enemmistö (62 %) kansalaisista oli sitä mieltä, että jos joku keksii Suomessa jotain uutta, joka ei ole suoranaisesti kiellettyä, niin todennäköisesti siihenkin tulisi olla jonkin viranomaisen lupa. Neljännes (26 %) torppasi moisen väittämän. Kansalaiset näyttäisivät olevan aiempaa vakuuttuneempia siitä, että uuden keksiminen vaatisi maassamme viranomaisten luvan (53 % → 62 %).

Johtopäätökset

Valtaosa suomalaisista arvioi rajoittavia säännöksiä, määräyksiä ja ohjeita olevan maassamme liian paljon. Tämän lisäksi puolet väestöstä uskoi, että yhteiskunnan erilaiset säädökset, määräykset ja ohjeet rajoittavat omaa elämää liiaksi.

Enemmistön mielestä liikaa rajoituksia kohdentuu etenkin elinkeinojen harjoittamiseen ja rakentamiseen sekä alkoholijuomien valmistukseen ja myyntiin. Sääntelyn nähtiin olevan kuta-kuinkin kohdallaan pankkitoiminnassa, kuluttajansuojelussa ja ympäristönsuojelussa.

Valtaosa kansalaisista torjuu elämäntapaohjailun riippumatta kyselyajankohdasta. Suomalaisten kykyä pitää itsestään huolta ei epäillä. Viranomaismääräyksiä ja kieltoja haluttaisiin karsia koh- tuuden rajoissa.

4 Mielipiteet perustulosta

4.1 Yleiskuva suhtautumisesta perustuloon

Perustulolla on melko hyvä kaiku kansalaismielipiteessä

Joulukuussa 2015 toteutetussa tutkimuksessa selvitettiin käsityksiä perustulosta ensimmäisen kerran yleisellä tasolla. Moniosaisessa kysymyssarjassa vastaajan tuli arvioida erilaisia luonnehdintoja ja väitteitä sen mukaan, kuinka hyvin tai huonosti ne vastaavat hänen henkilökohtaista näkemystään käsitteestä perustulo. Kysymyssarjan aluksi vastaajalle kerrottiin, että perustulokokeilu on kirjattu maan hallituksen ohjelmaa ja että perustulo tarkoittaisi sitä, kaikille kansalaisille maksettaisiin nykyisen perusturvan suuruista rahasummaa. Sillä korvattaisiin sosiaaliturvan vähimmäisetuudet. Perustulo olisi vastikkeetonta ja verotonta, eikä sen määrä vähenisi tulojen noustessa. Tulojen kasvaessa perustulosta saatu hyöty kuitenkin perittäisiin takaisin verotuksen kautta.

Arvioitavien argumenttien sisällöllinen kirjo oli moniaineksinen ja osin ristiriitainen, aivan kuten asiasta käytävä julkinen keskustelukin, josta kysymysosiot on johdettu. Yleissilmäys tuloksiin paljastaa, että perustulolla on melko hyvä kaiku kansalaismielipiteessä. Perustuloa kannattavia (51 %) löytyi tuntuvasti enemmän kuin sitä vastustavia (23 %).

Perustulolla arvellaan olevan myönteisiä vaikutuksia. Valtaosa (68 %) yhtyi siihen, että perustulon myötä olisi helpompi lähteä yrittämään, jos epäonnistumisesta ei olisi seurauksena taloudellinen ahdinko. Tätä mieltä olivat kaikki väestöryhmät ja etenkin yrittäjät, työttömät ja opiskelijat.

Selvä enemmistö allekirjoitti myös teesit, joiden mukaan perustulo mahdollistaisi nykyiseen sosiaaliturvaan liittyvän byrokratian purkamisen (63 %) sekä yksinkertaistaisi nykyistä tukijärjestelmää, tekisi siitä halvemman ja kevyemmän (60 %).

Vaikka perustuloa kannatetaan enemmän kuin vastustetaan, tämä ei suinkaan tapahdu ilman soraääniä. Perustulossa koetaan olevan myös heikkoja kohtia. Enemmän kuin kaksi kolmesta (69 %) oli vakuuttunut, että perustulon suuruudesta, tasosta, muodostuisi kestokiista, jatkuva riidan aihe puolueiden välille. Tätä kehitystä ennakoivat kaikkien puolueiden kannattajat.

Joka toinen (51 %) arvioi, että perustulo mahdollistaisi laiskottelun. Laiskotteluteesiin uskoivat etenkin perussuomalaisten (69 %) ja kokoomuksen (65 %) kannattajat. Vihreiden ja Vasemmistoliiton kannattajien enemmistö torjui väittämän.

Melko moni uskoi myös siihen, että perustulon rahoittaminen merkitsee reipasta tuloveroasteen kiristämistä (43 %) ja että perustulo muodostuu ajan kuluessa hallitsemattomaksi julkiseksi menoautomaatiksi (40 %). Veroasteen nousu pelotti etenkin kokoomuksen (60 %) ja perussuomalaisten (53 %) tukijoita.

4.2 Täsmentäviä havaintoja eri väestöryhmien suhtautumisesta

Perustulo viehättää monia väestöryhmiä. Vihreiden (69 %) ja Vasemmistoliiton (75 %) kannattajat miltei riemastuivat ajatukselta. Kokoomuksen äänestäjät suhtautuivat perustuloon keskimäärää varauksellisemmin. Puolueen kannattajista kaksi viidestä (41 %) liputti perustulon puolesta, ja samansuuruinen joukko vastusti (41 %).

Ammatin mukaan perustulo sai myönteistä vastakaikua työttömien (71 %), yrittäjien (63 %) ja opiskelijoiden keskuudessa (57 %). Eläkeläisten keskuudessa oli keskimäärää enemmän niitä, jotka suhtautuivat perustuloon varauksellisesti (36 %).

Miehillä ja naisilla oli hieman erilainen suhtautuminen perustuloon. Miehistä (56 %) suurempi osa kuin naisista (47 %) suhtautui perustuloon myönteisesti. Naisista huomattavan moni (30 %) ei kyennyt muodostamaan näkemystä asiasta.

Eri ikäluokista myönteisimmin perustuloon suhtautuivat 31–40-vuotiaat suomalaiset (62 %). Iän myötä varauksellisuus yleistyí. Ikääntyneimmistä, yli 60-vuotiaista reilu kaksi viidestä (44 %) kannatti ja yli kolmannes (36 %) suhtautui kielteisesti.

Tulotaso heijastui näkemyksissä siten, että eniten kannatusta perustulo sai kaikkein vähiten ansaitsevien keskuudessa (63 % kannatti). Korkeimmassa tuloluokassa vastustajia löytyi keskimäärää selvästi enemmän (34 %).

Johtopäätökset

Joulukuussa 2015 enemmistö kansasta kannatti perustuloa. Perustuloa kannattavia löytyi tuntuvasti enemmän kuin sitä vastustavia.

Perustulolla arvellaan olevan myönteisiä vaikutuksia. Valtaosa yhtyi siihen, että perustulon myötä olisi helpompi lähteä yrittämään, jos epäonnistumisesta ei olisi seurauksena taloudellinen ahdinko. Selvä enemmistö uskoi myös, että perustulo mahdollistaisi nykyiseen sosiaaliturvaan liittyvän byrokratian purkamisen ja yksinkertaistaisi nykyistä tukijärjestelmää.

Vaikka perustuloa kannatetaan enemmän kuin vastustetaan, tämä ei suinkaan tapahdu ilman soraääniä. Perustulossa on myös heikkoja kohtia. Enemmän kuin kaksi kolmesta oli vakuuttunut, että perustulon suuruudesta, tasosta, muodostuisi kestokiista, jatkuva riidan aihe puolueiden välille.

5 Poliikka-arviot

5.1 Suomalaisten suhde puolueisiin

Epäusko puolueiden aikaansaannoksiin lisääntyi syksyn 2014 ja kevään 2015 välisenä aikana

Helmi-maaliskuun taitteessa 2015 reilu kuukausi ennen eduskuntavaaleja selvitettiin suomalaisten näkemyksiä puolueista ja äänestämisestä sekä odotuksia maan hallitukselta seuraavalla vaalikaudella.

Jotta vaaleissa kannattaisi äänestää, puolueilla tulee nähdä jokin rooli yhteiskunnan kehittämisessä ja ylläpitämisessä. Tähän liittyvä väittäjä tunnusteli näkemyksiä puolueiden vastuusta. Väite ”puolueet kykenevät valtakunnallisesti ajamaan hyvin kansalaisille tärkeitä asioita” pikemminkin torjuttiin (62 %) kuin hyväksyttiin (31 %). Kansalaisten epäusko puolueiden aikaansaannoksiin lisääntyi syksystä 2014 kevääseen 2015 (55 % → 62 %).

Etenkin vaalien alla kansalaisten äänistä kilvoittelee suuri joukko puolueita. Suomessa oli puoluerekisterissä kyselyhetkellä kuusitoista puoluetta, joista yhdeksän eduskunnassa. Vuoden 2015 eduskuntavaalien jälkeen kuusi puoluetta poistettiin rekisteristä.

Jokainen puolue tarjoaa jotain erilaista, moni samanlaista. Kun vaalien jälkeen muodostetaan hallitus, on hallituspuolueiden

tehtävä kompromisseja. Herää kysymys, tulisiko puolueita olla vähemmän? Väittämä ”Suomessa on liian paljon puolueita” jakaa kansaa. Keväällä 2015 lähes joka toinen (47 %) yhtyi väittämään ja kaksi viidestä (41 %) torjui sen. Tulokset muuttuivat syksystä 2014. Aiempaa useampi koki puolueita olevan liian kanssa (39 % → 47 %).

Ikä näyttäisi olevan yhteydessä käsityksiin puolueiden liian suuresta määrästä. Eläkeläisistä ja yli 60-vuotiaista valtaosa arvioi puolueiden määrän liialliseksi. Nuoret ja opiskelijat olivat taipuvaisia torjumaan ajatuksen puolueiden liiallisesta määrästä maassamme.

Blokkivaalit kiinnostaisivat äänestäjiä

Äänestämisen motivaatiopohjaa tunnusteleva väite ”eduskuntavaalit tarjoavat äänestäjälle todellisen mahdollisuuden muuttaa politiikan suuntaa” sai eduskuntavaalien alla taakseen puolet väestöstä (51 %). Kansalaisten luottamus osallistumisen vaikuttavuuteen kuitenkin vähentyi vuoden 2014 syksystä (60 % → 51 %). Epäuskoisia (44 %) oli ennen eduskuntavaaleja lähes yhtä paljon kuin luottavaisia.

Epäuskoa osallistumisen vaikuttavuuteen ilmeni keskimäärää enemmän perussuomalaisten ja vihreiden kannattajien keskuudessa. Kokoomuksen, SDP:n ja keskustan kannattajat olivat muita vakuuttuneempia siitä, että äänestämällä voi vaikuttaa.

Käsityksiä vaaleihin osallistumisen mielekkyydestä lähestyttiin myös väitteellä ”puolueiden tulisi ennen vaaleja ilmoittaa tavoittelemansa hallituspohja, jotta äänestäjillä olisi mahdollisuus vaikuttaa maan tulevan hallituksen koostumukseen”. Ehdotus sai taakseen lähes kolme neljästä (73 %). Vain yksi seitsemästä (14 %) torjui ajatuksen ns. ”blokkivaaleista”. Tulokset eivät juuriin muuttuneet syksystä 2014.

5.2 Puolue- ja ehdokasvalinnan perusteet viime eduskuntavaaleissa

Enemmistö valitsee ensin puolueen ja etsii sen listoilta parhaan ehdokkaan

Ennen eduskuntavaaleja toteutetussa tutkimuksessa kurkistettiin lähemmin äänestämiseen eduskuntavaaleissa. Vastaajilta tiedusteltiin, valitsisiko eduskuntavaaleissa ehdokkaan välittämättä tämän puoluekannasta vai valitsisiko ensin puolueen ja sen listoilta parhaan ehdokkaan.

Puolueen arvioitiin eduskuntavaaleissa olevan tärkeämpi kuin ehdokas. Enemmistö suomalaisista (61 %) ilmoitti valinnan tapahtuvan ensisijassa oikean puolueen kautta. Reilu neljännes (27 %) kuitenkin uskoi valitsevansa parhaan ehdokkaan välittämättä puoluekannasta.

Ehdokasvalintaa painottavia löytyi keskimäärää jonkin verran enemmän keski-ikäisten, alempien toimihenkilöiden, työntekijöiden ja yrittäjien parista. Tyypillisesti nämä ihmiset olivat sellaisia, jotka sijoittivat itsensä vasemmisto-oikeisto-akselilla keskelle tai olivat epätietoisia puoluekannastaan.

Puoluekannan mukaan tarkasteltuna kävi ilmi se, että kokoomuksen ja keskustan kannattajien keskuudessa oli muita enemmän niitä, jotka sanoivat valitsevansa ehdokkaan riippumatta puoluekannasta. SDP:n, perussuomalaisten ja vihreiden kannattajat olivat muita useammin taipuvaisia valitsemaan ensin puolueen ja etsimään sen listoilta parhaan ehdokkaan.

Kevään 2015 eduskuntavaalien jälkeen toteutetussa tutkimuksessa äänestäneiltä tiedusteltiin, miten he menettelivät ratkaisuja tehdessään. Enemmän kuin kaksi kolmesta (68 %) äänestäneestä sanoi valinneensa ensin puolueen ja sen listoilta parhaan ehdokkaan. Puoluevalinnan painoarvo siis tositilanteessa voimistui siihen nähden, mitä ennen vaaleja ihmiset arvioivat. Tämä selittyy sillä, että ehdokasvalintaa tärkeänä pitävistä useampi jätti äänestämättä vaaleissa.

Uskottava ehdokas on yhdistelmä monia eri ominaisuuksia

Ennen vaaleja toteutetussa tutkimuksessa tiedusteltiin vastaajilta myös ehdokas- ja puoluevalinnan perusteita. Niille, jotka valitsivat ehdokkaan riippumatta puolueesta, esitettiin lista ehdokasvalintaan vaikuttavia tekijöitä. Vastaajaa pyydettiin valitsemaan enintään viisi tärkeintä tekijää. Vastaavasti ensin puolueen valinneille esitettiin lista puoluevalinnan perusteista ja pyydettiin valitsemaan enintään viisi todella tärkeintä asiaa.

Ehdokasvalinnan kannalta yleiskuva muodostui sellaiseksi, että monella asialla nähtiin olevan vähemmän merkitystä ja vain parilla kolmella seikalla näytti olevan paljon. Selvästi merkittävimmät tekijät olivat ehdokkaan uskottavuus ja luotettavuus, kyky ajaa ja puolustaa yhteiskunnan kehityksen kannalta tärkeitä asioita sekä selkeä käsitys ehdokkaasta henkilönä ja ihmisenä.

Tutkimus ei suoraan antanut vastauksia siihen, miten ehdokkaasta saadaan uskottava ja luotettava ja miten äänestäjällä on vielä selkeä käsitys tästä henkilönä. Uskottava ehdokas on yhdistelmä monia eri ominaisuuksia. Hänen tulisi edustaa sellaista arvomaailmaa ja asioita kuten äänestäjä. Tämän lisäksi poliittisesta kokemuksesta, laajasta verkostoitumisesta ja mediajulkisuudesta on hyötyä. Haitaksi ei ole sekään, että ehdokkaalla on etukäteen arvioituna mahdollisuuksia tulla valituksi.

Osalle äänestäjistä vaalikoneen tarjoama tieto kuului tärkeimpien valintakriteerien joukkoon. Tämä luonnollisesti on omiaan helpottamaan äänestäjiä, jos ei ole etukäteistietoa ehdokkaan suhtautumisesta äänestäjien kannalta tärkeisiin asiakysymyksiin. Vaalikone saattaa siis olla ehdokasvalinnassa jopa ratkaisevin tekijä niiden kohdalla, jotka ovat nuorempaa osaa väestöstä, toimihenkilöitä ja ovat epätietoisia puoluekannastaan.

Kyvystä ajaa yhteiskunnan kannalta tärkeitä asioita saa vihjeitä niistä vastauksista, joissa selvitettiin kansalaisten odotuksia poliittisilta päätöksentekijöiltä. Tällaisiin tärkeisiin asioihin kuuluivat muun muassa sosiaali- ja terveystalouden hoidon saaminen turvaaminen, kuntien talouden ja palveluiden turvaaminen, julkisten palveluiden tuotantotapojen uudistaminen ja velkaantumisen hillitseminen.

Puolueen julkituoma arvomaailma valintatekijöistä kaikkein tärkein

Puoluevalinnan perustelujen kärki ilmensi, että puolueiden julkituomilla arvoilla ja mielikuvilla puolueiden harjoittamasta politiikasta on suuri merkitys niiden keskuudessa, jotka valitsevat puolueen ennen ehdokasta. Vähemmän keskeisiä, joskaan eivät merkityksettömiä, olivat paikalliset kiistakysymykset, halu näpättää päättäjiä ja pärjääminen vaaliteenteissä.

Kyselytutkimuksen keinoin ei ole yksinkertaista jäsentää tarkasti puoluevalinnan perusteita ja syitä. Valintoihin vaikuttavat tekijät ovat moninaisia, päällekkäisiä. Tuloksista kuitenkin kävi ilmi se, että puolueen arvojen tulisi vastata äänestäjän arvomaailmaa, asiakysymyksissä pitäisi kyetä vastaamaan kansalaisten odotuksiin ja pystyä suojelemaan sen sosiaaliryhmän etuja, johon äänestäjä kokee kuuluvansa. Puolueen toiminta edellisen neljän vuoden aikana ei saisi olla ristiriidassa kannattajan odotusten kanssa.

Suhteellisen monen äänestäjän mielestä tärkeisiin puoluevalinnan perusteisiin kuului halu vaikuttaa tulevan hallituksen kokoonpanoon. Miehet, keski-ikäiset, ylemmät toimihenkilöt sekä kokoomuksen ja perussuomalaisen kannattajat halusivat puoluevalinnallaan vaikuttaa maan seuraavan hallituksen koostumukseen.

Epätietoiset äänestäjät kiinnittivät ennen vaaleja huomiota puolueen linjaan asiakysymyksissä ja vaalilupauksiin

Puoluekannan mukaiset erot olivat tuntuvia. Seuraavaan on koottu puolueittain ne valintatekijät, joita kannattajat pitivät keskimäärää tärkeämpinä asioina puoluevalinnassa.

Kokoomuksen kannattajat pitivät keskimäärää tärkeämpänä:

- puolueella monia päteviä ihmisiä tekemään valtakunnallisia päätöksiä
- on puolueen vakituinen, uskollinen kannattaja
- halu vaikuttaa maan tulevaan hallituskoostumukseen

SDP:n kannattajat pitivät keskimäärää tärkeämpänä:

- puolue ajaa sen ammatti- tai sosiaaliryhmän etuja, johon itse kuuluu
- on puolueen vakituinen, uskollinen kannattaja
- puolueen toiminta neljän vuoden aikana

Perussuomalaisten kannattajat pitivät keskimäärää tärkeämpänä:

- puolueella hyvä linja monissa esillä olleissa asiakysymyksissä
- halu vaikuttaa maan tulevaan hallituskoostumukseen
- halu näpäyttää hallitusvastuussa olevia

Keskustan kannattajat pitivät keskimäärää tärkeämpänä:

- puolueella monia päteviä ihmisiä tekemään valtakunnallisia päätöksiä
- puolueella hyvä linja monissa esillä olleissa asiakysymyksissä
- puolueella on hyvä puheenjohtaja

Vasemmistoliiton kannattajat pitivät keskimäärää tärkeämpänä:

- puolueen arvomaailma
- puolue ajaa sen ammatti- tai sosiaaliryhmän etuja, johon itse kuuluu
- puolueen lupaukset tulevalle neljälle seuraavalle vuodelle

Vihreiden kannattajat pitivät keskimäärää tärkeämpänä:

- puolueen arvomaailma
- puolueella hyvä linja monissa esillä olleissa asiakysymyksissä
- on puolueen vakituinen, uskollinen kannattaja

Puoluekannastaan epä tietoiset pitivät keskimäärää tärkeämpänä:

- puolueella on hyvä linja monissa esillä olleissa asiakysymyksissä
- puolueen lupaukset tulevalle neljälle seuraavalle vuodelle
- puolue ajaa sen ammatti- tai sosiaaliryhmän etuja, johon itse kuuluu

5.3 Minkä kaikkien puolueiden haluttiin olevan mukana uudessa hallituksessa?

Enemmistö halusi ennen vaaleja keskustan ja SDP:n maan seuraavaan hallitukseen

Näkemyksiä maamme puolueista kartoitettiin ennen eduskuntavaaleja toteutetussa tutkimuksessa kysymyksenasettelulla, jossa vastaajien tuli nimetä kaikki ne puolueet, joiden tulisi olla maan hallituksessa.

Yleissilmäys tuloksiin kertoi, että puolueet profiloituivat kansalaisten arvioissa verraten selvästi. Keskusta ja SDP keräsivät pääosan maininnoista siten, että muihin puolueisiin kohdistuvat odotukset jäivät varsin alhaisiksi.

Keskusta asettui tällä mittarilla halutuimmaksi hallituspuolueeksi (60 %). Yli puolet kokoomuksen ja SDP:n kannattajista halusi jo ennen eduskuntavaaleja keskustan hallitukseen. Keskustan perässä tuli SDP (51 %). SDP:n halusi hallitukseen yli puolet keskustan, Vasemmistoliiton ja vihreiden kannattajista.

Kokoomus ja perussuomalaiset jäivät selvästi kahden edellä mainitun taakse. Reilu kolmannes (34 %) väestöstä toivoi kokoomuksen maan seuraavaan hallitukseen. Perussuomalaisia halusi hallitukseen alle kolmasosa (30 %) kansalaisista. Jos omat kannattajat luetaan pois, niin yhdenkään puoleen kannattajien enemmistö ei toivonut ennen vaaleja kokoomusta ja perussuomalaisia hallitukseen.

Näkemykset muuttuivat vuoden 2014 kesästä vajaan vuoden aikana. Keskustan ja SDP:n suosio potentiaalisina hallituspuolueina lisääntyi. Kokoomusta hallitukseen toivovien osuus vähentyi selvästi.

Keskustan ja SDP:n kannattajat hamusivat vaalien alla punamultaa

Eri puolueiden kannattajilla oli toisistaan poikkeavia toiveita hallitusvastuun kantajista. On selvää, että kannatetun puolueen toivottiin olevan maan hallituksessa. Keskeisin mielenkiinto kohdentui siten siihen, mitä muita puolueita eri puolueiden kannattajat toivovat hallitukseen oman puolueen ohella.

Suosituimmat puolueet maan hallitukseen kokoomuksen kannattajien keskuudessa ennen vaaleja:

- Kokoomus 98 %
- Keskusta 78 %
- RKP 44 %

Suosituimmat puolueet maan hallitukseen SDP:n kannattajien keskuudessa ennen vaaleja:

- SDP 96 %
- Keskusta 69 %
- Vasemmistoliitto 47 %

Suosituimmat puolueet maan hallitukseen perussuomalaisten kannattajien keskuudessa ennen vaaleja:

- Perussuomalaiset 93 %
- Keskusta 48 %
- SDP 25 %

Suosituimmat puolueet maan hallitukseen keskustan kannattajien keskuudessa ennen vaaleja:

- Keskusta 96 %
- SDP 56 %
- Perussuomalaiset 40 %

Suosituimmat puolueet maan hallitukseen Vasemmistoliiton kannattajien keskuudessa ennen vaaleja:

- Vasemmistoliitto 93 %
- SDP 84 %
- Vihreät 53 %

Suosituimmat puolueet maan hallitukseen vihreiden kannattajien keskuudessa ennen vaaleja:

- Vihreät 89 %
- SDP 65 %
- Vasemmistoliitto 48 %

Tuloksista saattoi tehdä johtopäätöksen, jonka mukaan SDP:n ja keskustan tukijoiden visioissa häämötti punamultahallitus. Kokoomuksen kannattajat toivoivat porvarihallitusta, mikä sitten toteutuikin. Vasemmistoliiton ja vihreiden tukijat kannattivat punavihreää. Perussuomalaisten kannattajille mieluisin olisi ollut lähinnä keskustan ja perussuomalaisten varaan rakentuva hallituspohja. Keskustan kannattajien mielipiteet muuttuivat oleellisesti kesästä 2014. Keskustan tukijat vaihtoivat porvaripohjan punamultaan.

Eduskuntavaalin tulos muutti näkemyksiä sopivista hallituspuolueista

Heti eduskuntavaalien jälkeen toteutetussa vaalien seurantatutkimuksessa kävi ilmi, että vaalitulos muutti jälleen kansalaisten näkemyksiä sopivista hallituspuolueista. Selvä enemmistö halusi hallitukseen keskustan ja perussuomalaiset. Kaksi viidestä toivoi mukaan myös kokoomusta. SDP:n suosio oli heikon vaalituloksen myötä romahtanut täydellisesti.

Suosituimmat hallituspuolueet heti eduskuntavaalien jälkeen toteutetussa tutkimuksessa:

– Keskusta	80 %
– Perussuomalaiset	70 %
– Kokoomus	41 %
– SDP	28 %
– Vihreät	24 %

5.4 Vaalien jälkeiseen hallitukseen kohdistuneet odotukset

Sosiaali- ja terveyspalveluiden hoidon saannin turvaaminen oli ennen vaaleja tärkeistä tavoitteista tärkein

Politiikan tavoitteisiin kohdistuvia odotuksia selvitettiin ennen eduskuntavaaleja keväällä 2015 kysymyssarjalla, jonka näkökulma oli sidottu eduskuntavaalien seurauksena syntyvän uuden hallituksen toimintaan. Vastaajilta kysyttiin, miten erilaisten asioiden tulisi vastaisuudessa painottua hallituksen toiminnassa verrattuna maassamme aiempina vuosina harjoitettuun hallituspolitiikkaan.

Kansalaisten tavoitteet asettuivat tasaisesti laskevaan järjestykseen. Ylivertaista ykkösasiaa ei ollut, vaan odotukset hajaantuivat moniin erilaisiin asioihin. Kokonaisuutena kansalaisten toivelista oli ennen vaaleja mittava. Hyvinvointipalvelut tuli turvata ja samanaikaisesti hillitä velkaantumista.

Yleiskuva ennen vaaleja ilmenneistä odotuksista saadaan tarkastelemalla listan kärkeä ja tyveä. Kaikkein tärkeimmäksi koettiin sosiaali- ja terveyspalveluiden hoidon saannin turvaaminen

(70 % halusi painottuvan nykyistä enemmän). Suuren painon saivat myös kuntien talouden ja palveluiden turvaaminen (68 %), julkisten palveluiden uudistaminen/tehostaminen (67 %), sosiaaliturvan väärinkäytön estäminen (65 %), koulutuksen voimavarojen turvaaminen (62 %), valtion velkaantumisen hillitseminen (62 %) sekä rikollisuuden torjunta (61 %). Tärkeiden asioiden joukkoon kuului myös maaseudun ja haja-asutusalueiden ongelmien helpottaminen (59 %).

Listan tyveen asettuivat talousvaikeuksiin joutuneiden EU-maiden tukeminen ja talouden elvyttäminen lainanottoa lisäämällä. Asioiksi, joiden toivottiin painottuvan vastaisuudessa nykyistä vähemmän, olivat em. lisäksi julkisten palveluiden ulkoistaminen, ulkomaalaisten maahanmuuton edistäminen, työurien pidentäminen, Nato-jäsenyyden edistäminen sekä kuntien määrän vähentäminen.

Tuloksia voi tulkita siten, että moniin hyvinvointitavoitteisiin kohdentui runsaasti odotuksia. Suomalaiset kaipaavat sosiaaliturvan ohella fyysistä turvaa että sosiaaliturvan kontrollia. Kriitikin ohella monien asioiden toivotaan kuitenkin jatkuvan kuten ennenkin. Suuria painopisteen muutoksia tai panostuksia ei toivottu Suomen ja Venäjän kahdenvälisiin suhteisiin, sitoutumiseen EU:n yhteiseen päätöksentekoon ja Suomen kansainväliseen luottoluokitukseen.

Mielipiteet muuttuivat vuoden 2014 kesästä jonkin verran. Aiempaa enemmän suomalaiset toivoivat toimia yritystoiminnan rajoitusten ja normien karsimiseksi (45 % → 57 %), maanpuolustuskyvyn turvaamiseksi (45 % → 53 %), maaseudun ongelmien helpottamiseksi (52 % → 59 %) sekä kuntien talouden ja palveluiden turvaamiseksi (59 % → 68 %). Aiempaa vähemmän odotuksia kohdentui alkoholihaittojen ja sosiaalisen häiriökäyttäytymisen ehkäisyyn, verojen korottamiseen, työurien pidentämiseen, talouden elvyttämiseen lainanottoa lisäämällä sekä Suomen edun ajamiseen EU:ssa.

Puolueiden kannattajien näkemyksiä ennen vaaleja

Verrattaessa eri puolueiden kannattajien odotuksia toisiinsa muotoutuivat toivelistat osin erilaisiksi. Muutamien tavoitteiden

osalta vallitsi kuitenkin melko pitkälle menevä yksimielisyys. Näitä olivat mm. sosiaali- ja terveyspalveluiden hoidon saannin, kuntien talouden ja palveluiden sekä koulutuksen voimavarojen turvaaminen.

Puolueiden kannattajien odotukset olivat toisistaan poikkeavia, kun tarkastellaan eroja väestön keskimääräiseen suhtautumiseen. Kokoomuksen kannattajat poikkesivat näkyvästi muusta joukosta. Suurimmat irtiotot väestön keskiarvosta koskivat Nato-jäsenyyttä, julkisten palveluiden ulkoistamista ja kuntien määrän vähentämistä. Samalla tuloerojen kaventaminen jäi keskimääräistä vähemmän korostetuksi tavoitteeksi.

Sosialidemokraattien äänestäjien profiili poikkesi varsin vähän väestön keskimäärästä. Suhteellisesti korostunein asia oli kuntien määrän vähentäminen. Julkiset palvelut nousivat esille toisin päin, ja innottomuutta ilmeni etenkin julkisten menojen vähentämiseksi.

Perussuomalaisten profiili ei tuottanut yllätyksiä. Keskimääräistä vahvemmin ajettujen asioiden joukkoon jäi Suomen oman edun ajaminen EU:ssa ja maanpuolustuskyvystä huolehtiminen. Sen sijaan pahalta maistuivat ulkomaalaisten maahanmuuton edistäminen, sitoutuminen EU:n yhteiseen päätöksentekoon, talousvaikeuksiin joutuneiden EU-maiden tukeminen sekä taiteen ja muun kulttuurin tukeminen.

Keskustan kannattajien erot koko väestöön jäivät melko laihoiksi SDP:n tapaan. Profiili poikkesi varsin vähän väestön keskiarvosta. Suhteellisesti voimakkaimmin tähdennetty asia oli maaseudun ja haja-asutusalueiden ongelmien helpottaminen. Hieman keskimääräistä pienemmän painoarvon ryhmältä saivat Nato-jäsenyyden edistäminen, kuntien lukumäärän vähentäminen sekä luonnon ja ympäristön suojeleminen.

Vasemmistoliiton profiili erkaantui selvästi väestön keskimäärästä. Se oli lähes käänteiskuva kokoomuksen profilista. Suhteellisesti tavoiteltavinta oli kulttuurin tukeminen, tuloerojen kaventaminen ja talouden elvyttäminen lainanotolla. Julkisten menojen vähentäminen, Nato-jäsenyys ja sosiaaliturvan vastikkeellisuuden lisääminen olivat asioita, joihin suhtauduttiin kielteisesti.

Vasemmistoliiton tapaan vihreiden profiili oli poikkeava. Ympäristönsuojelun, kulttuurin tukemisen ja maahanmuuton edis-

tämisen tuli saada enemmän painoarvoa. Keskimääräistä vähemmän ryhmä halusi edistää Suomen oman edun ajamista EU:ssa ja maanpuolustuskyvyn kohentamista.

Enemmistö kansalaisista halusi vähentää ministerien määrää

Eduskuntavaalien jälkeiseen hallitukseen kohdentuvia odotuksia selvitettiin keväällä 2015 myös kysymällä, mikä on sopiva ministerien määrä uutta hallitusta muodostettaessa. Kysymys taustoitettiin siten, että vastaajille kerrottiin silloisen Alexander Stubbin hallituksessa olevan 17 ministeriä ja tätä aiemmassa Kataisen hallituksessa olleen 19 ministeriä.

Suomalaisista kaksi viidestä (41 %) halusi rajata ministerien määrän kahteentoista eli samaan kuin ministeriöiden määrä. Vajaa kolmannes (31 %) tyytyi 13–15 ministeriin. Varsin harva kannatti yli 15 ministeriä (14 %). Tuloksesta saattoi tehdä johtopäätöksen, että ministerien määrän supistamisella oli kansalaisten tuki. Vaalien jälkeen muodostettuun hallitukseen tuli lopulta neljätoista ministeriä.

Ministerien määrän vähentämistä kannatti etenkin ikääntynyt osa väestöstä. Myös selvä enemmistö eläkeläisistä, ylemmistä ja alemmista toimihenkilöistä sekä työttömistä oli valmis pienentämään ministerien lukumäärää hallituksessa. Ministerien määrän vähentäminen viehätti etenkin perussuomalaisten kannattajia. Myös kokoomuksen ja keskustan kannattajat toivoivat ministerien lukumäärän pienentyvän ainakin alle kuuteentoista.

Ei ole väliä sillä, onko miehiä vai naisia enemmän maan hallituksessa

Suomi oli ennen eduskuntavaaleja EU:n ainoa jäsenmaa, jonka hallituksessa oli naisia enemmän kuin miehiä. Tasa-arvotemaani liittyen ennen vaaleja toteutetussa tutkimuksessa tiedusteltiin, montako miestä ja naista tulisi olla maan hallituksessa ministerinä. Enemmistön mielestä ei ollut väliä, kumpia on enemmän (60 %). Reilu neljännes (29 %) katsoi, että miehiä ja naisia tulisi olla hallituksessa yhtä paljon.

Sukupuoli oli yhteydessä näkemyksiin. Naisista (37 %) suurempi osa kuin miehistä (20 %) katsoi, että miehiä ja naisia tulisi olla maan hallituksessa yhtä paljon. Kuitenkin enemmistö miehistä ja naisista arvioi, että ei ole väliä, kumpia on enemmän.

Puoluekanta heijastui vastauksissa. SDP:n (45 %), Vasemmistoliiton (45 %) ja vihreiden (43 %) kannattajien joukossa oli keskimäärää enemmän niitä, jotka kannattavat ministeripaikkojen jakamisen tasan miesten ja naisten kesken. Kokoomuksen, perussuomalaisten ja keskustan kannattajien selvä enemmistö katsoi, että ei ole väliä, kumpia on enemmän.

Enemmistön mielestä hallitusohjelman tuli olla yleispiirteinen

Valtiovarainministeriön ja valtioneuvoston kanslian Ohra-työryhmä ehdotti vuoden 2015 alussa, että hallitusohjelman tulisi olla vastaisuudessa aiempaa yleispiirteisempi. Hallituksen neljän vuoden työtä linjaavassa paperissa piti työryhmän mukaan välttää yksityiskohtaisten toimien määrittelemistä ja hallituksen käsiin sitomista koko toimikauden ajaksi. Tähän teemaan liittyen vastaajille esitettiin kysymys, miten hallitusohjelma tulisi laatia.

Enemmistö (54 %) suomalaisista kannatti sitä, että hallitusohjelmassa määritellään yleisellä tasolla suuntaviivat, joita hallitus aikoo toimikautensa aikana noudattaa. Vain reilu neljännes (29 %) katsoi, että hallitusohjelma pitäisi laatia yksityiskohtaisesti.

Kokoomuksen, SDP:n ja keskustan tukijoiden keskuudesta löytyi keskimäärää enemmän niitä, jotka kannattavat yleispiirteisesti määriteltyä hallitusohjelmaa. Perussuomalaisten, Vasemmistoliiton ja vihreiden kannattajien keskuudessa oli muita enemmän niitä, joiden mielestä hallitusohjelma pitäisi laatia yksityiskohtaiseksi.

5.5 Suomalaisen suhtautuminen hallituksen linjauksiin kesällä 2015

Juha Sipilän hallituksen muodostamisen jälkeen kesäkuussa 2015 selvitettiin suomalaisten suhtautumista maan hallitukseen ja sen

linjauksiin. Samassa yhteydessä tarkasteltiin myös suomalaisten näkemyksiä siitä, miten asiat kehittyvät maassamme seuraavan neljän vuoden aikana. Seuraavassa tarkastellaan tiivistetysti keskeisiä tuloksia näiltä osin.

Enemmistö kannatti kesäkuussa 2015 subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamista ja kehitysyhteistyömäärärahoista nipistämistä

Toukokuun lopulla julkistettiin maan uuden hallituksen ohjelma. Hallitusohjelman pyrkimyksenä on Suomen talouden tasapainottaminen. Hallitusohjelma pitää sisällään monia erilaisia säästöjä ja veroratkaisuja. Teemaan liittyen vastaajille esitettiin lista hallituksen kaavailemista säästöistä ja niiden suuruusluokka. Tehtävänä oli jokaisen osalta erikseen ilmoittaa, kannattaako toimenpidettä, hyväksyykö sen, vaikka ei kannata, vai ei voi hyväksyä missään olosuhteissa.

Kesäkuussa 2015 kahdestatoista säästökohteesta kolme oli sellaisia, joita enemmistö yksiselitteisesti kannatti. Nämä yksiselitteisesti kannatetut hallituksen linjaukset olivat subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen silloin, kun toinen vanhemmista hoitaa perheen toista lasta tai toinen vanhemmista on työtön (64 %), päivä- ja rikesakkojen kaksinkertaistaminen (64 %) ja kehitysyhteistyömäärärahojen leikkaaminen (56 %).

Merkillepantavaa tuloksissa oli se, että lähes kaikki säästökohteet olivat sellaisia, että jos niitä ei kannateta, niin voitiin ainakin sietää eli hyväksyä. Näihin asioihin, joita enemmistö uskoi sietävänsä, kuului elinkeinoelämän tukien leikkaaminen, päivähoitomaksujen korottaminen kautta linjan tai uuden ylimmän maksuluokan käyttöönotto sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakasmaksujen korottaminen.

Hankalin asia oli opintotuesta leikkaaminen, jota kuitenkin likimain joka toinen (49 %) kannatti tai oli valmis hyväksymään. Vajaa puolet väestöstä ei olisi suostunut opintotuen leikkaamiseen missään olosuhteissa (46 %).

Hallituspuolueiden kannattajat hyväksyivät kesäkuussa 2015 kaikki säästökohteet, opposition tukijat suurimman osan

Puoluekanta oli yhteydessä suhtautumiseen hallituksen kesäkuussa 2015 suunnittelemiin säästöihin. Hallituspuolueiden kannattajat olivat taipuvaisempia hyväksymään erilaiset säästöt kuin oppositiopuolueiden tukijat. Hallituspuolueiden kannattajat olivat valmiita hyväksymään (sietämään) kaikki esitetyt säästöt.

Oppositiopuolueiden kannattajat eivät suinkaan torjuneet kaikkia esitettyjä säästöjä. Enemmistö oppositiopuolueiden kannattajista suhtautui yksiselitteisen kielteisesti kahteen säästökohteeseen kahdestatoista. Nämä olivat lapsilisän ja opintotuen indeksisidonnaisuuden lakkauttaminen sekä opintotuen leikkaaminen. Oppositiopuolueiden kannattajat olivat valmiita hyväksymään etenkin elinkeinoelämän tukien leikkaamisen, subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisen, rikesakkojen korottamisen sekä kehitysyhteistyömäärärahoista nipistämisen.

Hallituksen verolinjaukset tyydyttivät kansalaisia kesäkuussa 2015

Kesäkuussa 2015 selvitettiin myös suhtautumista maan hallituksen veroratkaisuihin osana hallitusohjelmaa. Vastaja arvioivat kaikkiaan yhdeksän veroja koskevaa toimenpidettä, joista kolme oli luonteeltaan verohelpotuksia, kuusi veronkirityksiä.

Enemmistön yksiselitteisen tuen sai hallituksen verolinjauksista neljä. Nämä olivat tupakkaveron korottaminen asteittain, rekisteröityjen veneiden ja moottoriajoneuvojen (moottoripyörät yms.) asettaminen verolle, kotitalousvähennyksen parantaminen ja työn verotuksen keventäminen korottamalla työtulovähennystä.

Yksikään yhdeksästä verotusta koskevasta linjauksesta ei nostattanut kansalaisten verenpainetta. Enemmistö oli valmis hyväksymään (sietämään) kaikki hallituksen esittämät ratkaisut. Eniten vastustusta (ei hyväksy missään olosuhteissa) kohdentui vuotuisen ajoneuvoveron kiristämiseen (37 % ei hyväksy) sekä sähkön ja lämmön tuotannon verotuksen korotukseen päästөрustaisesti (31 %).

Oppositio puolueiden kannattajat hyväksyivät hallituksen verolinjaukset

Puoluekanta oli yhteydessä myös suhtautumiseen hallituksen veroja koskeviin linjauksiin. Hallituspuolueiden kannattajat suhtautuivat verolinjauksiin myönteisemmin kuin oppositio puolueiden tukijat.

Hallituspuolueiden tukijat kannattivat yksiselitteisesti tupakkaveron kiristystä, työtulo- ja kotitalousvähennyksen korottamista, autoveron laskemista asteittain sekä rekisteröityjen veneiden ja moottoriajoneuvojen verollepanoa. Myönteisimmin näihin linjauksiin suhtautuivat kokoomuksen kannattajat.

Hallituspuolueiden tukijoiden keskuudessa oli muutama kipupiste, jossa yhteinen rintama rakoili. Enemmistö perussuomalaisen kannattajista (56 %) ei hyväksynyt missään oloissa vuotuisen ajoneuvoveron kiristämistä. Tämän lisäksi perussuomalaisten kannattajista joka toinen (47 %) torjui ehdottomasti ajatuksen sähkön ja lämmön tuotannon verotuksen korotuksen päästöperusteisesti. Nämä eivät olleet mieluisia keskustan ja kokoomuksen tukijoille, mutta enemmistö oli kuitenkin valmis hyväksymään tiukennukset osana kokonaisuutta.

Oppositio puolueiden kannattajat eivät olleet suoranaisesti tyrmäämässä hallituksen veroja koskevia aikeita. Enemmistö oppositio puolueiden kannattajista antoi tukensa tupakkaveron korotukselle, veneiden ja moottoriajoneuvojen verottamiselle, työtulo- ja kotitalousvähennyksen korottamiselle verotuksessa. Myös muut hallituksen esittämät veroratkaisut oltiin valmiita hyväksymään, vaikka niistä suoranaisesti ei pidettykään. Vuotuisen ajoneuvoveron kiristäminen oli oppositio puolueiden kannattajille helpompi asia hyväksyä kuin hallituspuolueiden tukijoille.

5.6 Millaista kehitystä odotetaan vaalikauden aikana?

Kuluttajien ostovoiman ja sosiaaliturvan odotetaan heikkenevän

Seuraavassa luodaan katsaus odotuksiin asioiden kehityksestä maassamme seuraavan neljän vuoden aikana. Vastaajien tuli ke-

säkuussa 2015 arvioida sitä, miten eri asiat (16 kpl) kehittyvät maassamme kuluvan vaalikauden aikana.

Yleiskuva arvioista piirtyi verraten synkäksi. Näkemykset olivat useimpien kriteerien osalta pikemminkin pessimistisiä kuin optimistisiä. Huomattava osa asioista ja palveluista oli sellaisia, joissa kehityksen otaksutaan ajautuvan vääjäämättä huonompaan suuntaan. Enemmistö arvioi verotuksen (69 %), yhteiskunnallisen eriarvoisuuden (68 %) ja alueellisten erojen (61 %) lisääntyvän. Sosiaaliturva heikkenee (69 %) sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuus (65 %) vähentyy. Kuluttajien hyvinvoinnille ja ostovoimallekaan ei käy hyvin, jos ihmisten näkemyksiin on uskomista.

Oli kuitenkin sellaisia asioita, joissa ei muutoksia odotettu tapahtuvan. Näitä olivat ensisijassa sotilaalliset uhat ja ympäristöongelmat. Näkemykset taloudellisesta vakaudesta ja yritysten kilpailukyvyistä jakoivat mielipiteitä. Osa arvioi kehityksen kulkevan parempaan suuntaan, osa huonompaan.

Asioita, joiden uskottiin kulkevan parempaan suuntaan, ei juuri löytynyt. Huomattava osa kansalaisista arvioi kuitenkin, että taloudellinen vakaus (34 %) ja yritysten kilpailukyky (32 %) maassamme paranevat seuraavan neljän vuoden aikana.

Puoluetaustasta riippumatta näkemykset ennakoivat monien ongelmien lisääntyvän. Vähiten synkkiä visioita löytyi keskustan ja kokoomuksen kannattajien keskuudesta. Perussuomalaisten kannattajat olivat varsin pessimistisiä arvioissaan, etenkin kun kyse oli rikollisuudesta ja maahanmuutosta. Tämä siis jo ennen pakolaiskriisin kärjistymistä.

SDP:n, vihreiden ja Vasemmistoliiton kannattajat eivät kesällä 2015 nähneet valoa käytännössä missään asiassa. Neljä vuotta aiemmin SDP:n ja vihreiden näkemykset olivat huomattavasti valoisampia. Kannatetun puolueen asema hallituksessa tai oppositiossa vaikuttaa arvioihin tulevasta kehityksestä.

Aiempaa useampi uskoi yritysten kilpailukyvyin ja taloudellisen vakauden parantuvan

Vuonna 2011 selvitettiin näihin liittyviä näkemyksiä edellisen kerran. Osin arviot olivat kesällä 2015 vähemmän synkkiä kuin

neljä vuotta aiemmin. Aiempaa pienempi osa uskoi verotuksen kiristyvän, alueellisten erojen kasvavan, kuluttajien ostovoiman heikkenevän, maahanmuuton ongelmien ja rikollisuuden lisääntyvän. Aiempaa useampi puolestaan oli vakuuttunut siitä, että sosiaaliturva heikkenee ja työttömyys lisääntyy. Myös sotilaallisten uhkien voimistumista pelättiin kesällä 2015 yleisemmin kuin neljä vuotta aiemmin.

Suomalaisista vähintään joka toinen uskoo, että seuraavan neljän vuoden aikana tapahtuu seuraavia asioita:

	2011	2015
Verotus lisääntyy	84 %	69 %
Sosiaaliturva vähenee	52 %	69 %
Yhteiskunnallinen eriarvoisuus lisääntyy	70 %	68 %
Sosiaali- ja terveystalouden saatavuus vähenee	62 %	65 %
Alueelliset erot kasvavat	71 %	61 %
Kuluttajien ostovoima vähenee	65 %	59 %
Koulutus ja sivistys vähentyvät	ei kys.	57 %
Kansalaisten hyvinvointi vähenee	56 %	56 %
Alkoholiongelmien lisääntyminen	57 %	52 %
Työttömyys lisääntyy	46 %	52 %
Rikollisuus lisääntyy	63 %	51 %
Maahanmuuton ongelmat lisääntyvät	63 %	49 %

Johtopäätökset

Reilu kuukausi ennen eduskuntavaaleja suomalaisten usko puolueiden aikaansaannoksiin oli koetuksella. Enemmistö arvioi, että puolueet ovat kyvyttömiä ajamaan kansalaisille tärkeitä asioita. Tähän nähden eduskuntavaalien äänestysaktiivisuus kuitenkin nousi varsin korkealle tasolle.

Suomessa hallituksen kokoonpano ratkeaa puolueiden hallitusneuvotteluissa eduskuntavaalien jälkeen. Ruotsissa on blokki-vaalit, ja vaalien jälkeen hallituksen muodostaa joko oikeisto- tai vasemmistoblokki. Äänestäjillä Suomessa on vetoa blokkivaaleihin. Tulosten mukaan selkeä enemmistö suomalaisista tahtoi tietää ennen eduskuntavaaleja tulevasta hallituspuolesta.

Vaikka äänestäjien liikkuvuus on lisääntynyt, selvä enemmistö kuitenkin valitsee ensin puolueen ja sitten vasta sen listoilta par-

haan ehdokkaan. Puolue ennen ehdokasta -ajattelu voimistuu vaalipäivän lähestyessä siihen nähden, mitä ihmiset ennen vaaleja otaksuvat tekevänsä.

Kansalaisten näkemykset sopivista hallituspuolueista muuttuvat varsin nopeasti. Näyttäisi siltä, että vaalien alla esitetyt toiveet parhaista hallituspuolueista kääntyvät vaalituloksen suuntaisiksi miltei heti tulosten varmistuttua.

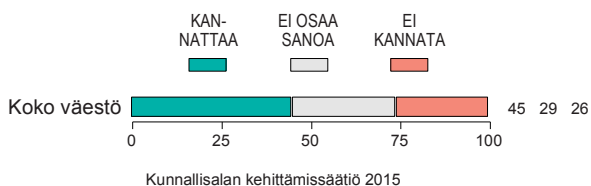
Hallitukseen kohdistuvat odotukset sen sijaan ovat melko pysyviä eivätkä muutu kovin herkästi ajassa. Moniin hyvinvointitaivoitteisiin kohdentuu runsaasti odotuksia riippumatta siitä, milloin ihmisille esitetään kysymykset. Suomalaiset kaipaavat sosiaaliturvan ohella fyysistä turvaa ja sosiaaliturvan kontrollia. Monien asioiden toivotaan jatkuvan kuten ennenkin. Suuria muutoksia ei juuri haluta. Taustalla piilee pelko menettämisestä.

Maan talouden tilan tasapainottamiseksi suomalaiset olivat kesällä 2015 valmiita hyväksymään monia hallituksen esittämiä säästöjä. Näihin kuuluvat etenkin subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen silloin, kun toinen vanhemmista hoitaa perheen toista lasta tai toinen vanhemmista on työtön, päivä- ja rikesakkojen kaksinkertaistaminen ja kehitysyhteistyömäärärahojen leikkaaminen.

Verotuksen osalta kansalaisten enemmistö oli valmis hyväksymään kaikki hallituksen esittämät linjaukset. Suurta kannatusta kohdentui etenkin tupakkaveron korottamiseen, rekisteröityjen veneiden ja moottoriajoneuvojen (moottoripyörät yms.) asettamiseen verolle, kotitalousvähennyksen parantamiseen ja työn verotuksen keventämiseen korottamalla työtulovähennystä.

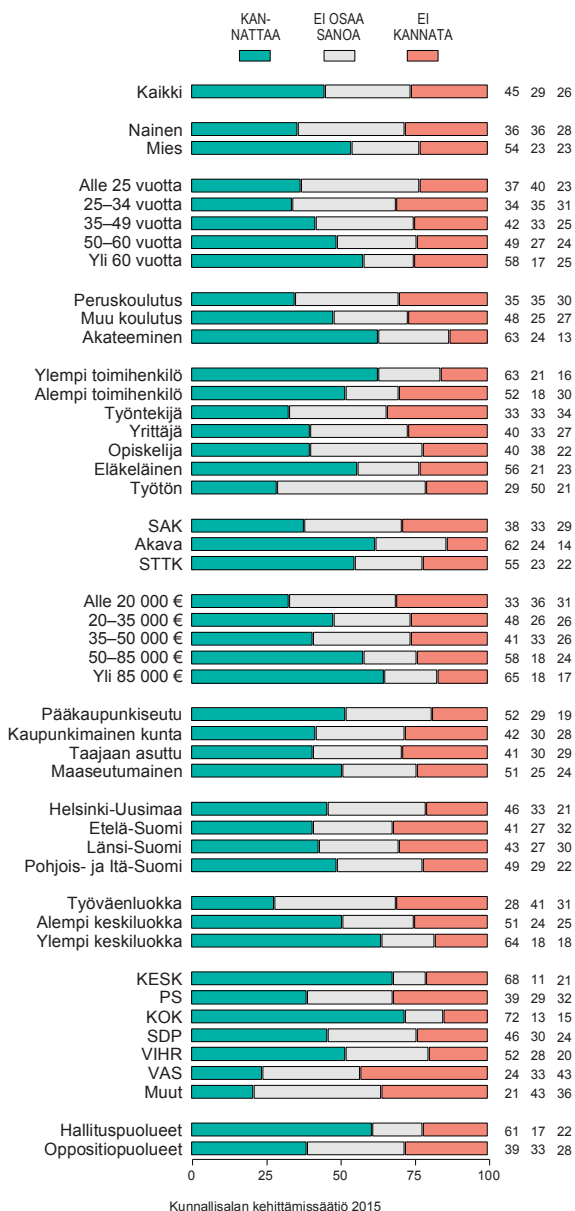
Suomalaiset eivät odota lähivuosilta kovinkaan paljon hyvää. Enemmistö uskoo monien asioiden kehittyvän huonompaan suuntaan. Verotus kiristyy, ja sosiaalinen turvallisuus ja kansalaisten hyvinvointi heikkenevät. Melko moni kuitenkin luottaa tai ainakin toivoo, että taloudellinen vakaus lisääntyisi maassamme seuraavan neljän vuoden aikana.

Kuvio 1. MITEN SUHTAUTUU YLEISESTI OTTAEN SIIHEN, ETTÄ KUNTIEN/KUNTAYHTYMIEN SIJAAN AINA-KIN SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT SIIRTY-VÄT KUNTA SUUREMPIEN ITSEHALLINTO-ALUEIDEN VASTUULLE (%).

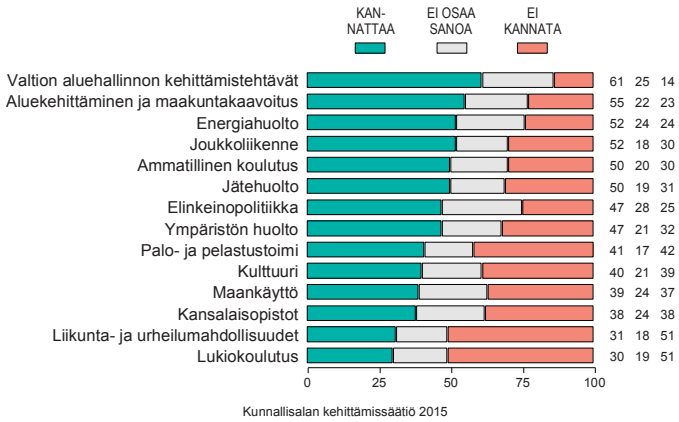

Kuvio 2. MITEN SUHTAUTUU YLEISESTI OTTAEN SIIHEN, ETTÄ KUNTIEN/KUNTAYHTYMIEN SIJAAN AINAKIN SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT SIIRTYVÄT KUNTAA SUUREMPIEN ITSEHALLINTOALUEIDEN VASTUULLLE (%).

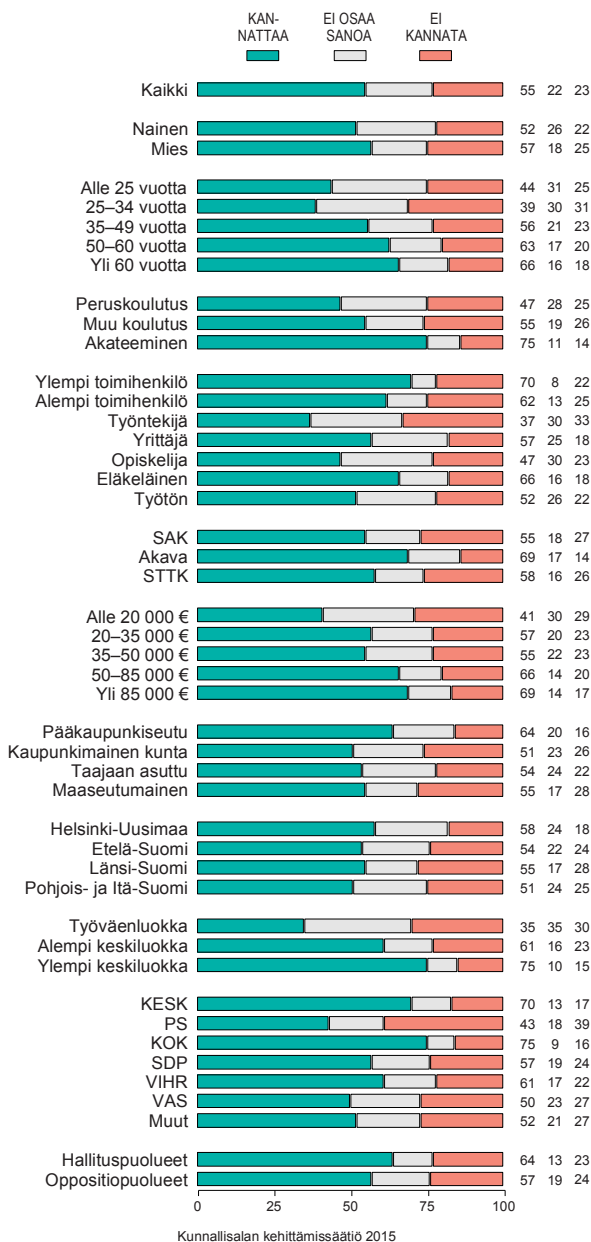

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2015

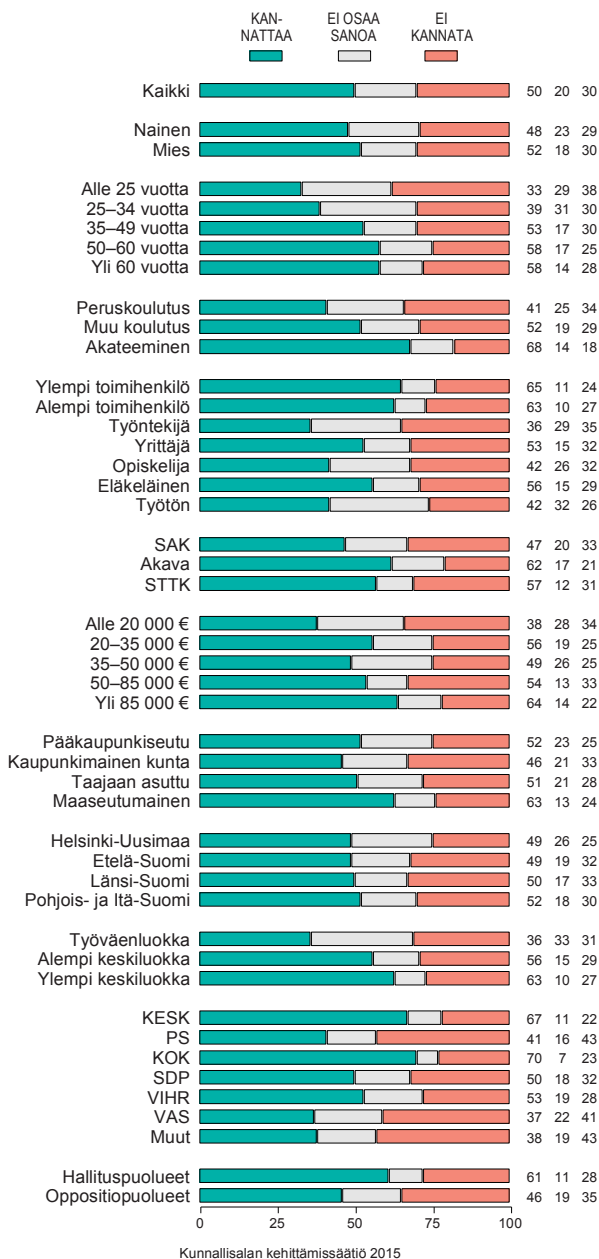
Kuvio 3. MITEN SUHTAUTUU SIIHEN, ETTÄ SEURAAVAT TEHTÄVÄT SIIRRETTÄISIIN SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUJEN OHELLA UUSIEN ITSEHALLINTOALUEIDEN VASTUULLE (%).

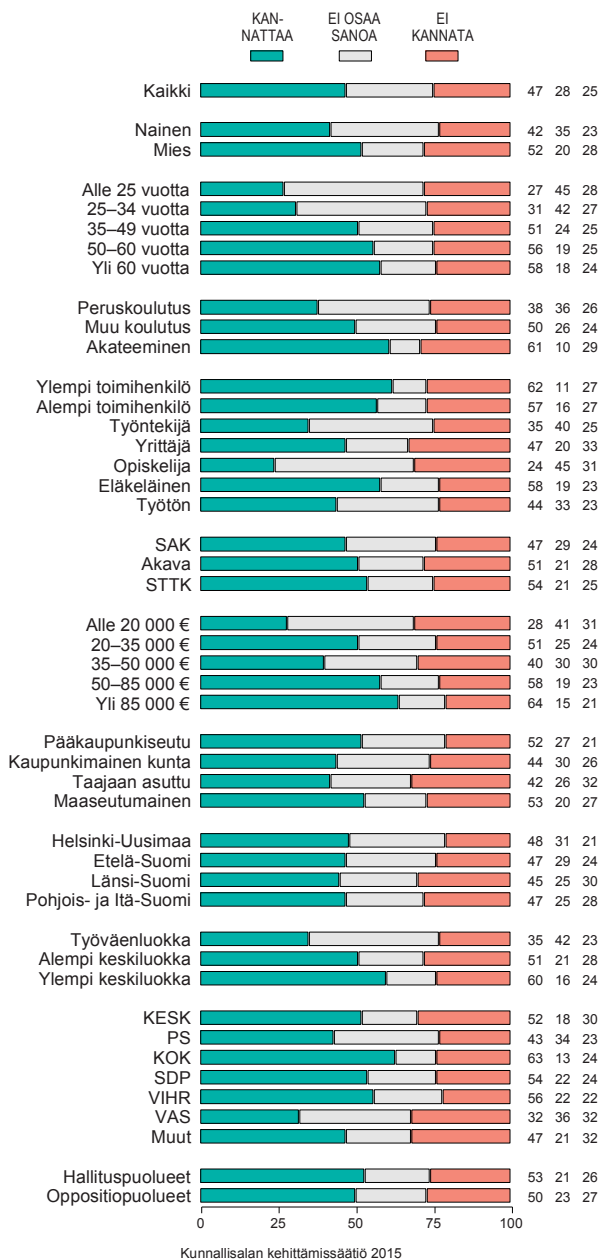
Kuvio 4. TEHTÄVIEN SIIRTO UUSIEN ITSEHALLINTOALUEIDEN VASTUULLE: ALUEKEHITTÄMINEN JA MAAKUNTAKAAVOITUS (%).

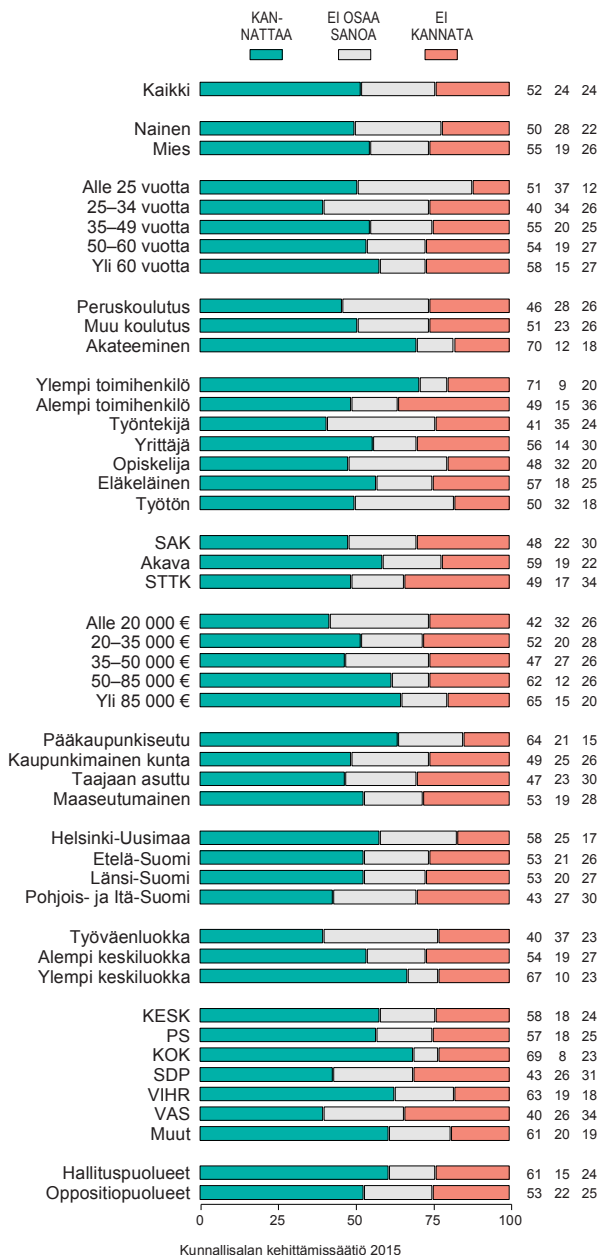
Kuvio 5. TEHTÄVIEN SIIRTO UUSIEN ITSEHALLINTOALUEIDEN VASTUULLE: AMMATILLINEN KOULUTUS (%).

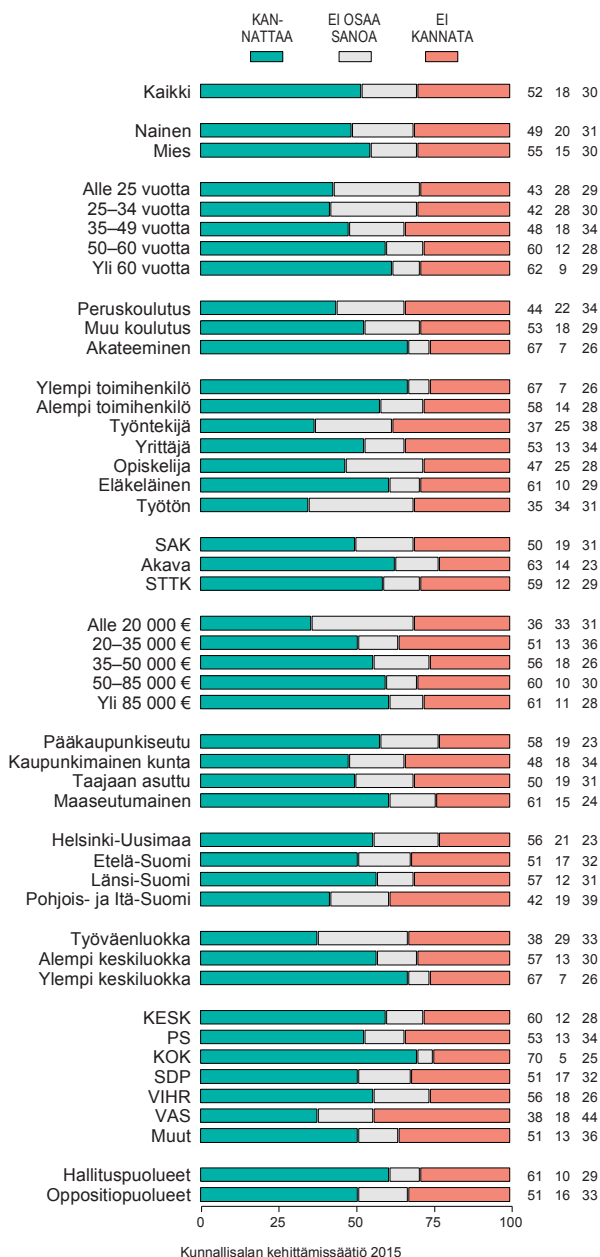
Kuvio 6. TEHTÄVIEN SIIRTO UUSIEN ITSEHALLINTOALUEIDEN VASTUULLE: ELINKEINOPOLITIikka (%).

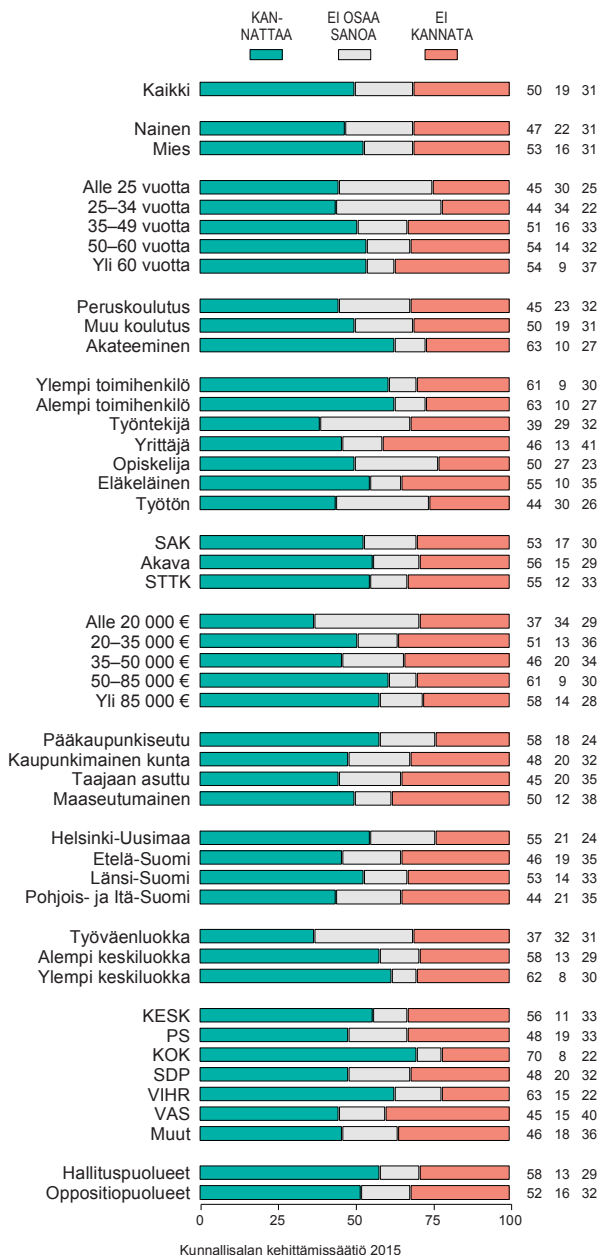
Kuvio 7. TEHTÄVIEN SIIRTO UUSIEN ITSEHALLINTOALUEIDEN VASTUULLE: ENERGIAHUOLTO (%).

Kuvio 8. TEHTÄVIEN SIIRTO UUSIEN ITSEHALLINTOALUEIDEN VASTUULLE: JOUKKOLIIKENNE (%).

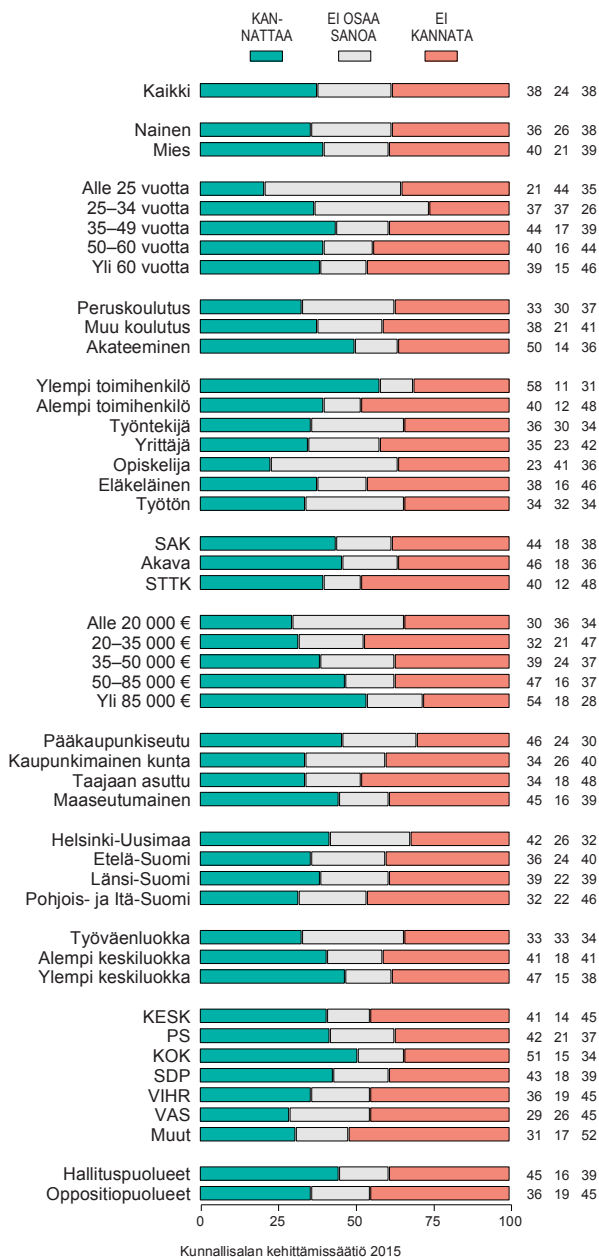

Kuvio 9. TEHTÄVIEN SIIRTO UUSIEN ITSEHALLINTOALUEIDEN VASTUULLE: JÄTEHUOLTO (%).

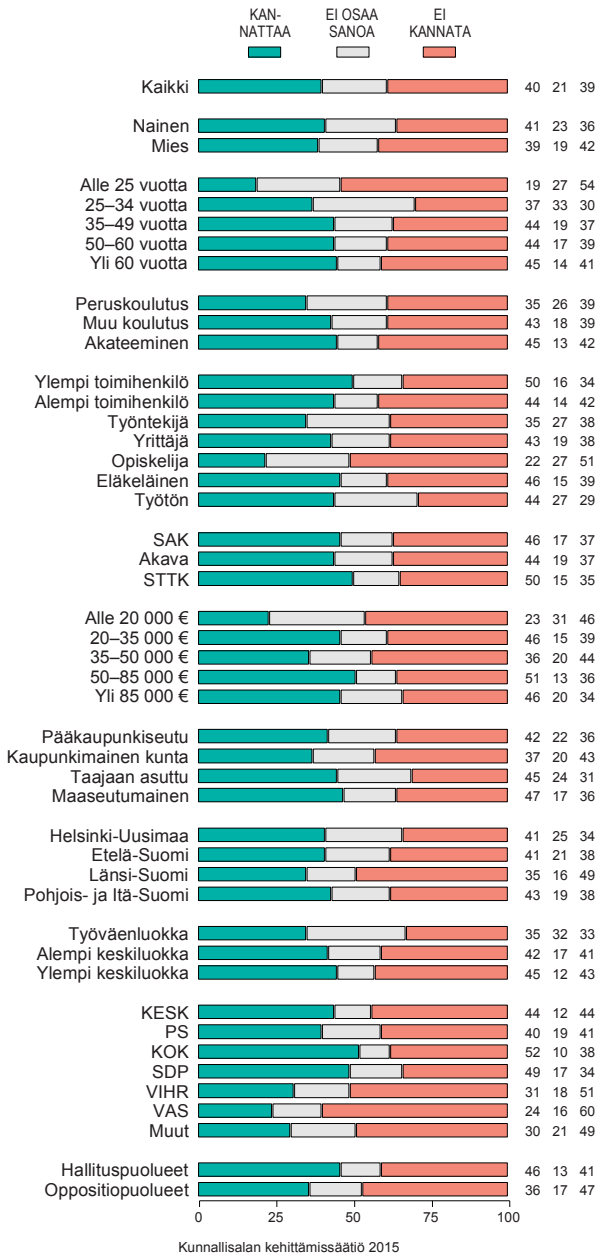

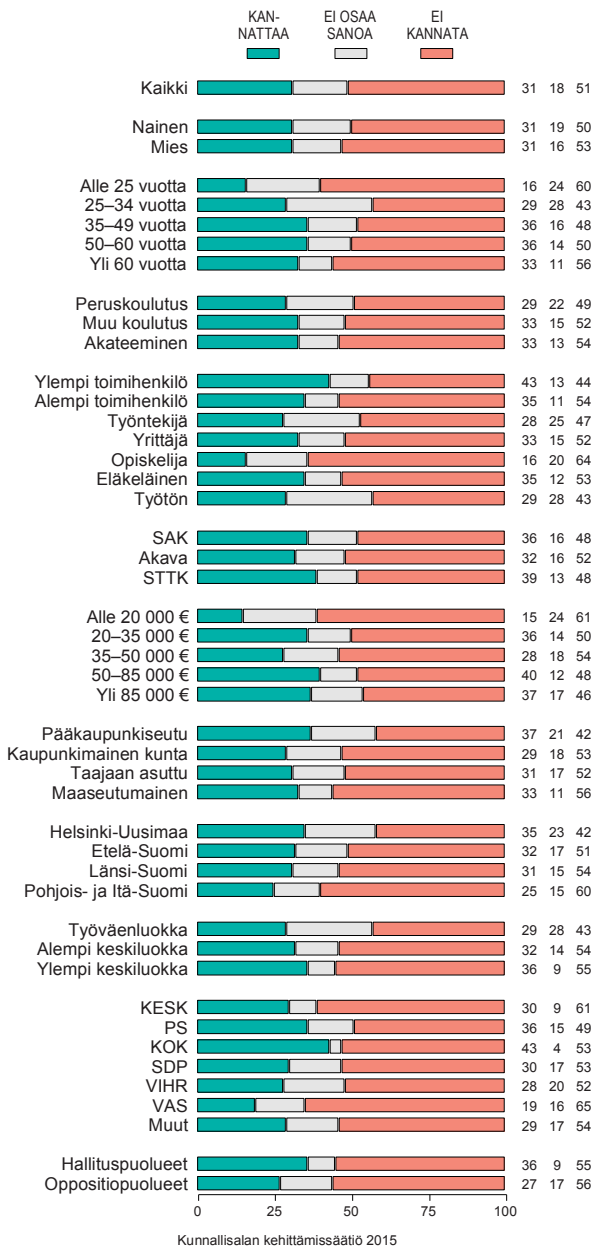
Kuvio 10. TEHTÄVIEN SIIRTO UUSIEN ITSEHALLINTOALUEIDEN VASTUULLE: KANSALISOPISTOT (%).

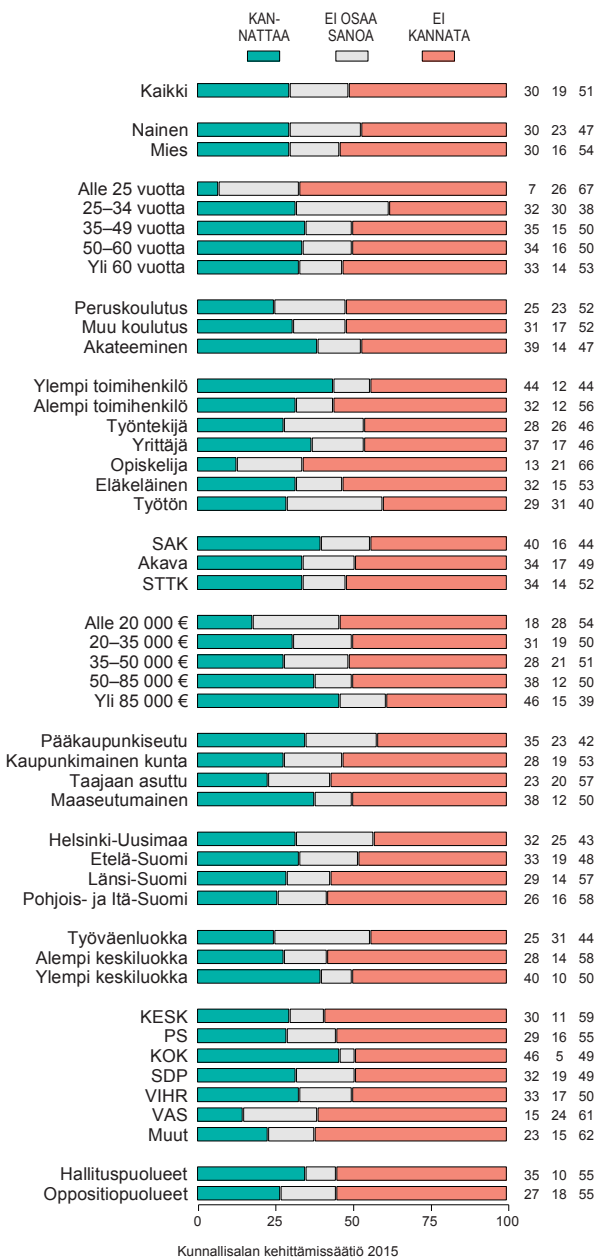
Kuvio 11. TEHTÄVIEN SIIRTO UUSIEN ITSEHALLINTOALUEIDEN VASTUULLE: KULTTUURI (%).

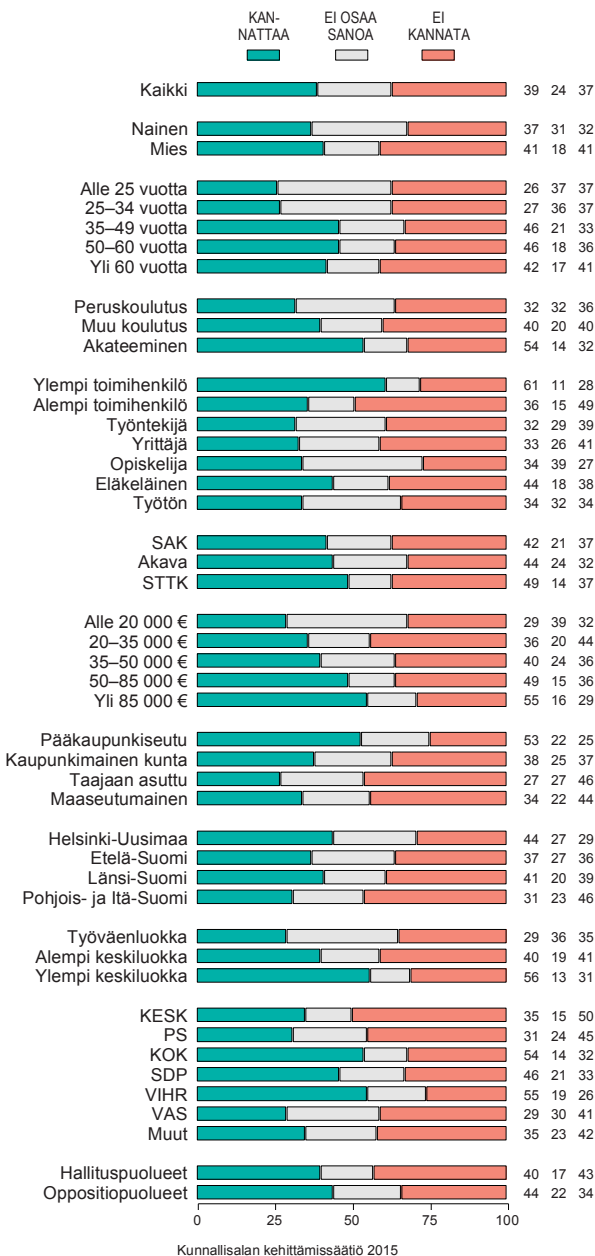
Kuvio 12. TEHTÄVIEN SIIRTO UUSIEN ITSEHALLINTOALUEIDEN VASTUULLE: LIIKUNTA- JA URHEILUMAHDOLLISUUDET (%).

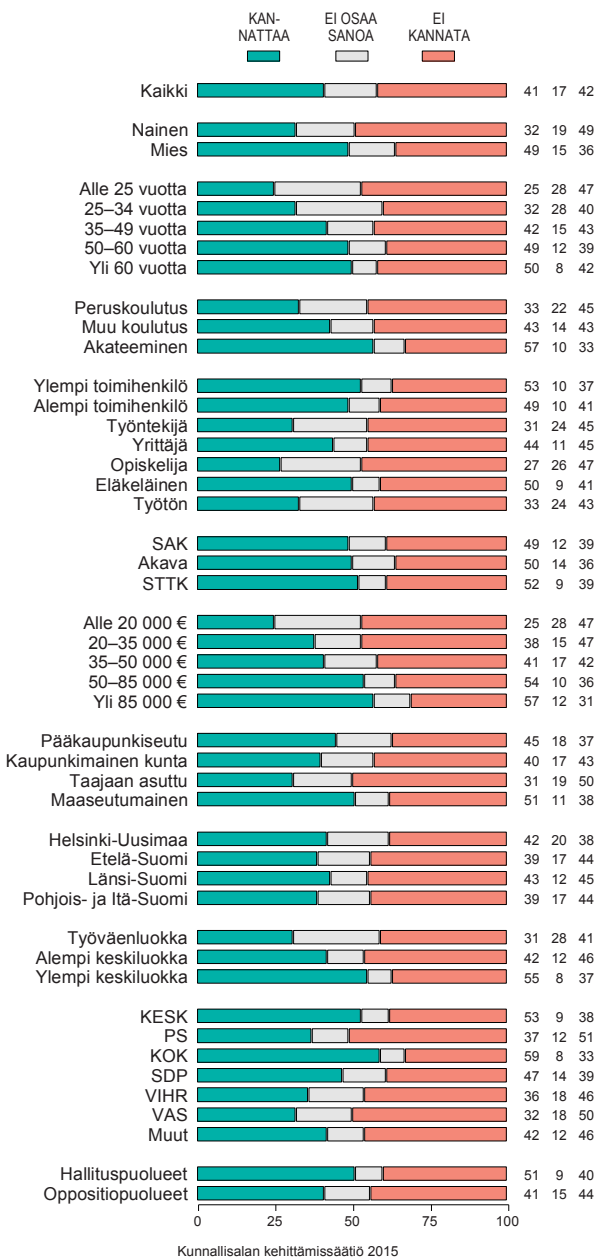
Kuvio 13. TEHTÄVIEN SIIRTO UUSIEN ITSEHALLINTOALUEIDEN VASTUULLE: LUKIOKOULUTUS (%).

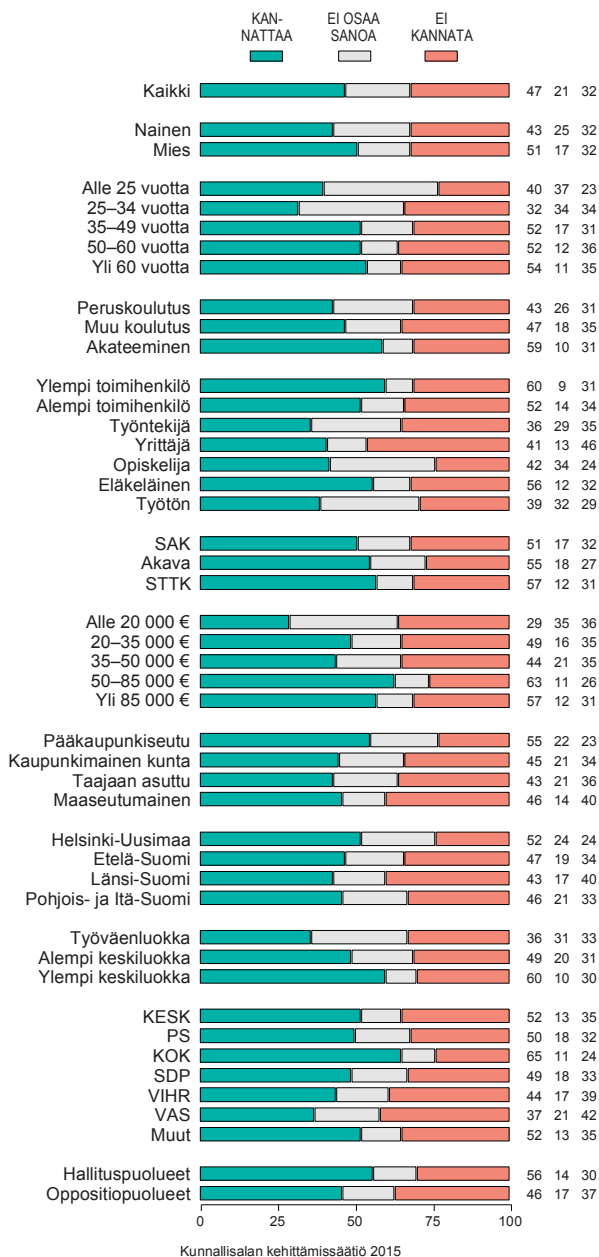
Kuvio 14. TEHTÄVIEN SIIRTO UUSIEN ITSEHALLINTOALUEIDEN VASTUULLE: MAANKÄYTTÖ (%).

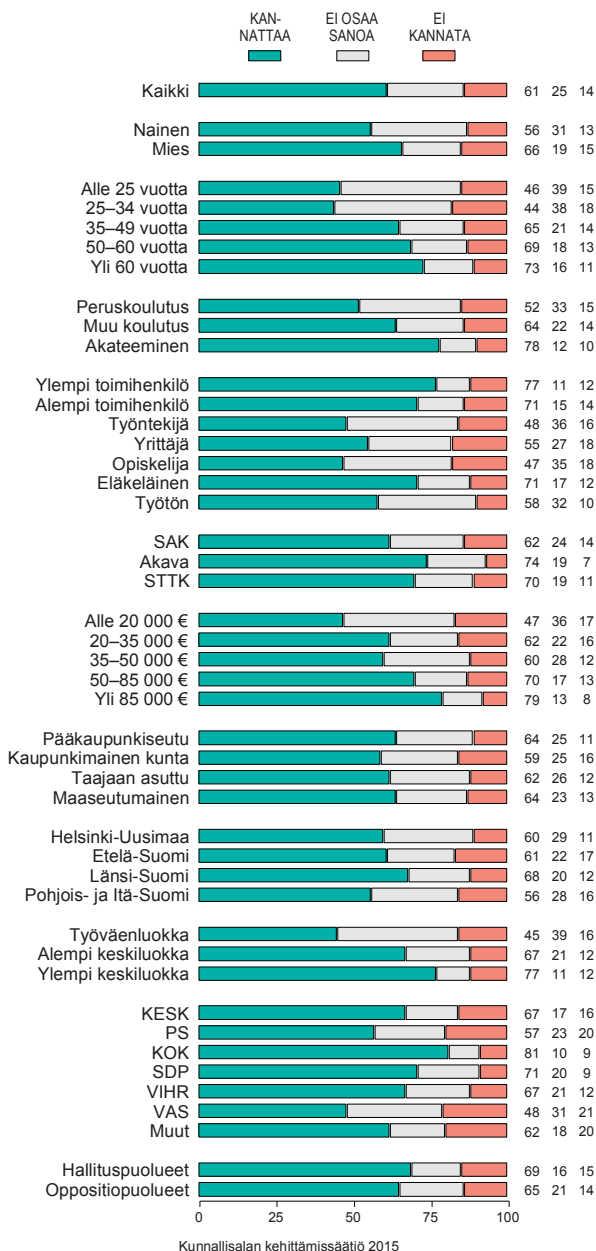
Kuvio 15. TEHTÄVIEN SIIRTO UUSIEN ITSEHALLINTOALUEIDEN VASTUULLE: PALO- JA PELASTUSTOIMI (%).

Kuvio 16. TEHTÄVIEN SIIRTO UUSIEN ITSEHALLINTOALUEIDEN VASTUULLE: YMPÄRISTÖN HUOLTO (%).

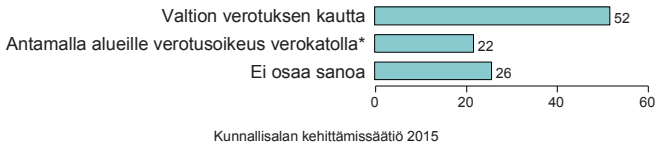

Kuvio 17. TEHTÄVIEN SIIRTO UUSIEN ITSEHALLINTOALUEIDEN VASTUULLE: VALTION ALUEHALLINNON KEHITTÄMISTEHTÄVÄT (%).

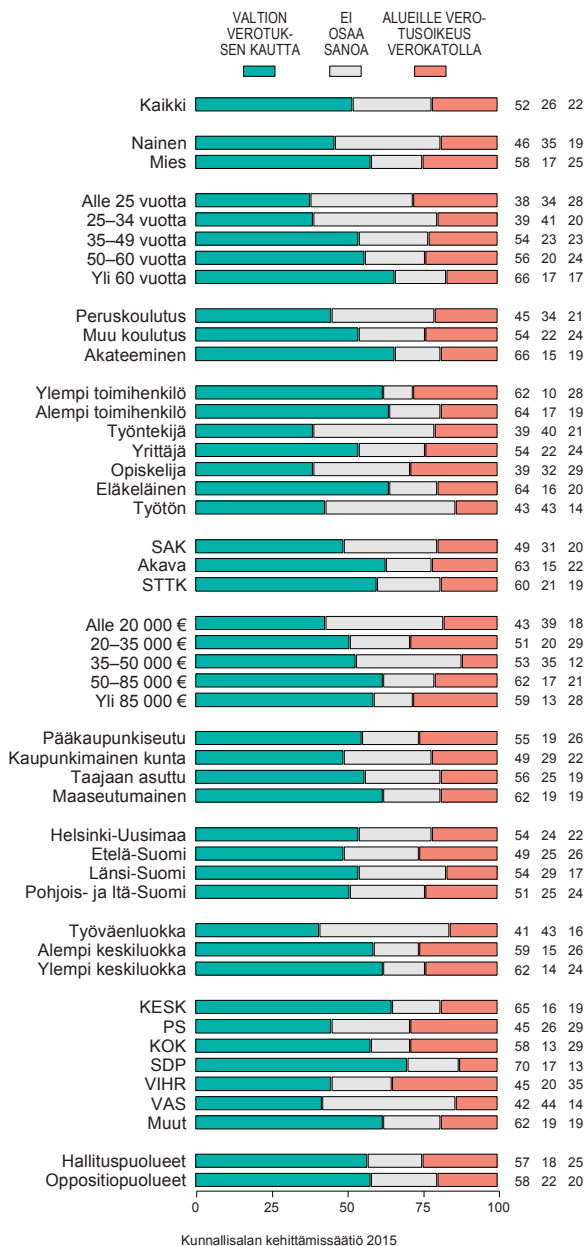

Kuvio 18. KUMPI ON PAREMPI TAPA JÄRJESTÄÄ UUSIEN ITSEHALLINTOALUEIDEN RAHOITUS (%)*.

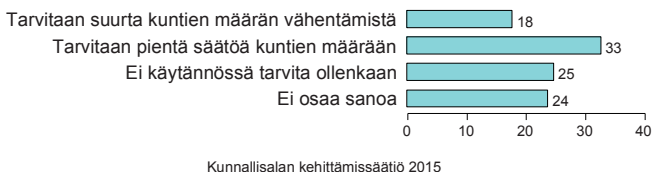

*Kysymysmuoto täydellisenä: Valtioneuvosto on kaavailut, että uusien itsehallintoalueiden rahoitus tulee joko a) suoraan valtiolta tai b) itsehallintoalueille tulee oma verotusoikeus. Molemmissa tapauksissa kunnallisvero poistuu itsehallintoalueille siirtyvien tehtävien osalta. Kumpi on parempi tapa järjestää uusien itsehallintoalueiden rahoitus? 1) Valtion verotuksen kautta 2) Antamalla alueille verotusoikeus, kuitenkin niin, että siinä on verokatto 3) En osaa sanoa

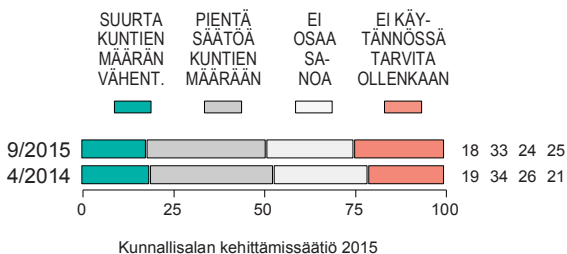
Kuvio 19. KUMPI ON PAREMPI TAPA JÄRJESTÄÄ UUSIEN ITSE-HALLINTOALUEIDEN RAHOITUS (kysymys- ja vastausvaihtoehdot täydellisinä, ks. teksti, %).

Kuvio 20. TARVITAANKO UUSIEN ITSEHALLINTOALUEIDEN PERUSTAMISEN JÄLKEEN (v. 2019) KUNTIEN MÄÄRÄÄ VÄHENTÄVIÄ KUNTALIITOKSIA (kun kuntien järjestämisvastuulla olevista tehtävistä suurin osa siirtyisi sote-uudistuksen myötä kunnilta uusille itsehallintoalueille; %).

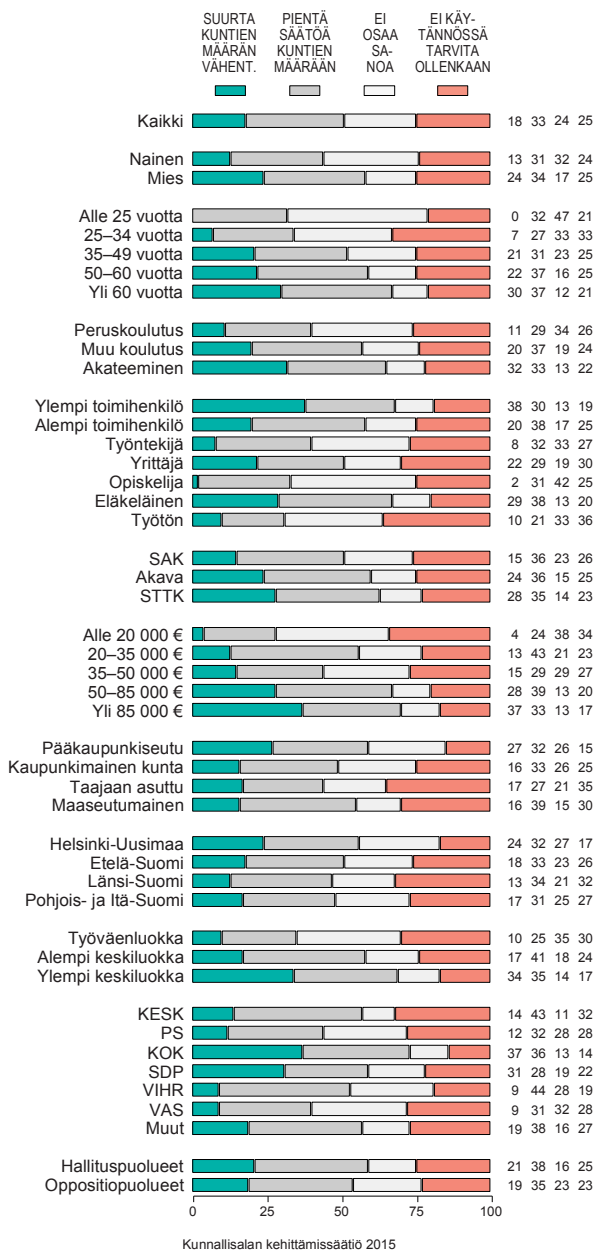

Kuvio 21. TARVITAANKO UUSIEN ITSEHALLINTOALUEIDEN PERUSTAMISEN JÄLKEEN KUNTIEN MÄÄRÄÄ VÄHENTÄVIÄ KUNTALIITOKSIA (%)*.

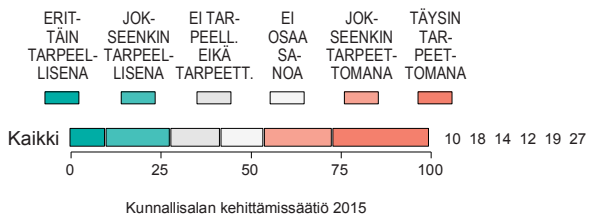

*Kysymysmuoto osittain muuttunut, aiempi muoto: Kuntien järjestämisvastuulla olevista tehtävistä yli 50 prosenttia siirtyisi sote-uudistuksen myötä kunnilta uusille sote-alueille. Tarvitaanko tämän jälkeen kuntien määrää vähentäviä kuntaliitoksia?

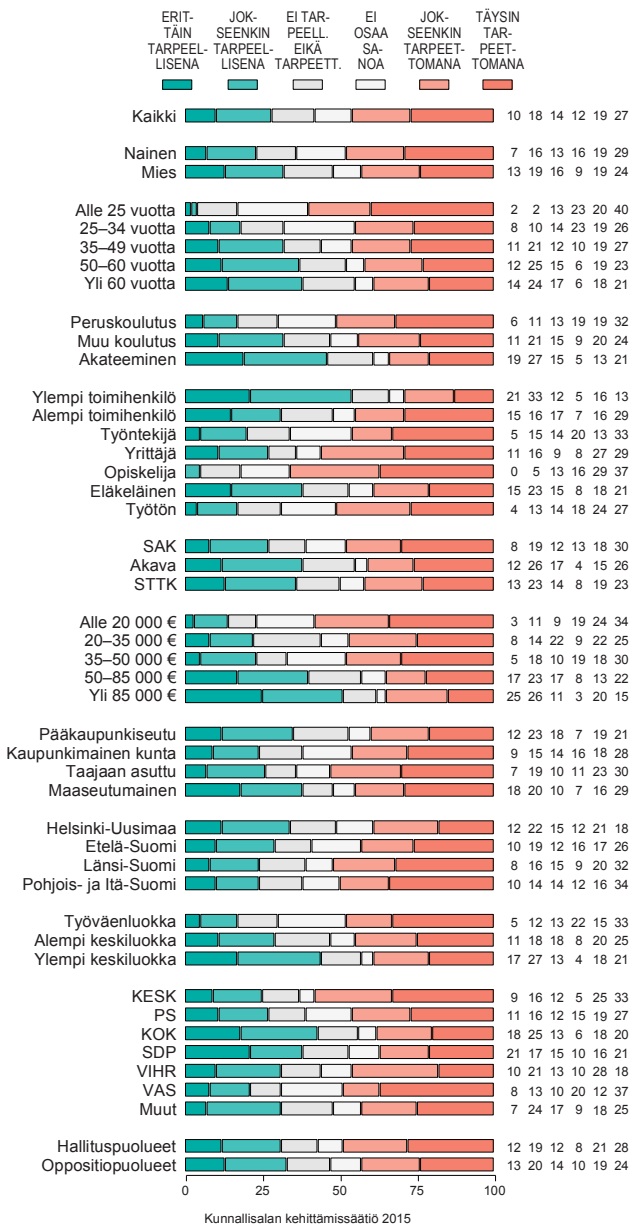
Kuvio 22. TARVITAANKO UUSIEN ITSEHALLINTOALUEIDEN PERUSTAMISEN JÄLKEEN (v. 2019) KUNTIEN MÄÄRÄÄ VÄHENTÄVIÄ KUNTALIITOKSIA (%)

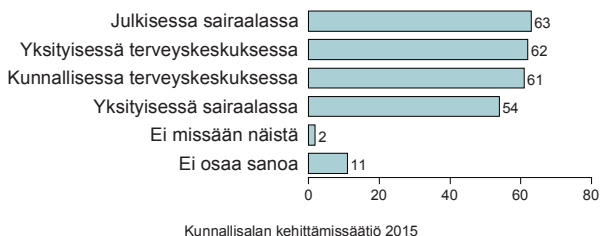
Kuvio 23. KUINKA TARPEELLISENA TAI TARPEETTOMANA PITÄÄ OMAN ASUINKUNTANSA LIITOSTA YHDEN TAI USEAMMAN NAAPURIKUNNAN KANSSA ITSE-HALLINTOALUEIDEN PERUSTAMISEN VUODEN 2019 JÄLKEEN (%).

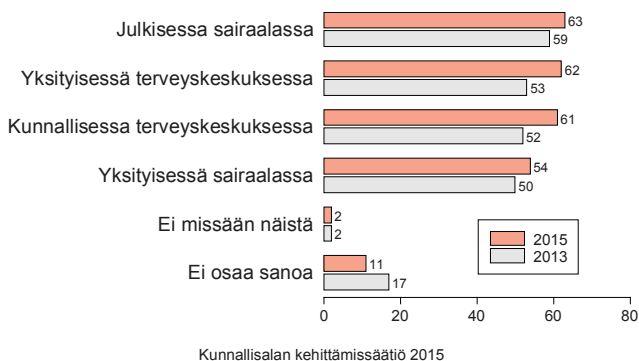
Kuvio 24. KUINKA TARPEELLISENA TAI TARPEETTOMANA PITÄÄ OMAN ASUINKUNTANSA LIITOSTA YHDEN TAI USEAMMAN NAAPURIKUNNAN KANSSA ITSEHALLINTOALUEIDEN PERUSTAMISEN VUODEN 2019 JÄLKEEN (%).

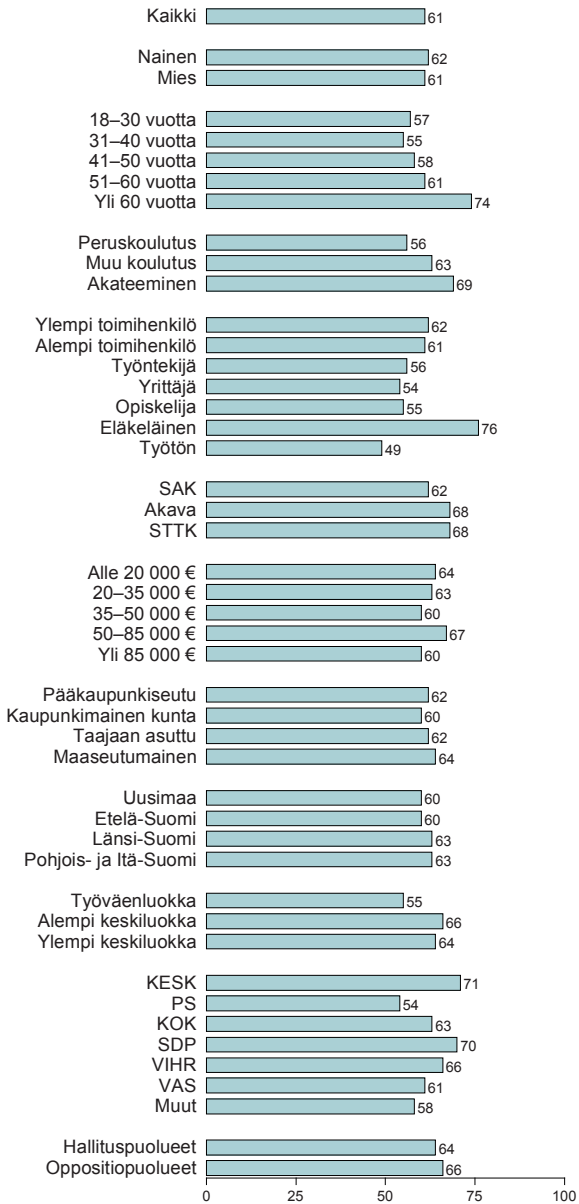
Kuvio 25. MISSÄ KAIKKIALLA SAA NYKYISIN HYVÄÄ HOITOA (%).

Kuvio 26. MISSÄ KAIKKIALLA SAA NYKYISIN HYVÄÄ HOITOA (%).

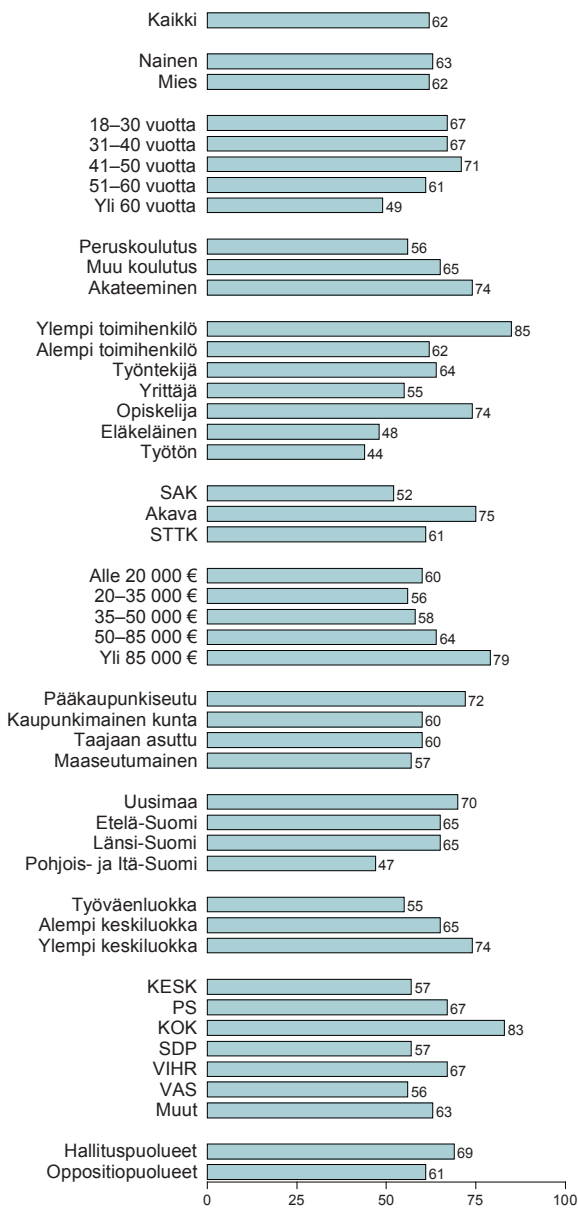
Kuvio 27. MISSÄ KAIKKIALLA SAA NYKYISIN HYVÄÄ HOITOA:
KUNNALLISESSA TERVEYSKESKUKSESSA (%).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2015

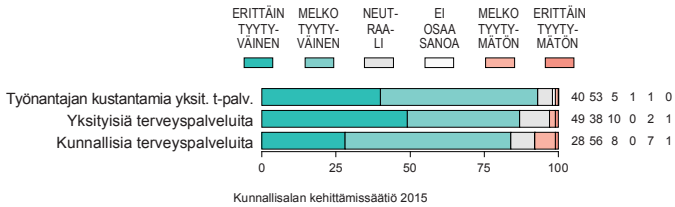

Kuvio 28. MISSÄ KAIKKIALLA SAA NYKYISIN HYVÄÄ HOITOA: YKSITYISESSÄ TERVEYSKESKUKSESSA (%).

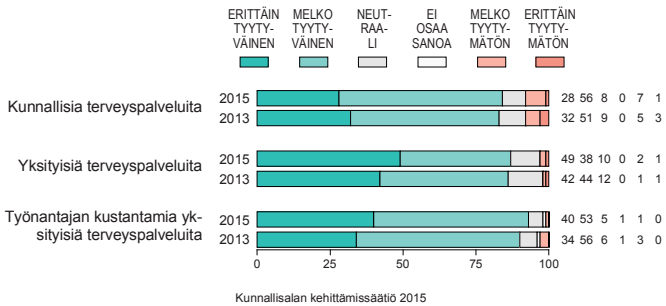

Kunnallisanalyytiikka 2015

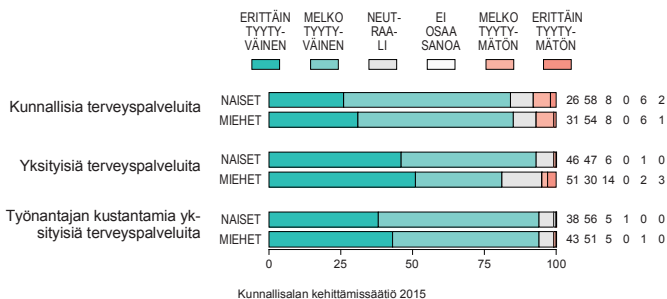
Kuvio 29. KUINKA TYYTYVÄINEN ON OLLUT SAAMAANSA HOITOON KÄYTTÄESSÄÄN ENSISIJAJAISESTI KÄYTTÄMIÄÄN TERVEYSPALVELUITA (%).

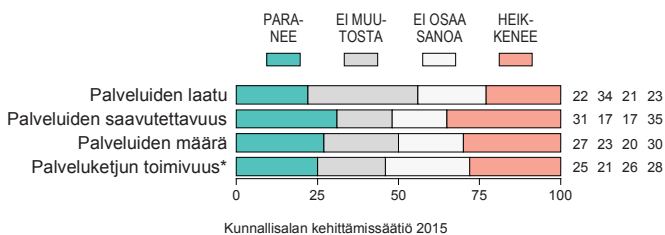
Kuvio 30. KUINKA TYYTYVÄINEN ON OLLUT SAAMAANSA HOITOON KÄYTTÄESSÄÄN ENSISIJAJAISESTI KÄYTTÄMIÄÄN TERVEYSPALVELUITA (%).

Kuvio 31. KUINKA TYYTYVÄINEN ON OLLUT SAAMAANSA HOITOON KÄYTTÄESSÄÄN ENSISIJAISESTI KÄYTTÄMIÄÄN TERVEYSPALVELUITA (%).

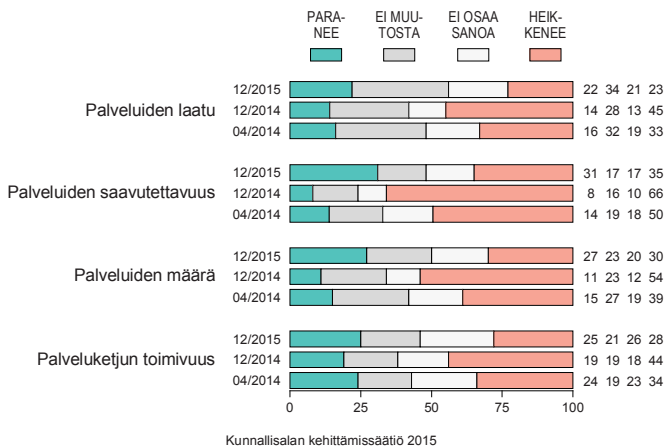

Kuvio 32. MITEN USKOO SEURAAVIEN ASIOIDEN MUUTTUVAN UUDEN SOTE-RATKAISUN MYÖTÄ (%).

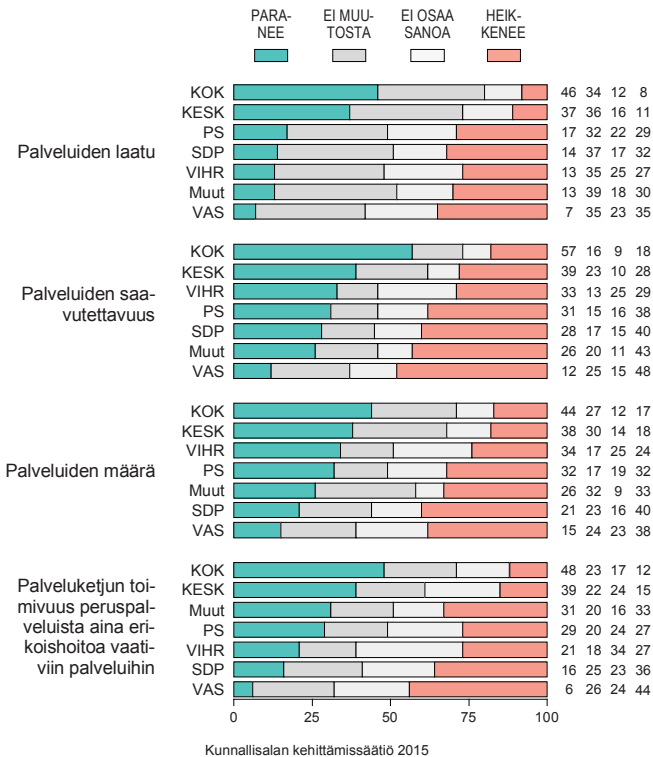

*Kysymysmuoto lyhentämättömänä: Palveluketjun toimivuus peruspalveluista aina erikoishoitoa vaativiin palveluihin.

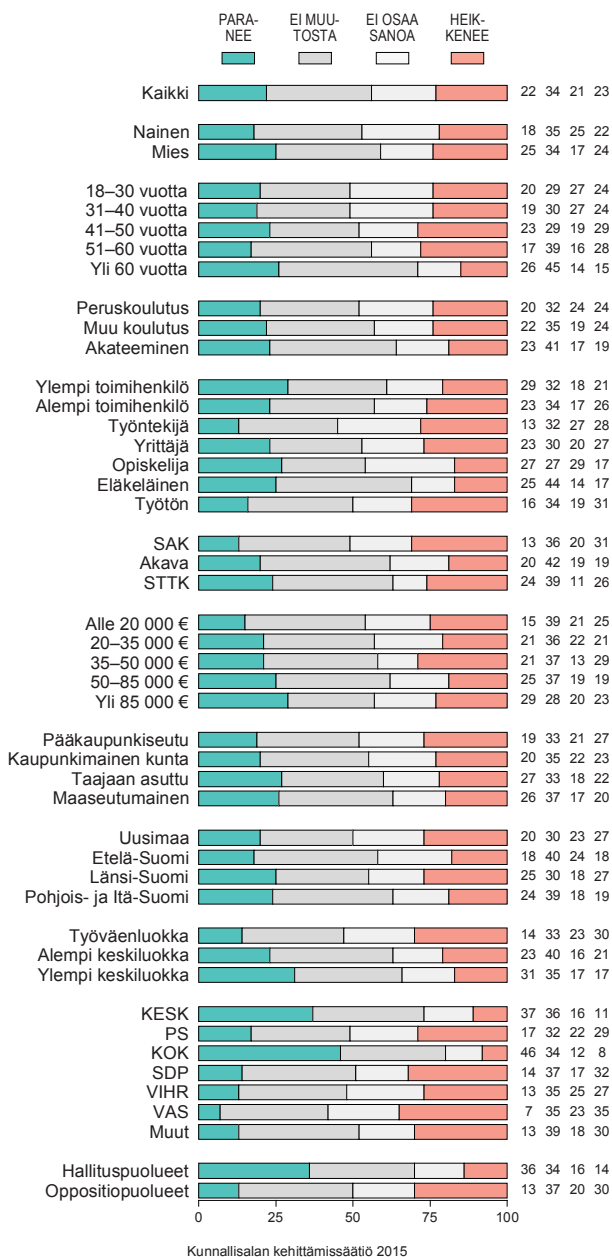
Kuvio 33. MITEN USKOO ASIOIDEN MUUTTUVAN SOTE-RATKAISUN MYÖTÄ (tutkimuksille yhteiset arviointikohteet, %).

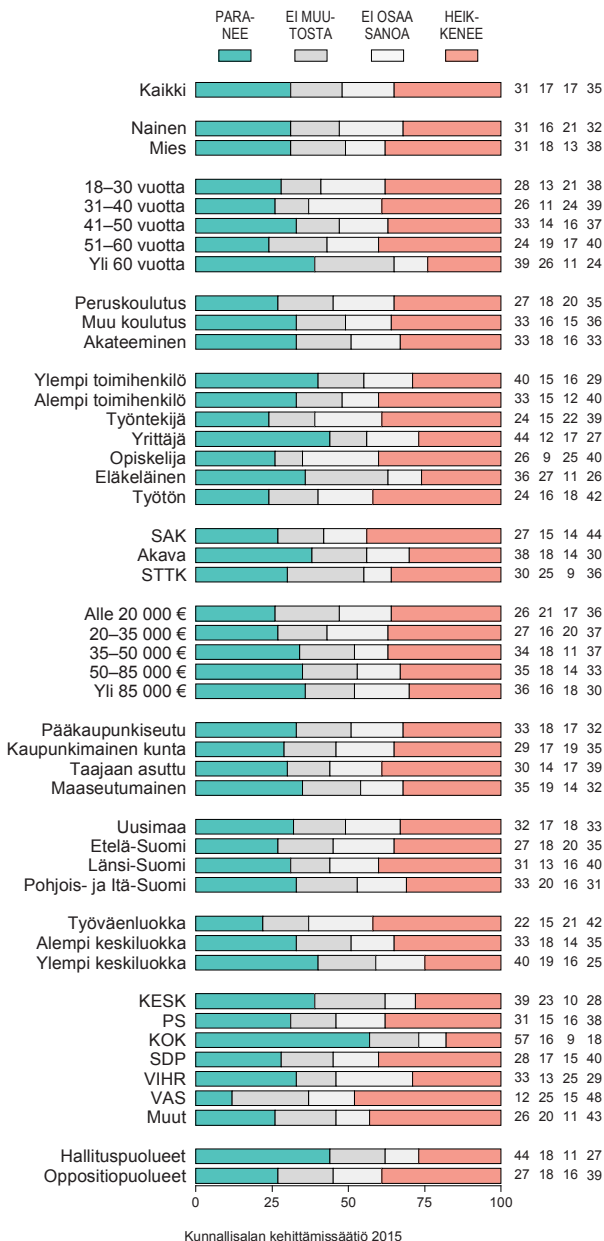
Kuvio 34. MITEN USKOO ERI ASIOIDEN MUUTTUVAN UUDEN SOTE-RATKAISUN MYÖTÄ: PUOLUEITTAISET NÄKEMYSEROT (%).

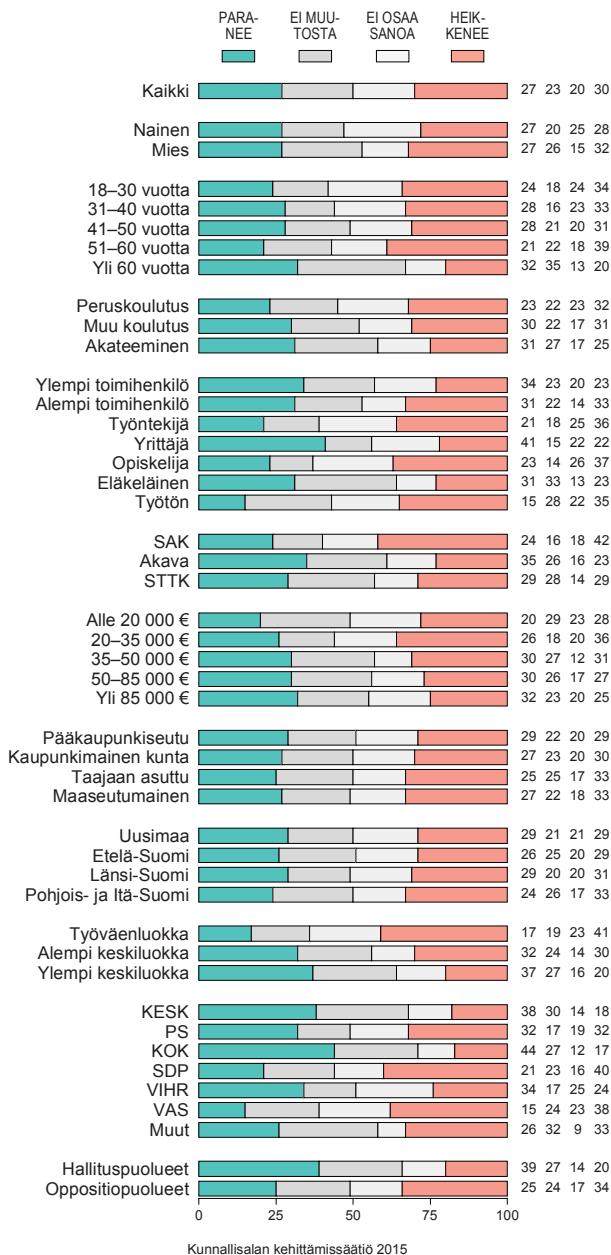
Kuvio 35. MITEN USKOO ERI ASIOIDEN MUUTTUVAN UUDEN SOTE-RATKAISUN MYÖTÄ: PALVELUIDEN LAATU (%).

Kuvio 36. MITEN USKOO ERI ASIOIDEN MUUTTUVAN UUDEN SOTE-RATKAISUN MYÖTÄ: PALVELUIDEN SAAVUTETTAVUUS (%).

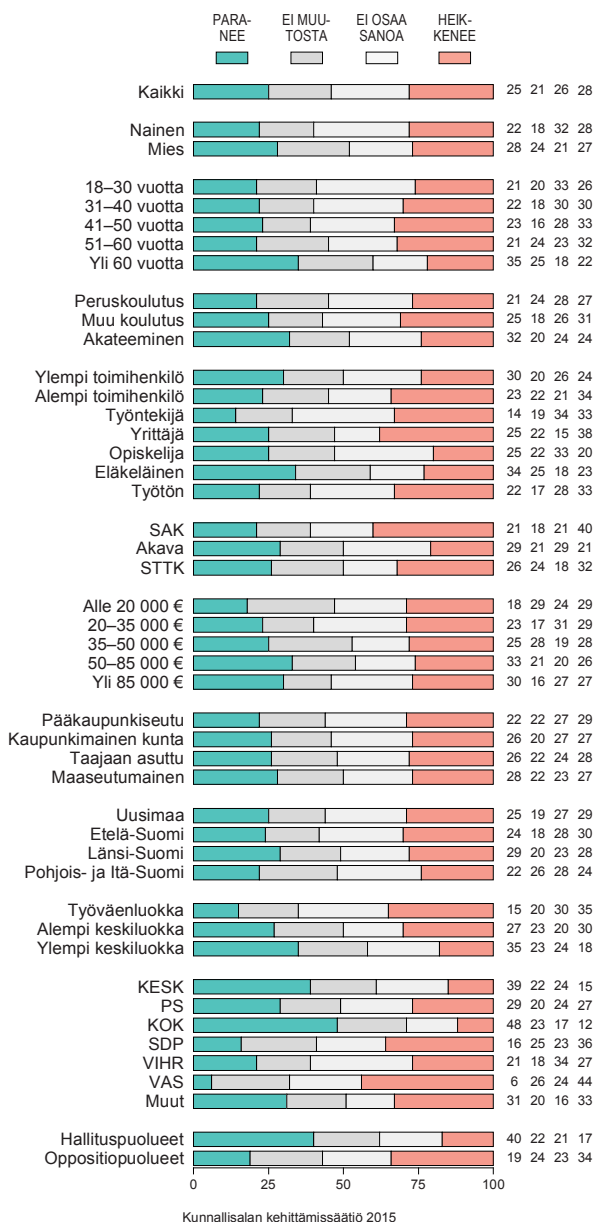

Kuvio 37. MITEN USKOO ERI ASIOIDEN MUUTTUVAN UUDEN SOTE-RATKAISUN MYÖTÄ: PALVELUIDEN MÄÄRÄ (%).

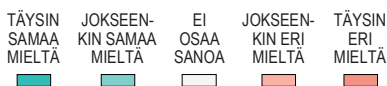

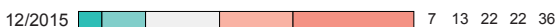
Kuvio 38. MITEN USKOO ERI ASIOIDEN MUUTTUVAN UUDEN SOTE-RATKAISUN MYÖTÄ: PALVELUKETJUN TOIMIVUUS PERUSPALVELUISTA AINA ERIKOISHOITOA VAATIVIIN PALVELUIHIN (%).

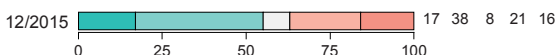
Kuvio 39. SUHTAUTUMINEN SOTEa KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

"Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenneuudistus (sote-uudistus) pitäisi kokonaisuudessaan lykätä eduskuntavaalien yli seuraavan hallituksen hoidettavaksi" (v1)

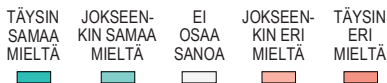

"Minulle on samantekevää, miten sosiaali- ja terveystalvet järjestetään maassamme, kunhan hoitoon pääsee" (v2)

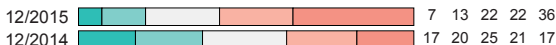

Kunnallissalan kehittämissäätö 2015

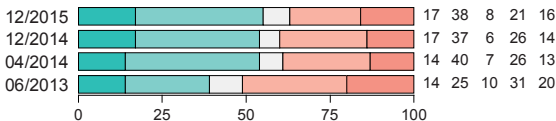
Kuvio 40. SUHTAUTUMINEN SOTEa KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

"Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenneuudistus (sote-uudistus) pitäisi kokonaisuudessaan lykätä eduskuntavaalien yli seuraavan hallituksen hoidettavaksi" (v1)

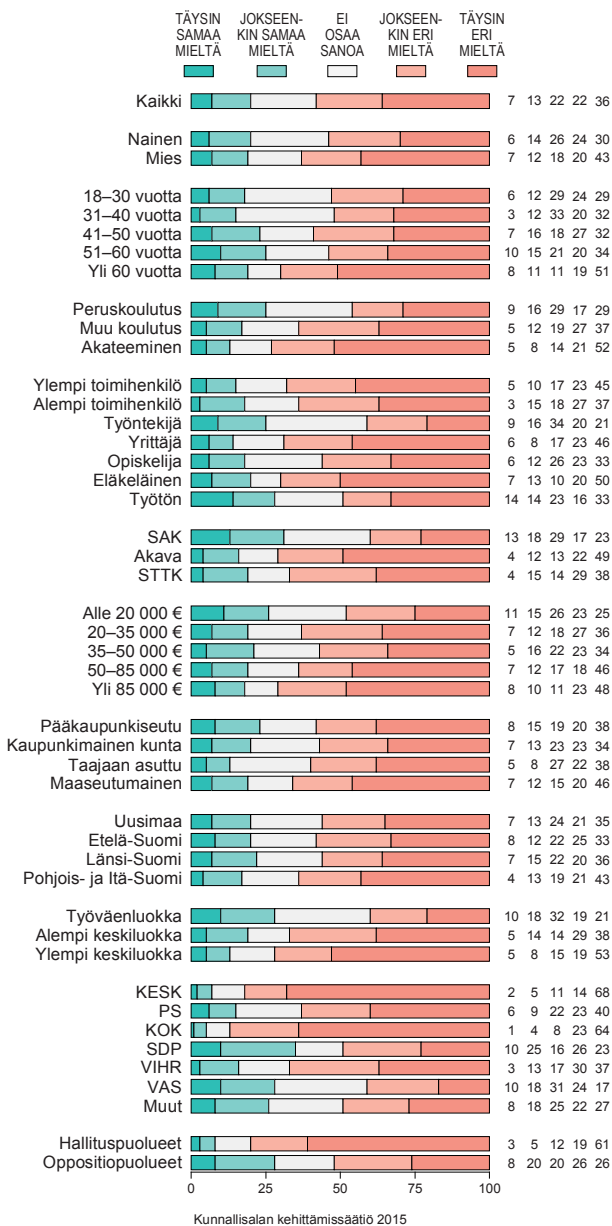

"Minulle on samantekevää, miten sosiaali- ja terveystalvet järjestetään maassamme, kunhan hoitoon pääsee" (v2)

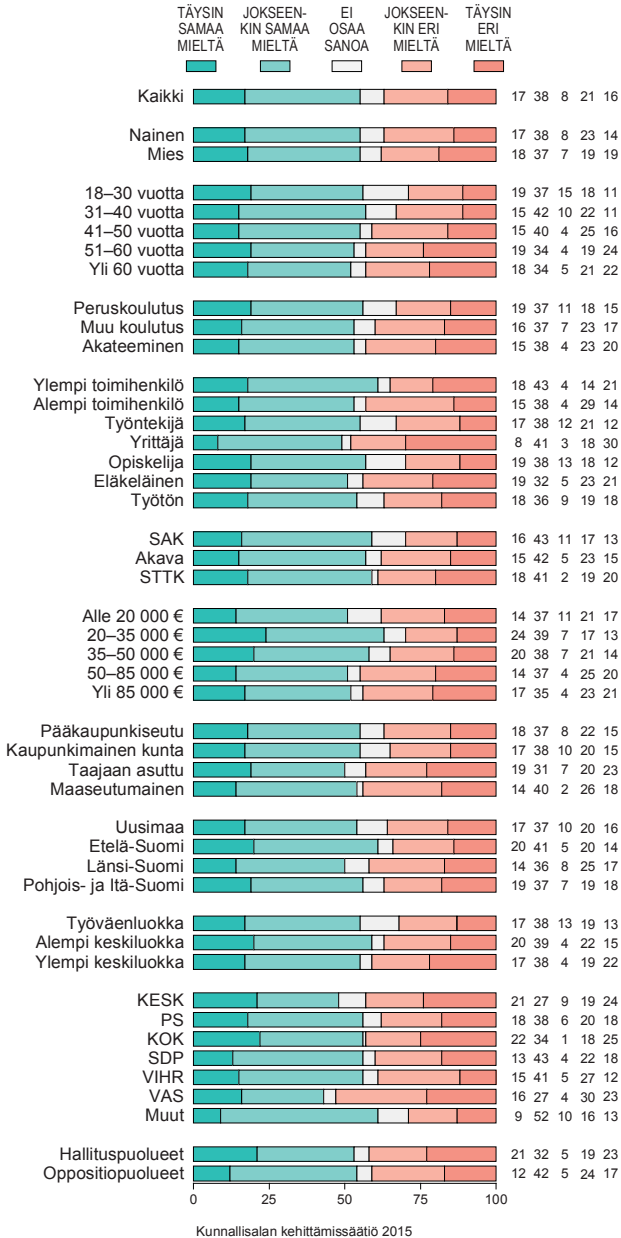

Kunnallissalan kehittämissäätö 2015

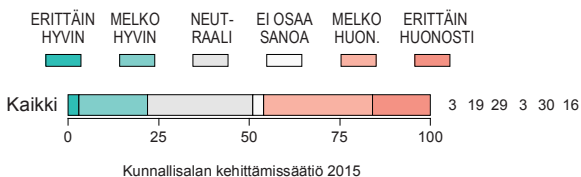
Kuvio 41. "Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutos (sote-uudistus) pitäisi kokonaisuudessaan lykätä vielä tulevienkin eduskuntavaalien yli seuraavan hallituksen hoidettavaksi" (%).

Kuvio 42. "Minulle on samantekevää, miten sosiaali- ja terveystal-
velut järjestetään maassamme, kunhan hoitoon pää-
see" (%).

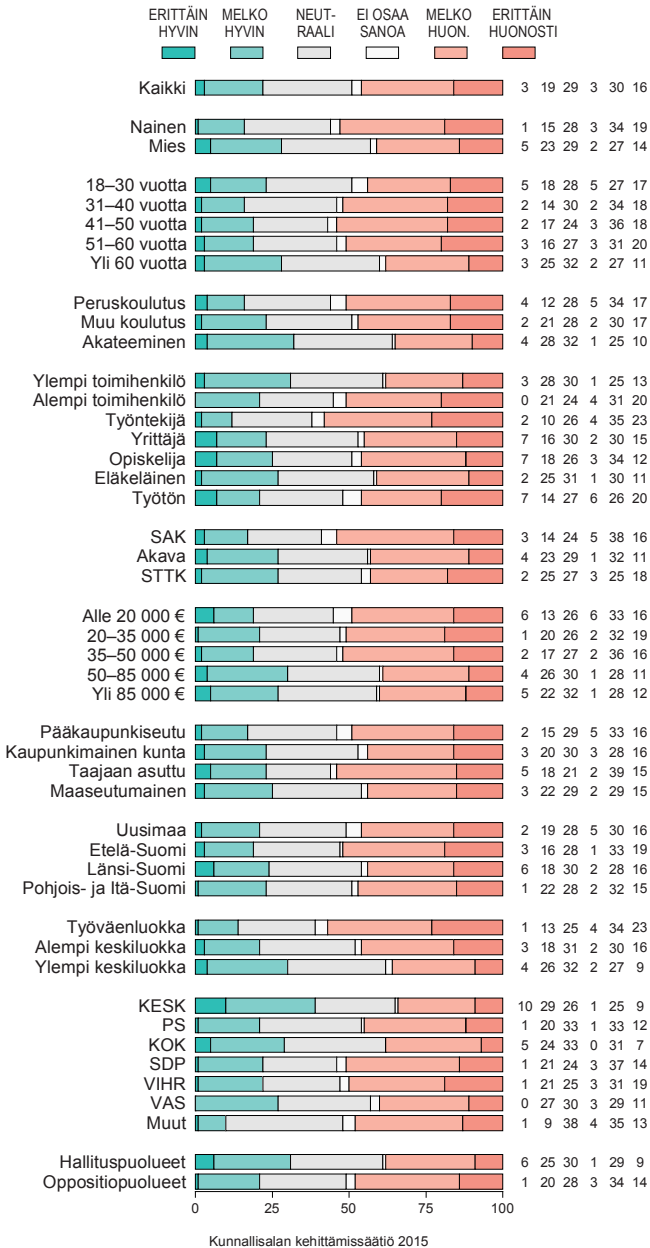

Kuvio 43. KUINKA HYVIN ON MIELESTÄÄN PERILLÄ ITSEHALLINTOALUEUUDISTUKSESTA* (%).

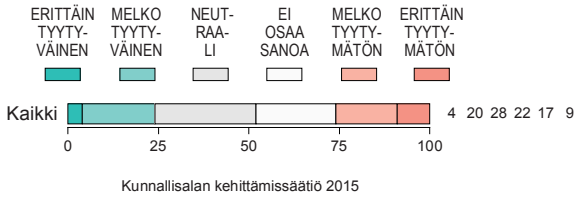

*Kysymys taustoitukseen: Hallituspuolueet ovat sopineet uusista, nykyisiin maakuntiin perustavista itsehallintoalueista, joissa ylintä päätösvaltaa käyttää suoralla vaalilla valittu valtuusto. Itsehallintoalueet järjestävät 1.1.2019 lähtien kuntien ja kuntayhtymien sijasta sosiaali- ja terveystalvet. Lisäksi niiden vastuulle tulevat ainakin pelastustoimi, maakuntien liittojen tehtävät sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten alueellisen kehittämisen tehtävät, mahdollisesti myös ympäristöterveydenhuolto. Hallituksen mukaan uudistuksen tarkoituksena on varmistaa riittävän vahva rahoitus pohja palvelujen järjestämiseen sekä yksinkertaistaa ja kansanvaltaistaa hallintoa / Kuinka hyvin olet mielestäsi perillä tästä uudistuksesta?

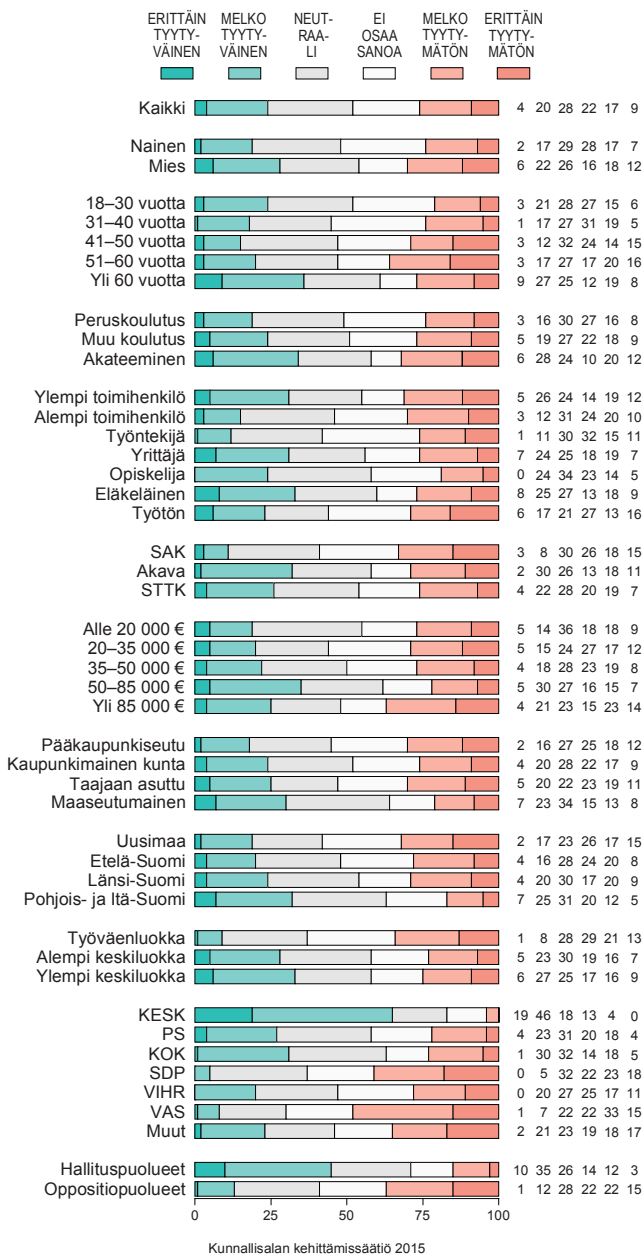
Kuvio 44. KUINKA HYVIN MIELESTÄÄN ON PERILLÄ ITSEHALLIN-TOALUEUUDISTUKSESTA (%).

Kuvio 45. KUINKA TYYTYVÄINEN ON HALLITUKSEN UUTEEN ITSEHALLINTOALUEITA KOSKEVAAN LINJAUKSEEN (%).

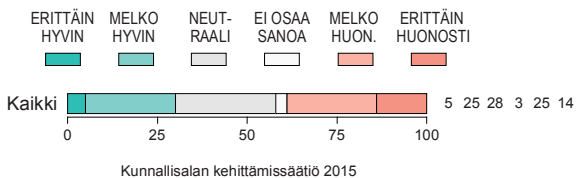

Kuvio 46. KUINKA TYYTYVÄINEN ON HALLITUKSEN UUTEEN IT-SEHALLINTOALUEITA KOSKEVAAN LINJAUKSEEN (%).

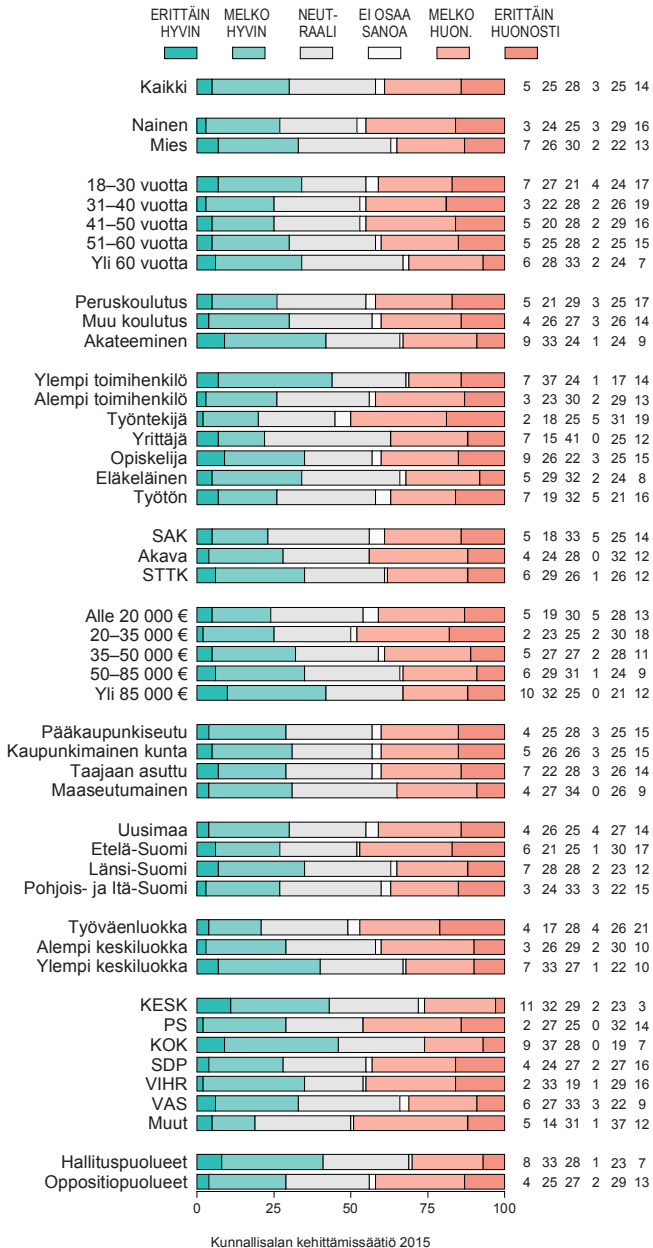

Kuvio 47. KUINKA HYVIN ON MIELESTÄÄN PERILLÄ VALIN-
NANVAPAUSUUDISTUKSESTA* (%).

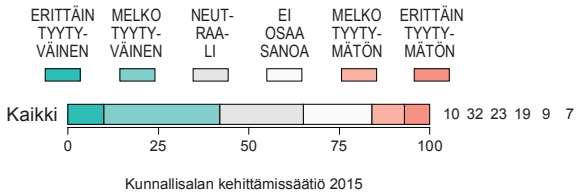

*Kysymys taustoituksineen: Hallitus aikoo lisätä sosiaali- ja terveydenhuollon tuotannon monipuolisuutta. Hallitus on sopinut, että Suomeen säädetään valinnanvapauslainsäädäntö. Sen myötä jokainen voi itse valita, käyttääkö sosiaali- ja terveyspalveluissa julkista, yksityistä tai kolmannen sektorin tuottajaa. Hallituksen mukaan valinnanvapauden tarkoituksena on vahvistaa erityisesti perustason palveluita ja turvata nykyistä nopeampi hoitoon pääsy. / Kuinka hyvin olet mielestäsi perillä tästä uudistuksesta?

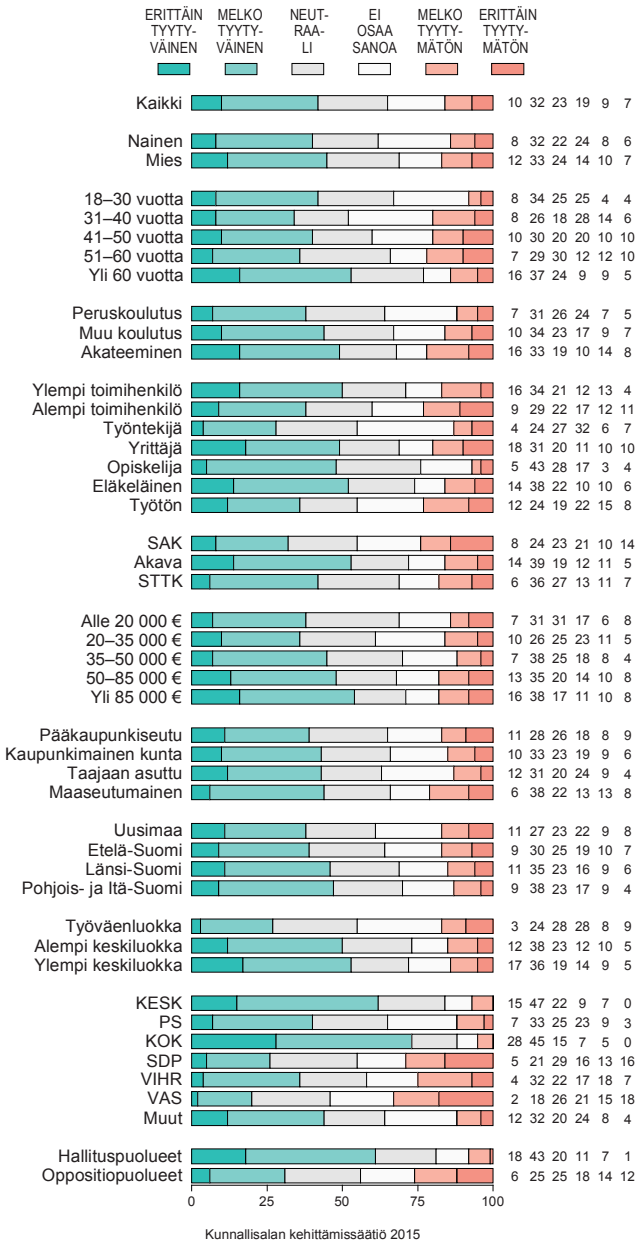
Kuvio 48. KUINKA HYVIN ON MIELESTÄÄN PERILLÄ VALINNAN-
VAPAAUUDISTUKSESTA (%).

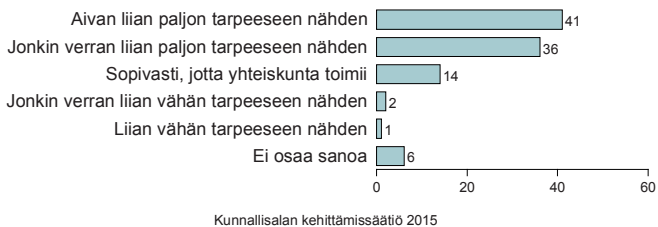
Kuvio 49. KUINKA TYYTYVÄINEN ON UUTEEN PALVELUIDEN VALINNANVAPAUTTA KOSKEVAAN HALLITUKSEN LINJAUKSEEN (%).

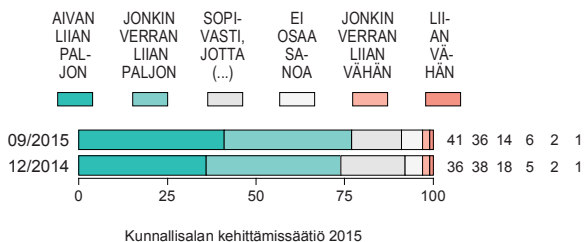
Kuvio 50. KUINKA TYYTYVÄINEN ON UUTEEN PALVELUIDEN VALINNANVAPAUTTA KOSKEVAAN HALLITUKSEN LINJAUKSEEN (%).

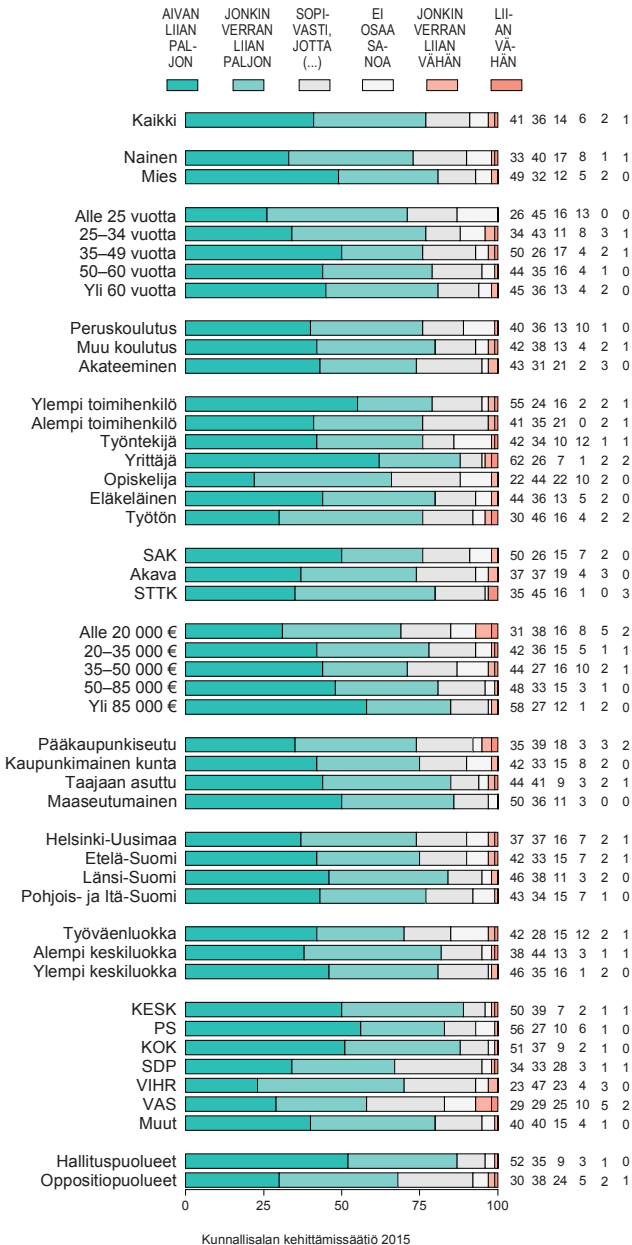
Kuvio 51. MITÄ MIELTÄ ON YLEENSÄ TOIMINTAA RAJOITTA-
VISTA SÄÄDÖKSISTÄ, MÄÄRÄYKSISTÄ JA OHJEISTA MAAS-
SAMME (%).

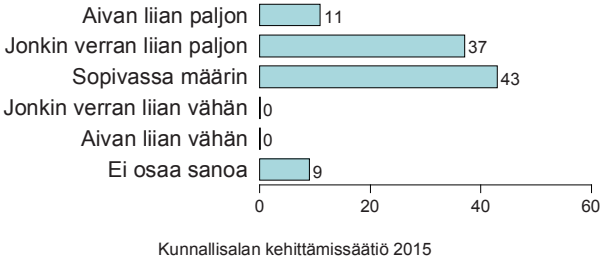
Kuvio 52. MITÄ MIELTÄ ON YLEENSÄ TOIMINTAA RAJOITTA-
VISTA SÄÄDÖKSISTÄ, MÄÄRÄYKSISTÄ JA OHJEIS-
TA MAASSAMME (tarpeeseen nähden...; %).

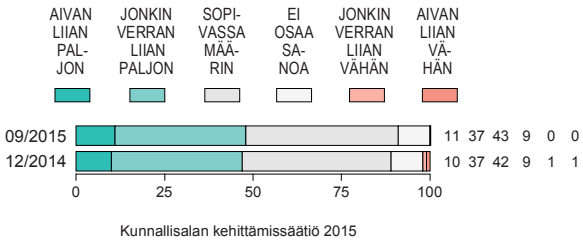
Kuvio 53. MITÄ MIELTÄ ON YLEENSÄ TOIMINTAA RAJOITAVISTA SÄÄDÖKSISTÄ, MÄÄRÄYKSISTÄ JA OHJEISTA MAASAMME (tarpeeseen nähden..., %).

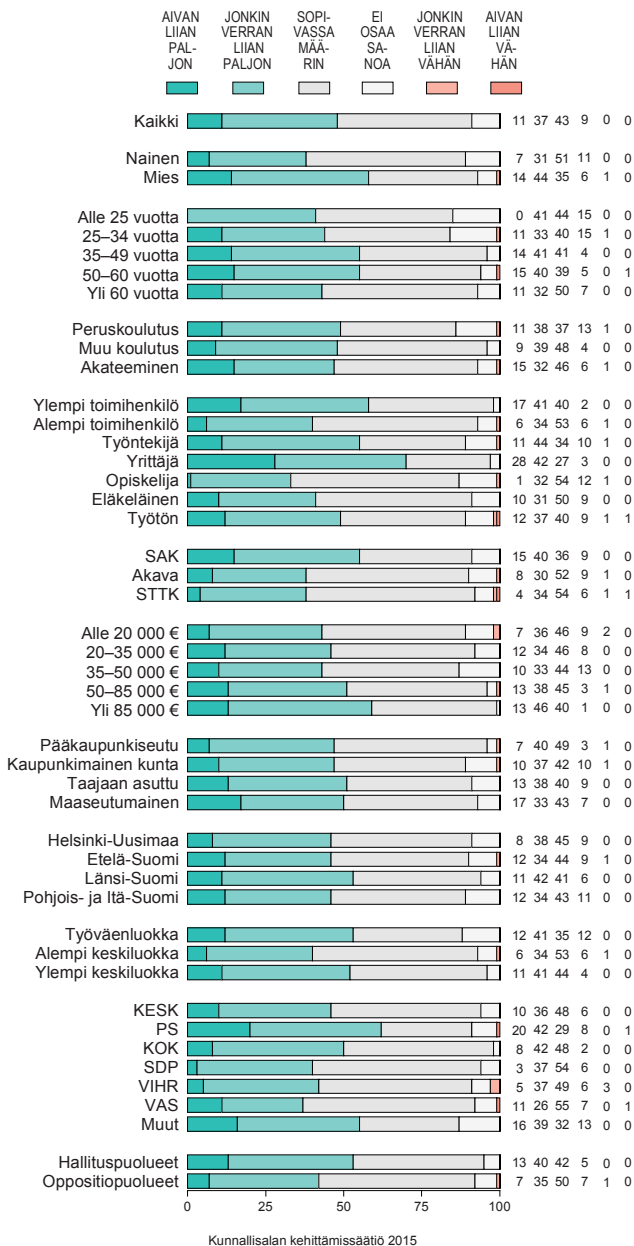
Kuvio 54. MISSÄ MÄÄRIN KOKEE YHTEISKUNNAN ERILAISTEN SÄÄDÖSTEN, MÄÄRÄYSTEN JA OHJEIDEN RAJOITTAVAN OMAA ELÄMÄÄ (%).

Kuvio 55. MISSÄ MÄÄRIN KOKEE, ETTÄ YHTEISKUNNAN ERI-LAISET SÄÄDÖKSET, MÄÄRÄYKSET JA OHJEET RAJOITTAVAT OMAA ELÄMÄÄ (%).

Kuvio 56. MISSÄ MÄÄRIN KOKEE, ETTÄ YHTEISKUNNAN ERILAISET SÄÄDÖKSET, MÄÄRÄYKSET JA OHJEET RAJOITTAVAT OMAA ELÄMÄÄ (%)

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2015

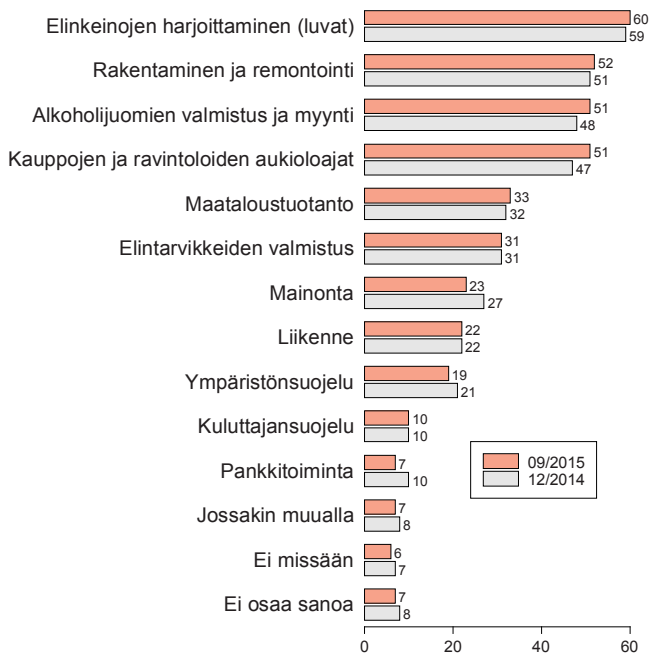

Kuvio 57. MISSÄ KAIKISSA ASIOISSA KOKEE OLEVAN LIIAKSI RAJOITTAVIA SÄÄDÖKSIÄ, MÄÄRÄYKSIÄ TAI OHJEITA (%).

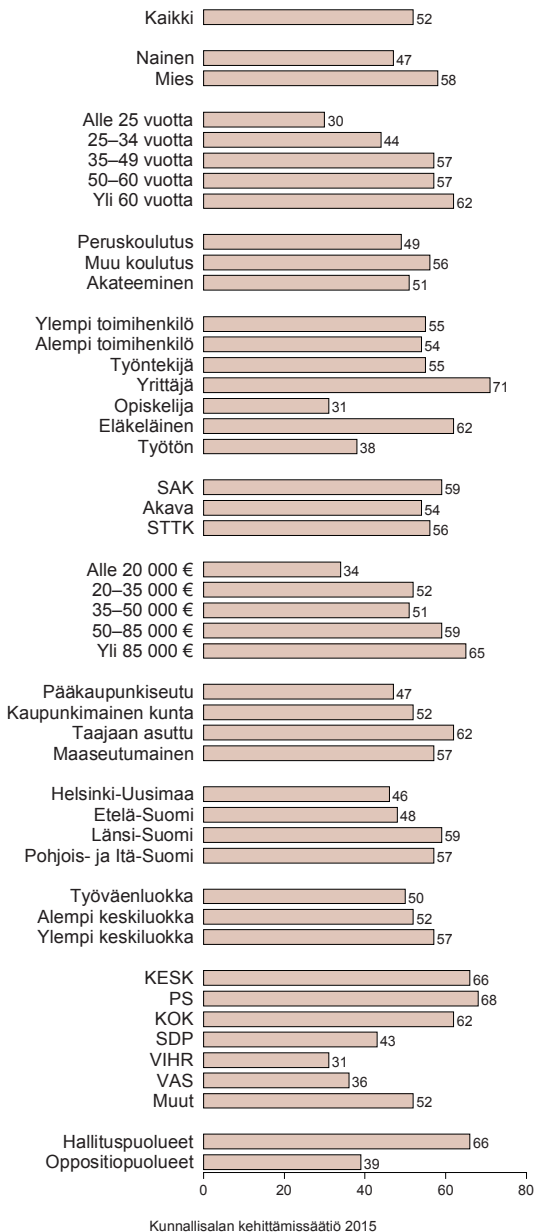
Kunnallisalan kehittämissäätiö 2015

Kuvio 58. MISSÄ KAIKISSA ASIOISSA KOKEE OLEVAN LIIAKSI RAJOITTAVIA SÄÄDÖKSIÄ, MÄÄRÄYKSIÄ TAI OHJEITA (%).

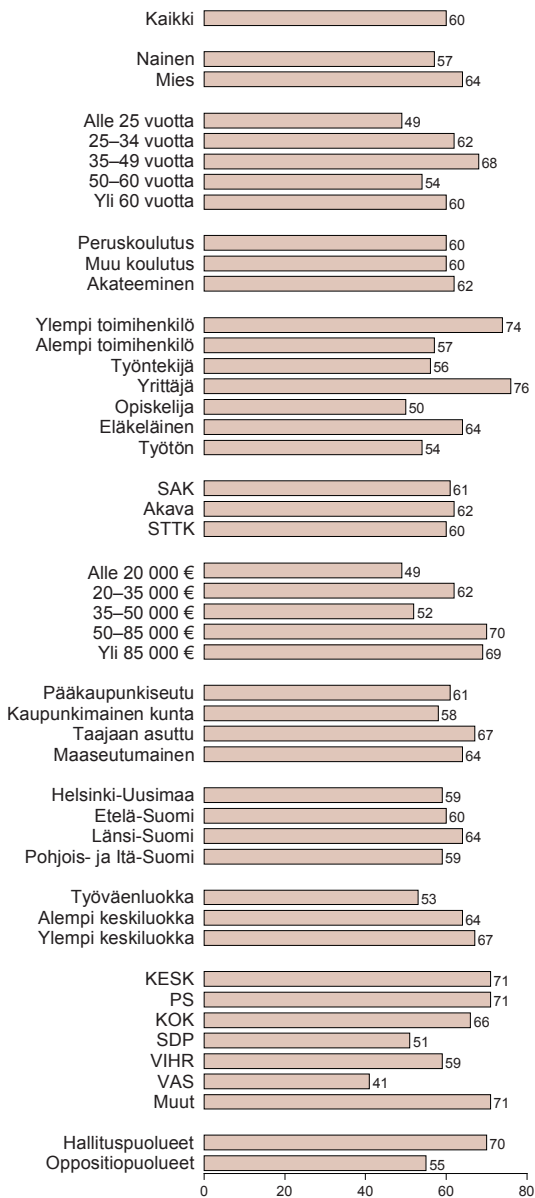

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2015

Kuvio 59. MISSÄ KOKEE OLEVAN LIIAKSI RAJOITTAVIA SÄÄDÖKSIÄ: RAKENTAMINEN JA REMONTOINTI (%).

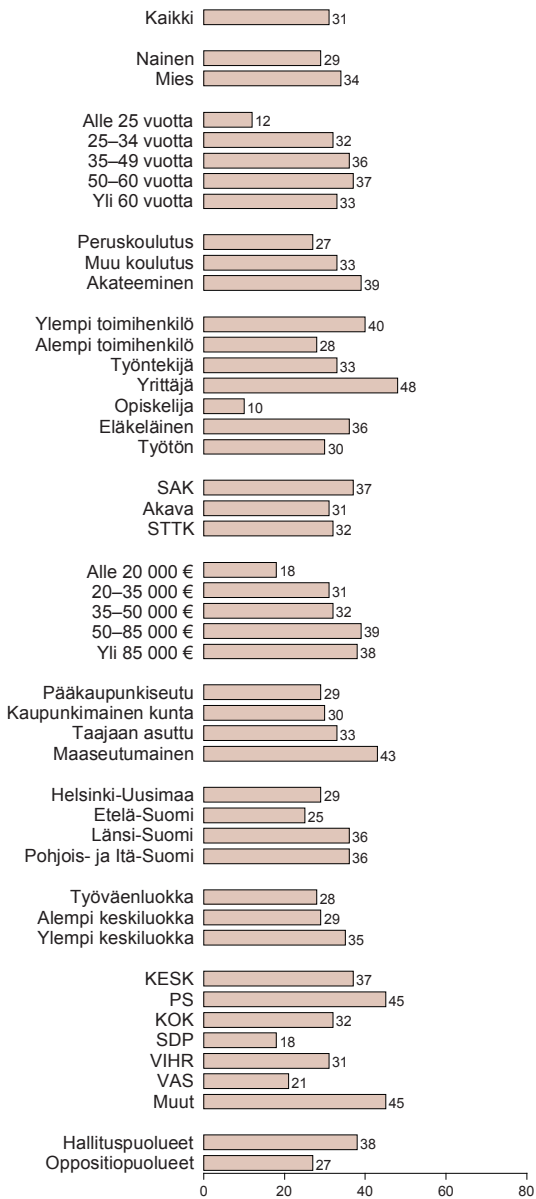

Kuvio 60. MISSÄ KOKEE OLEVAN LIIAKSI RAJOITTAVIA SÄÄDÖKSIÄ: ELINKEINOJEN HARJOITTAMINEN (LUVAT) (%).

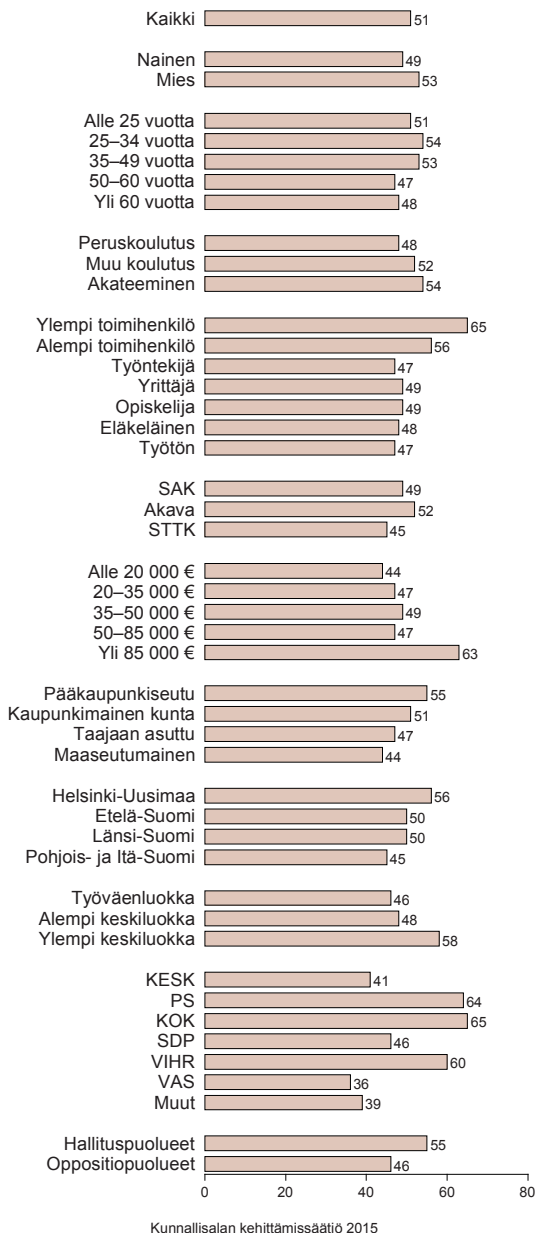
Kunnallisalan kehittämissäätiö 2015

Kuvio 61. MISSÄ KOKEE OLEVAN LIIAKSI RAJOITTAVIA SÄÄDÖKSIÄ: ELINTARVIKKEIDEN VALMISTUS (%).

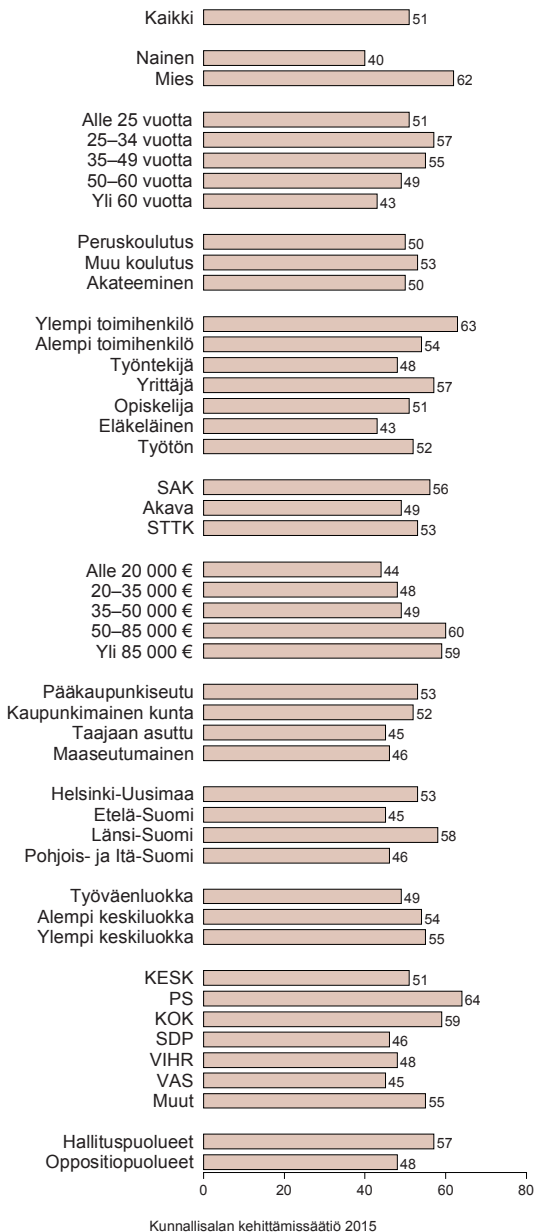

Kunnallisanalyyti 2015

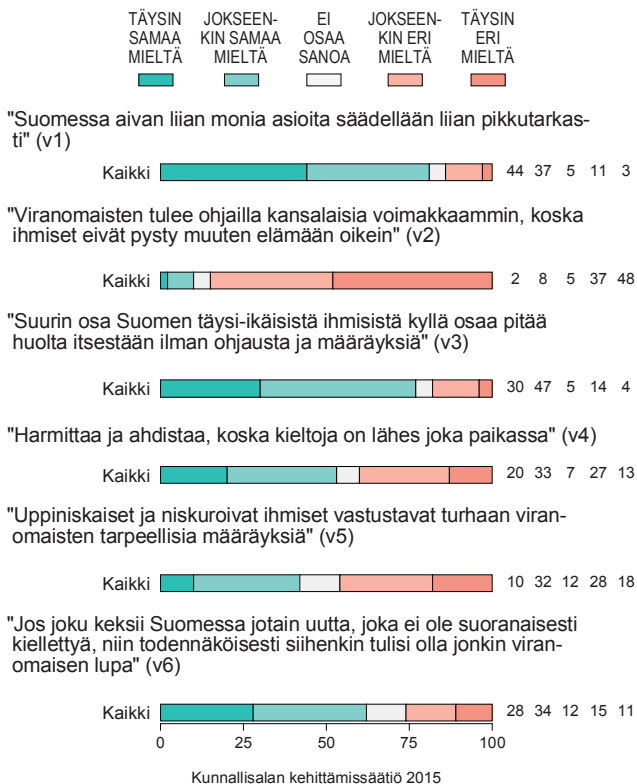
Kuvio 62. MISSÄ KOKEE OLEVAN LIIAKSI RAJOITTAVIA SÄÄDÖKSIÄ: KAUPPOJEN JA RAVINTOLOIDEN AUKIOLOAJAT (%).

Kuvio 63. MISSÄ KOKEE OLEVAN LIIAKSI RAJOITTAVIA SÄÄDÖKSIÄ: ALKOHOLIJUOMIEN VALMISTUS JA MYYNTI (%).

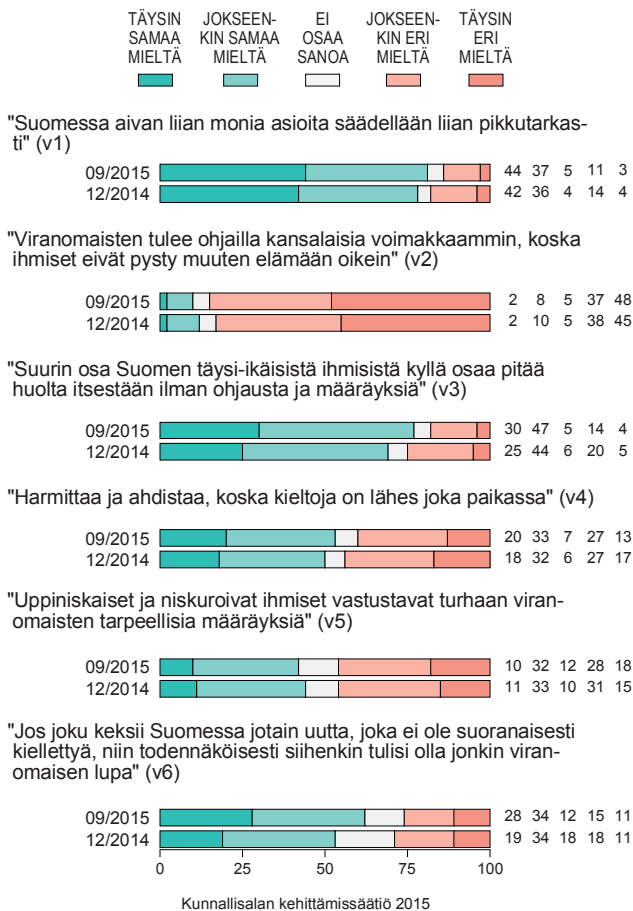

Kuvio 64. SUHTAUTUMINEN SÄÄNTELYÄ JA RAJOITUKSIA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

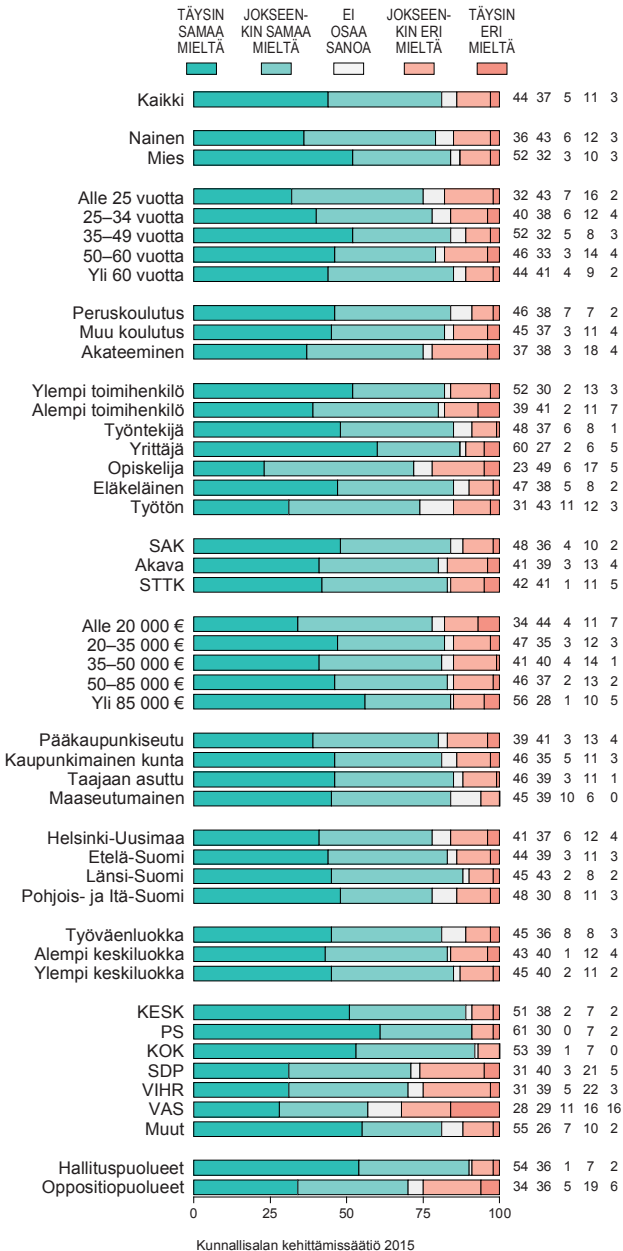

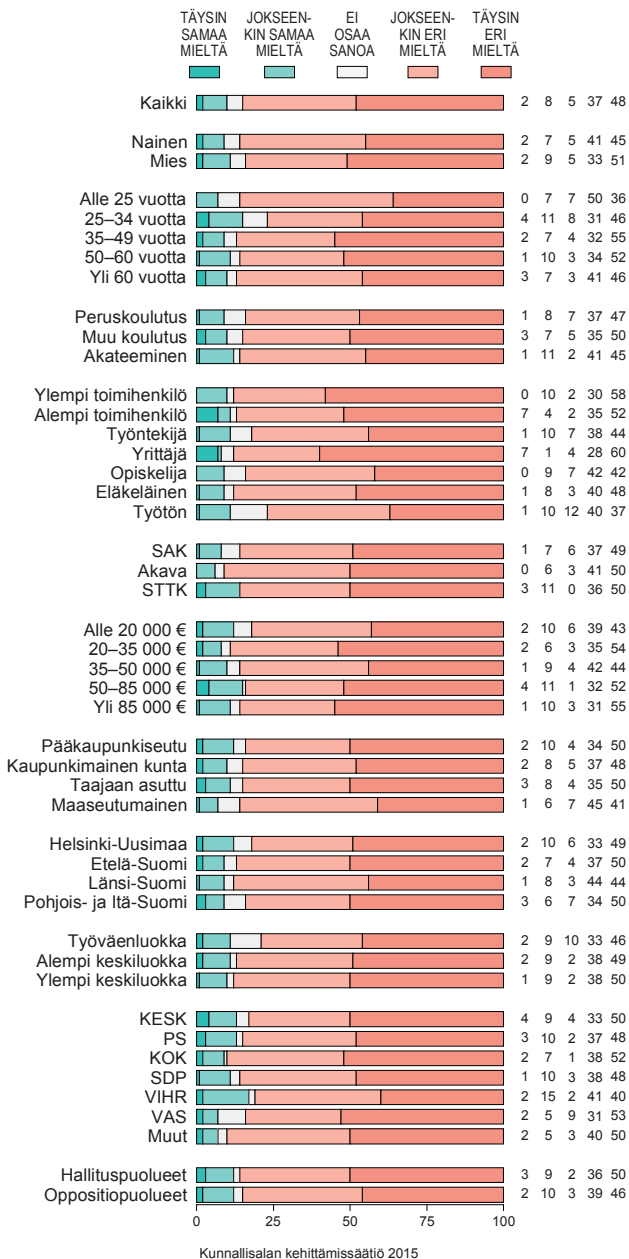
Kuvio 65. SUHTAUTUMINEN SÄÄNTELYÄ JA RAJOITUKSIA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

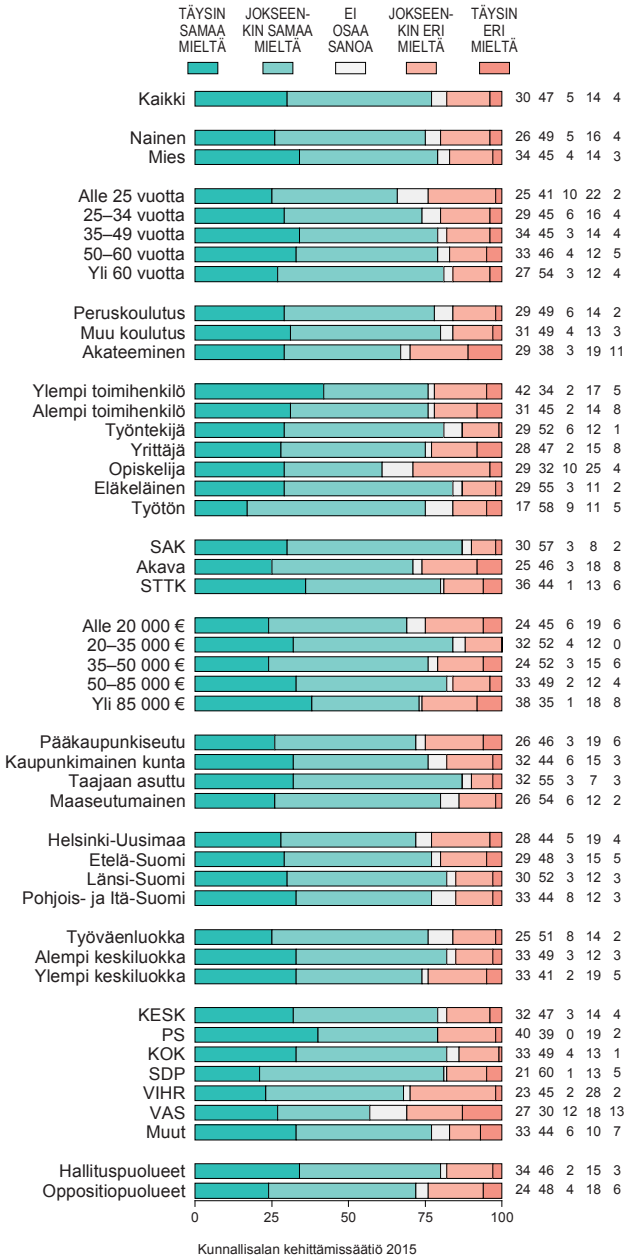
Kuvio 66. "Suomessa aivan liian monia asioita säädellään liian pik-
kutarkasti" (%).

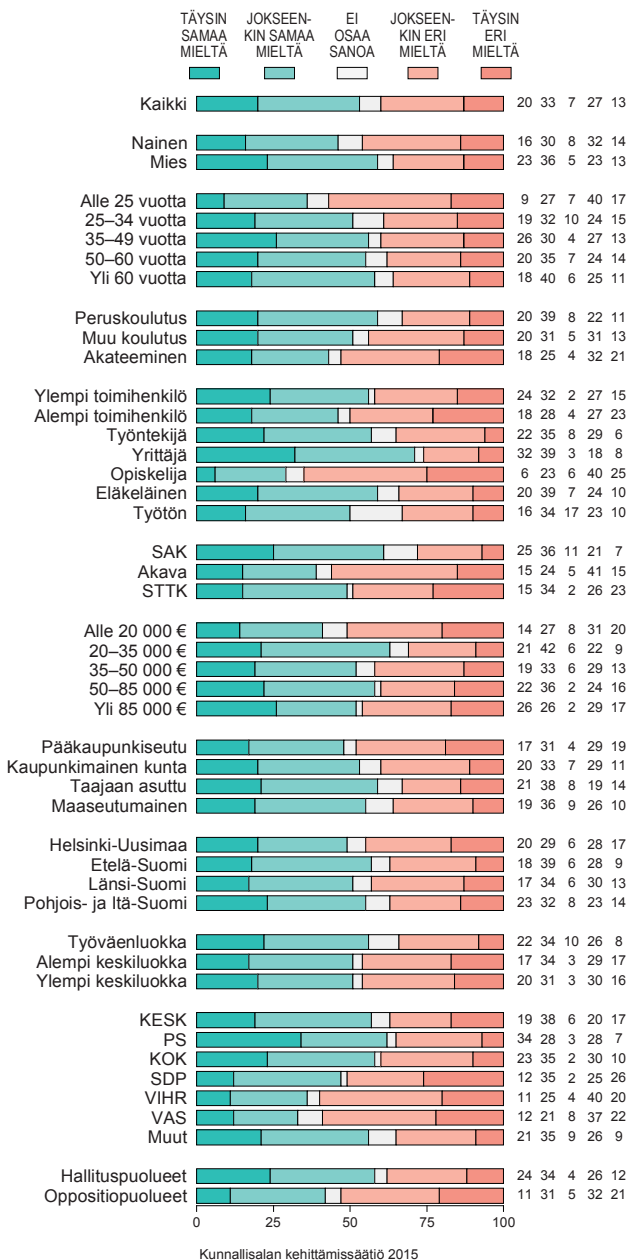
Kuvio 67. "Viranomaisten tulee ohjalla kansalaisia voimakkaammin, koska ihmiset eivät pysty muuten elämään oikein" (%).

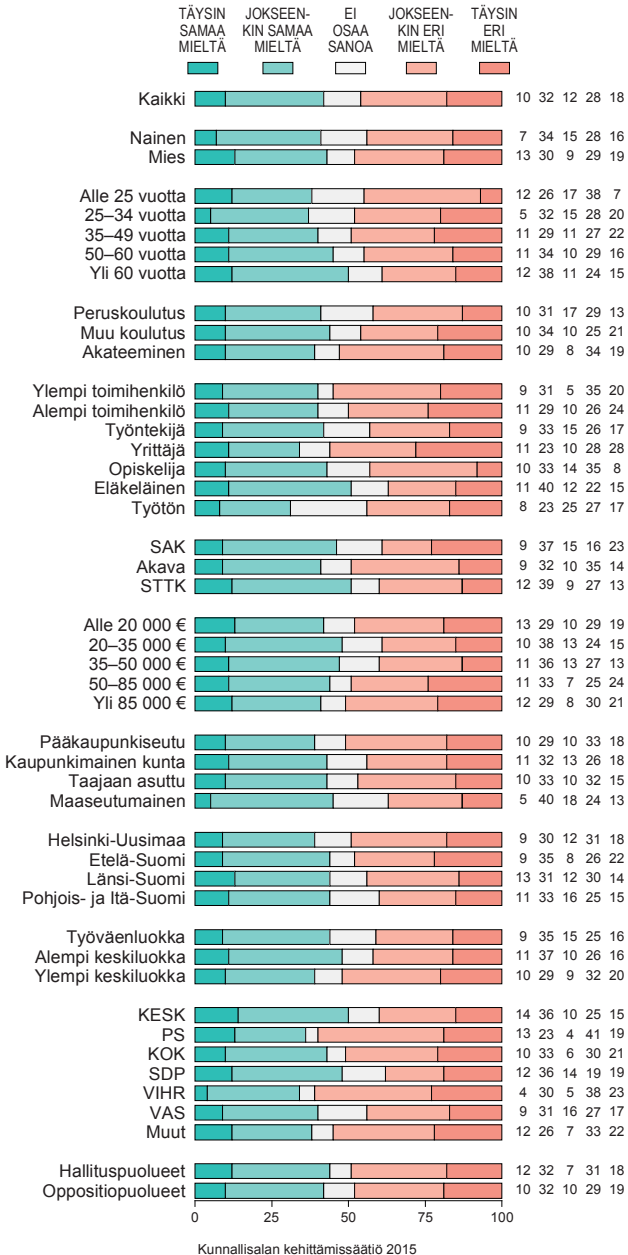
Kuvio 68. "Suurin osa Suomen täysi-ikäisistä ihmisistä kyllä osaa pitää huolta itsestään ilman ohjausta ja määräyksiä" (%).

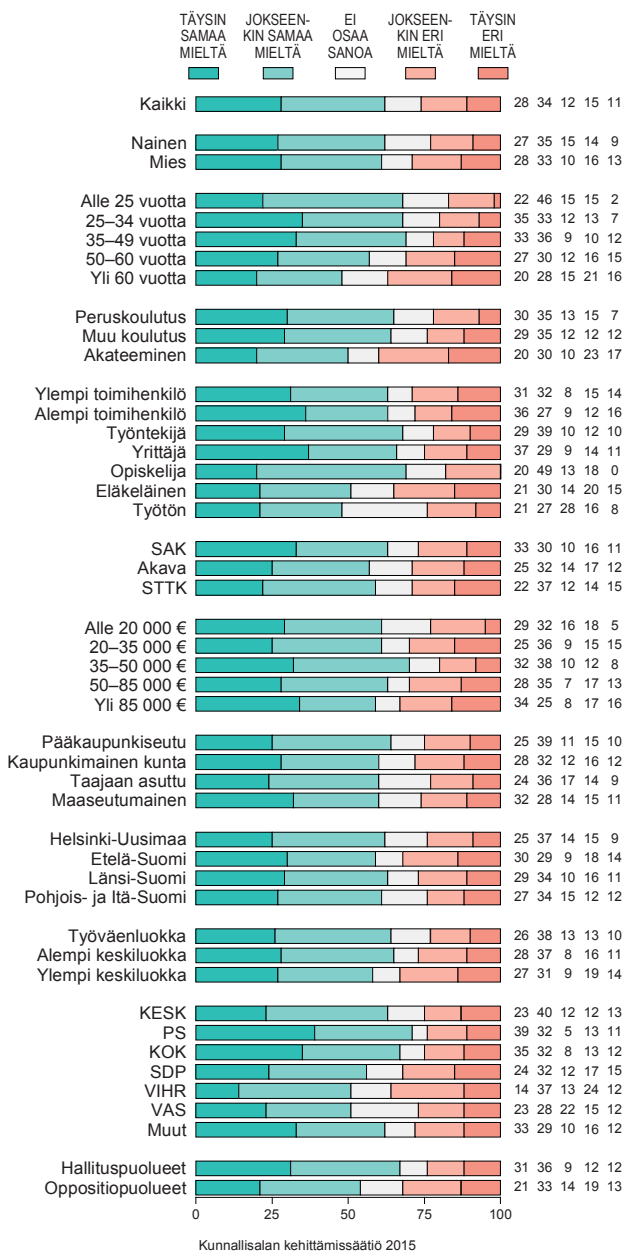
Kuvio 69. "Harmittavaa ja ahdistavaa, koska kieltoja on lähes joka paikassa" (%).

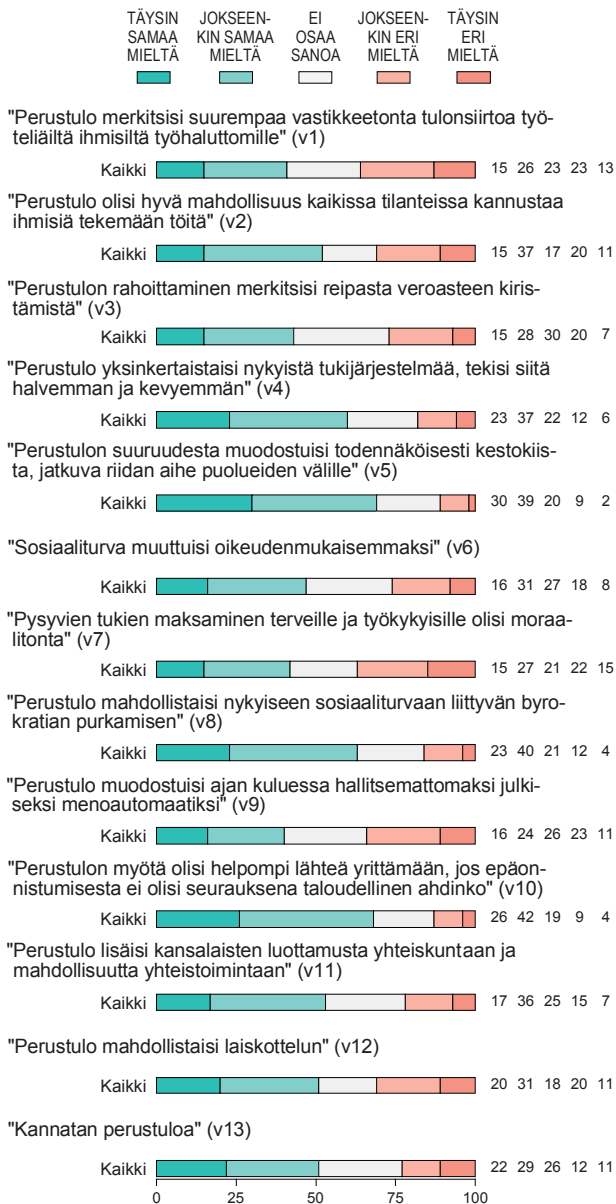
Kuvio 70. "Uppiniskaiset ja niskuroivat ihmiset vastustavat turhaan viranomaisten tarpeellisia määräyksiä" (%).

Kuvio 71. "Jos joku keksii Suomessa jotain uutta, joka ei ole suoraanaisesti kiellettyä, niin todennäköisesti siihenkin tulisi olla jonkin viranomaisen lupa" (%).

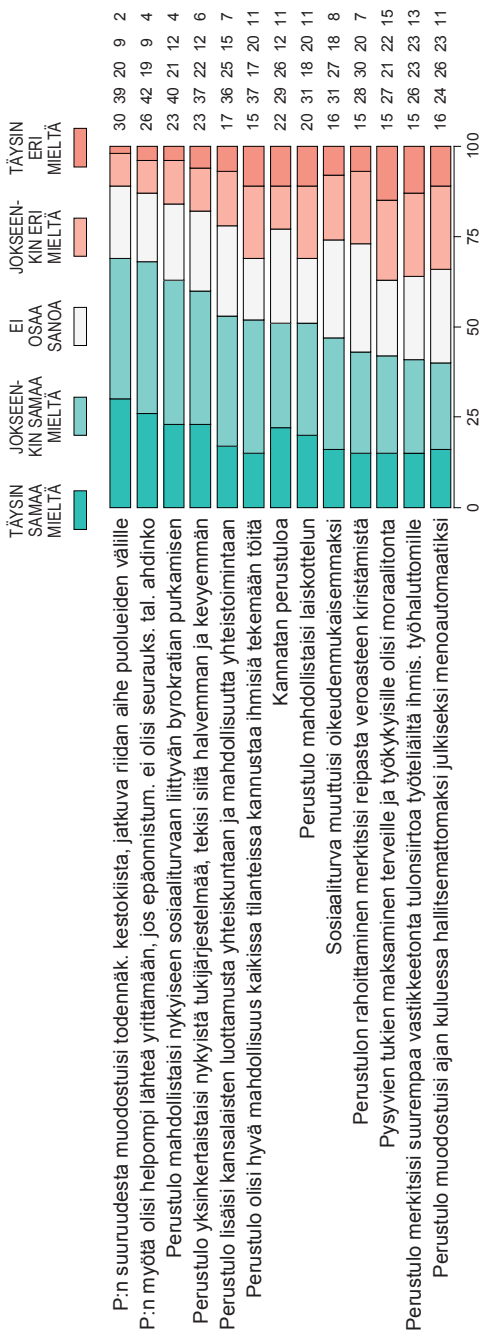
Kuvio 72. SUHTAUTUMINEN PERUSTULOJA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2015

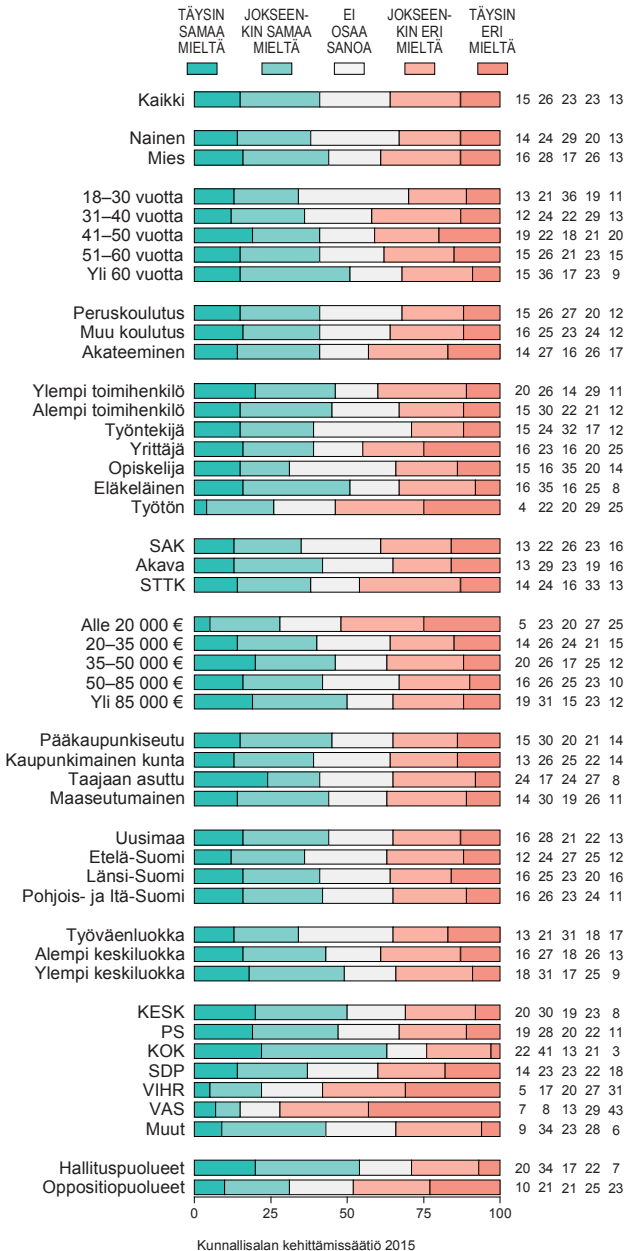

Kuvio 73. SUHTAUTUMINEN PERUSTULOJA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (tekstejä osin lyhennetty, (%)).

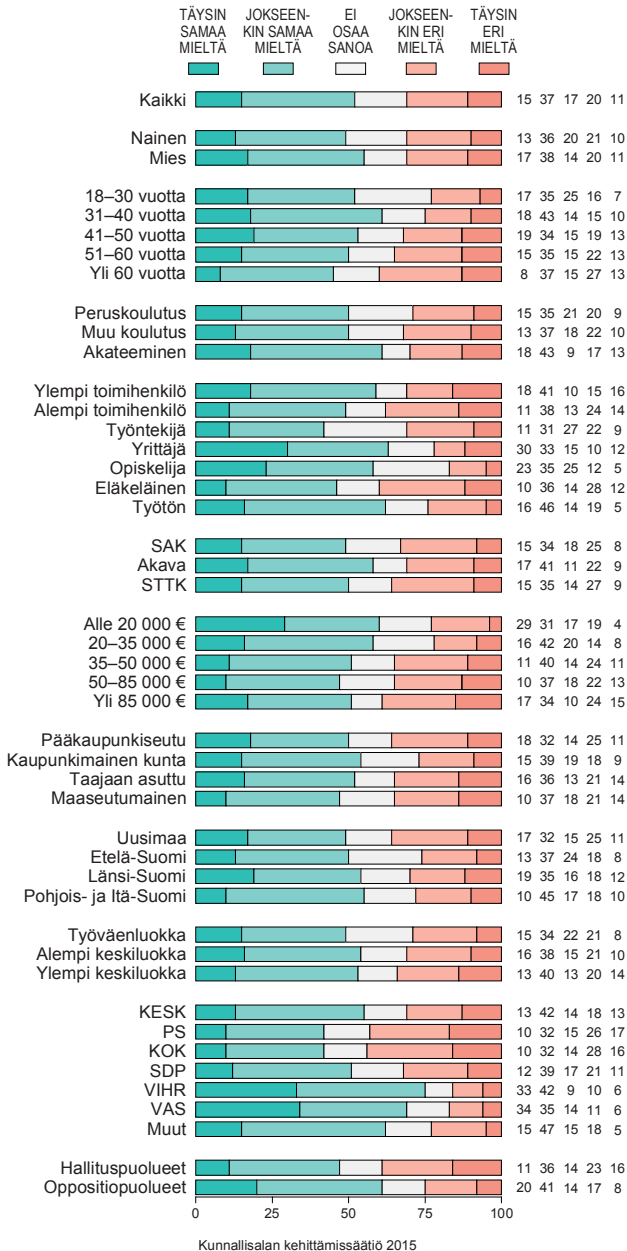

Kunnallisanalyyttinen kehittämissäätiö 2015

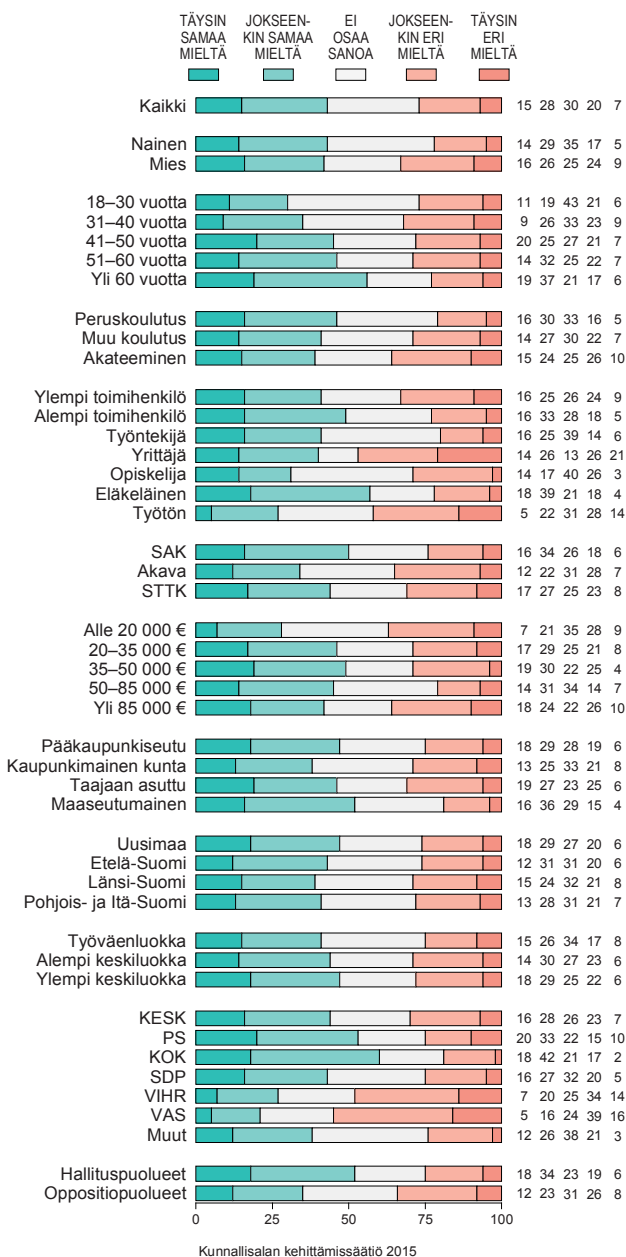
Kuvio 74. "Perustulo merkitsisi suurempaa vastikkeetonta tulonsiirtoa työteliäiltä ihmisiltä työhaluttomille" (%).

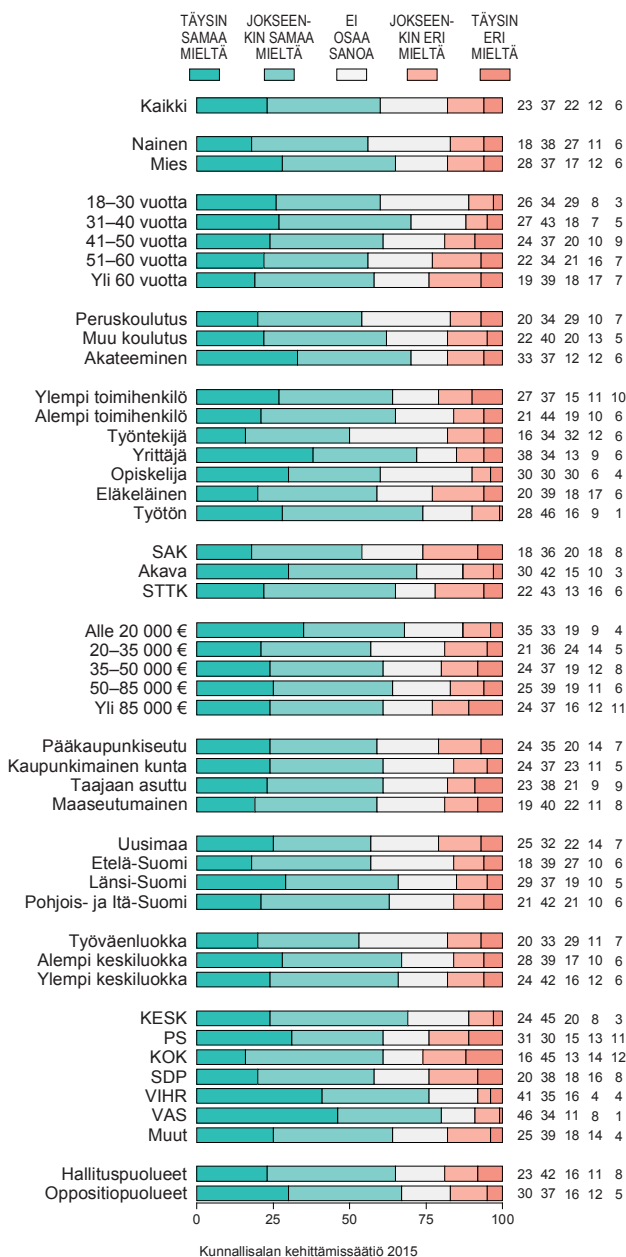
Kuvio 75. "Perustulo olisi hyvä mahdollisuus kaikissa tilanteissa kannustaa ihmisiä tekemään töitä" (%).

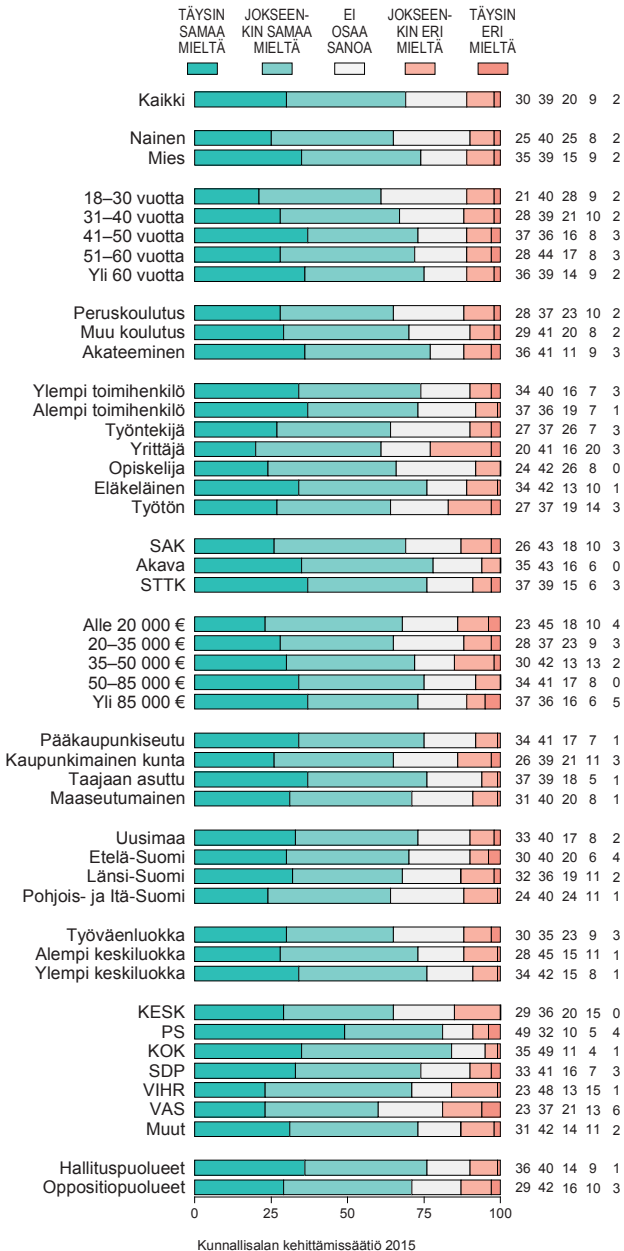
Kuvio 76. "Perustulon rahoittaminen merkitsisi reipasta veroasteen kiristämistä" (%).

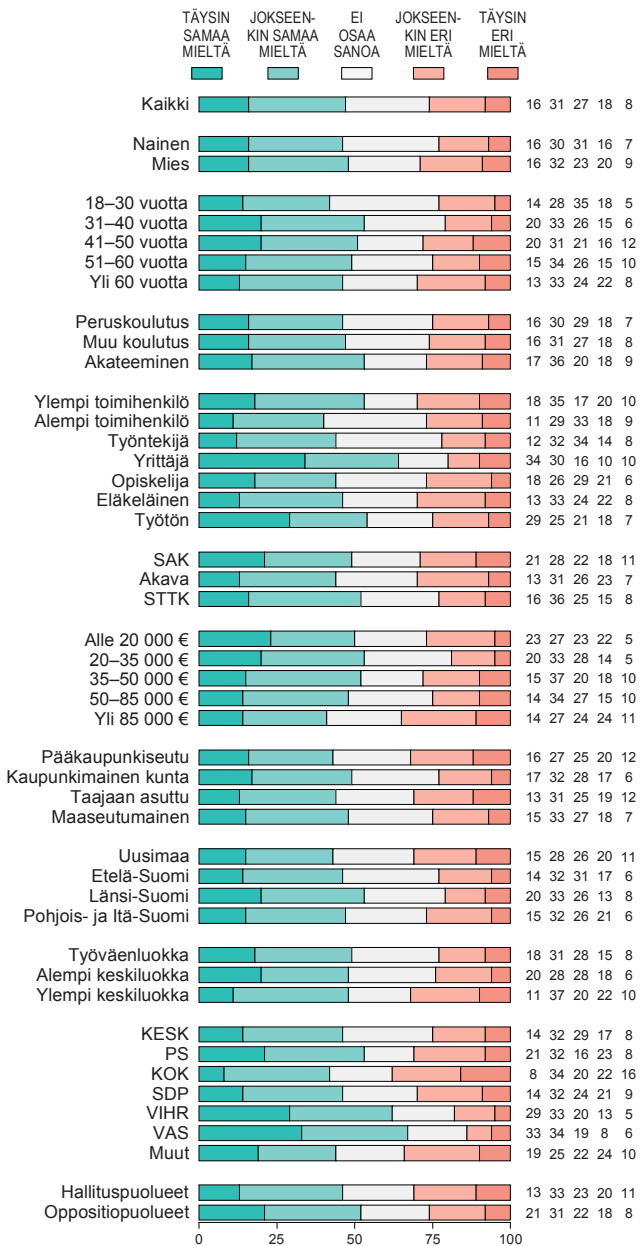
Kuvio 77. "Perustulo yksinkertaistaisi nykyistä tukijärjestelmää, tekisi siitä halvemman ja kevyemmän" (%).

Kuvio 78. "Perustulon suuruudesta muodostuisi todennäköisesti kestokiista, jatkuva riidan aihe puolueteiden välille" (%).

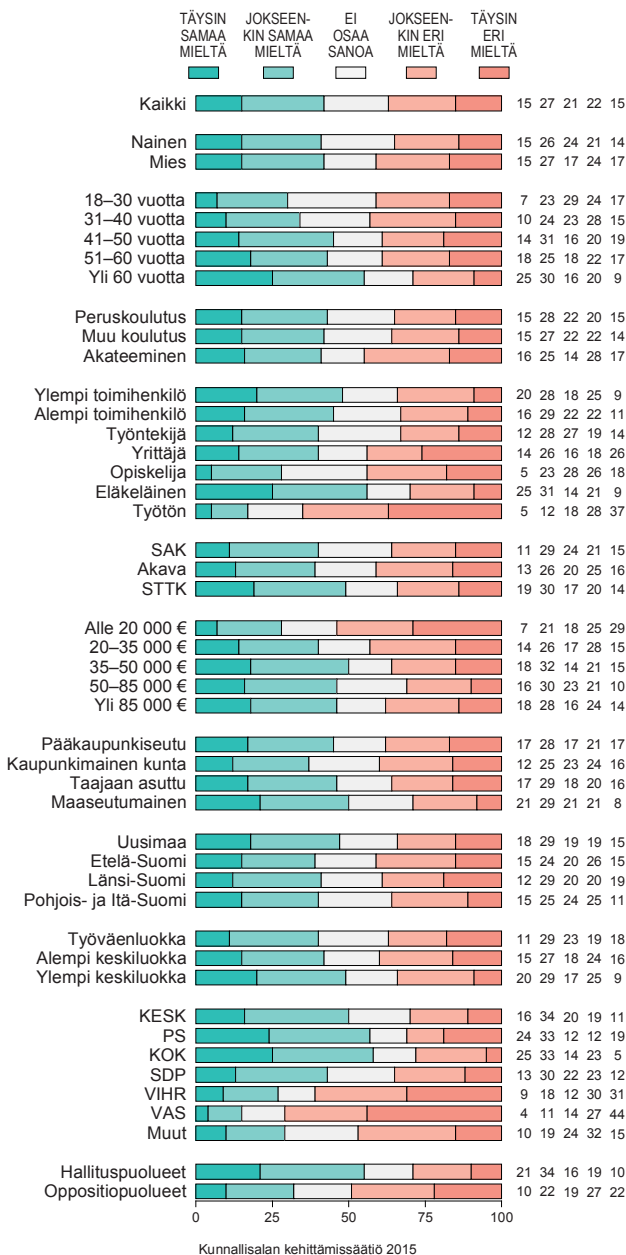

Kuvio 79. "Sosiaaliturva muuttuisi oikeudenmukaisemmaksi" (%).

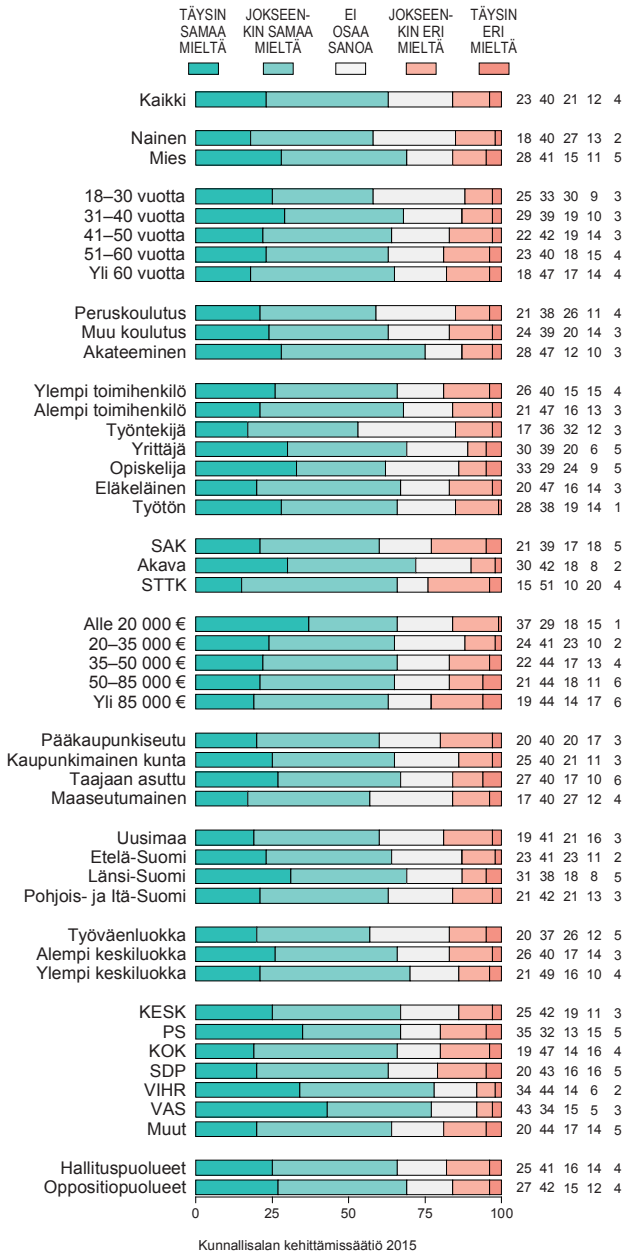
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2015

Kuvio 80. "Pysyvien tukien maksaminen terveille ja työkykyisille olisi moraalitonta" (%).

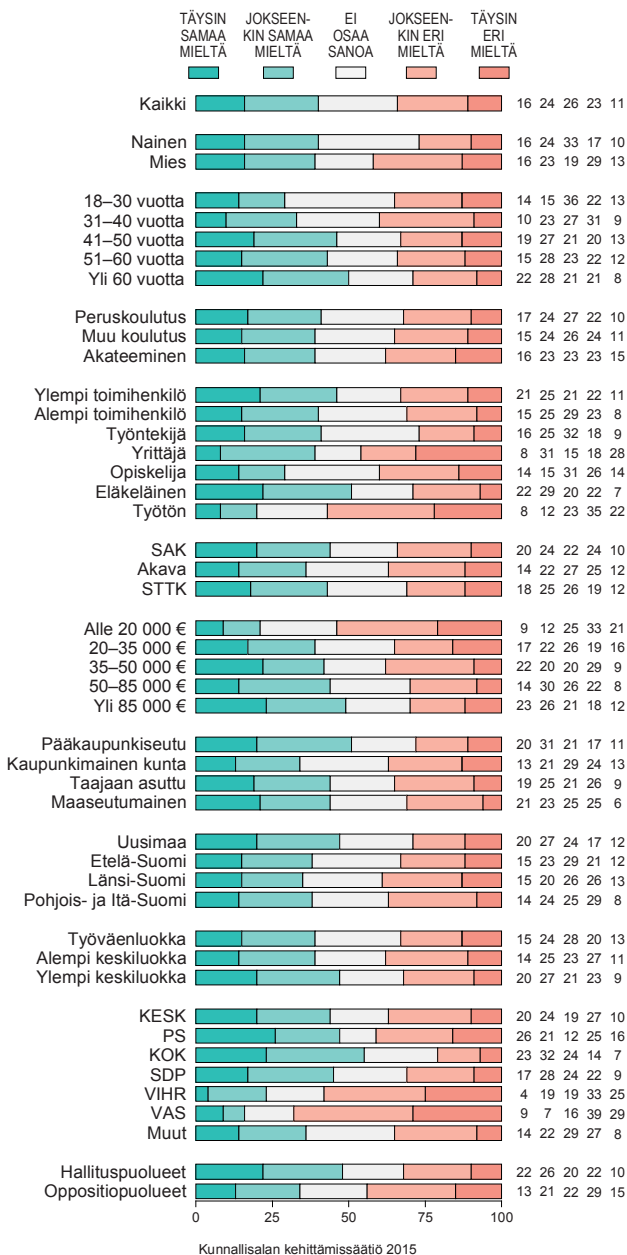

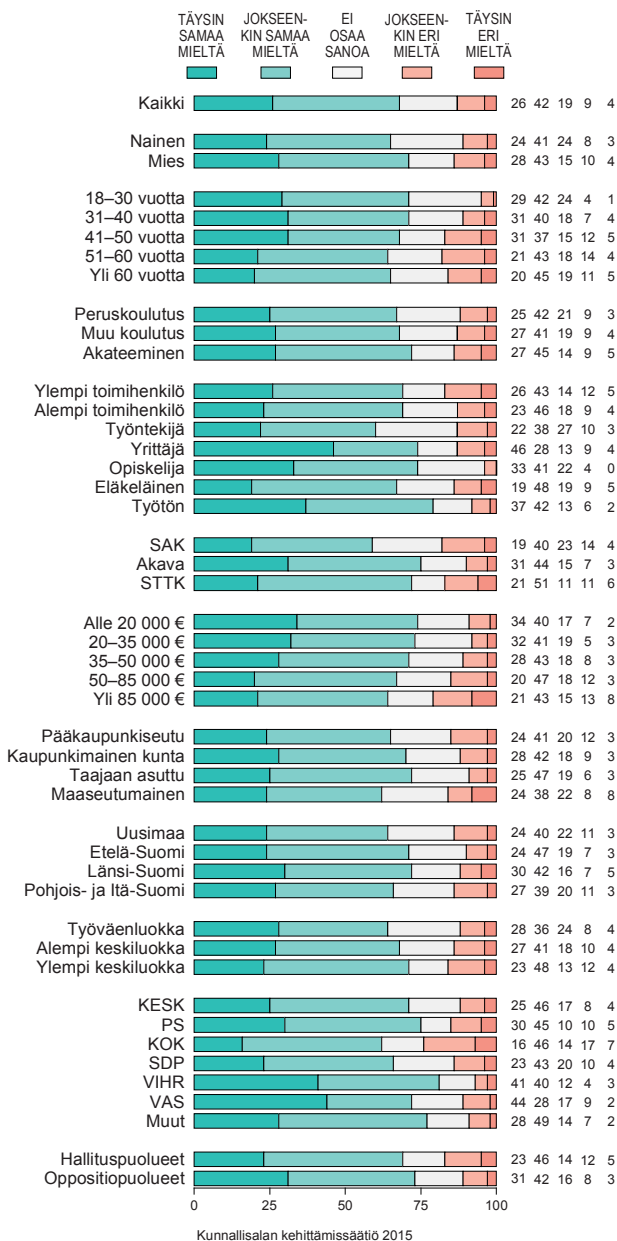
Kuvio 81. "Perustulo mahdollistaisi nykyiseen sosiaaliturvaan liittyvän byrokratian purkamisen" (%).

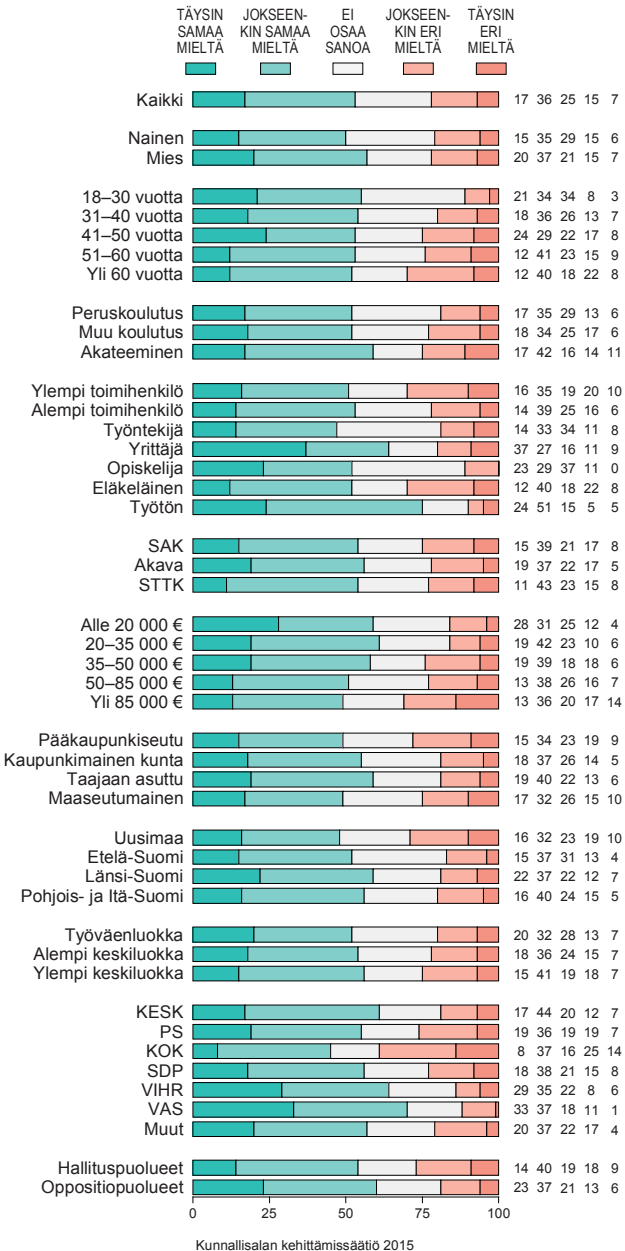
Kuvio 82. "Perustulo muodostuisi ajan kuluessa hallitsemattomaksi julkiseksi menoautomaatiksi" (%).

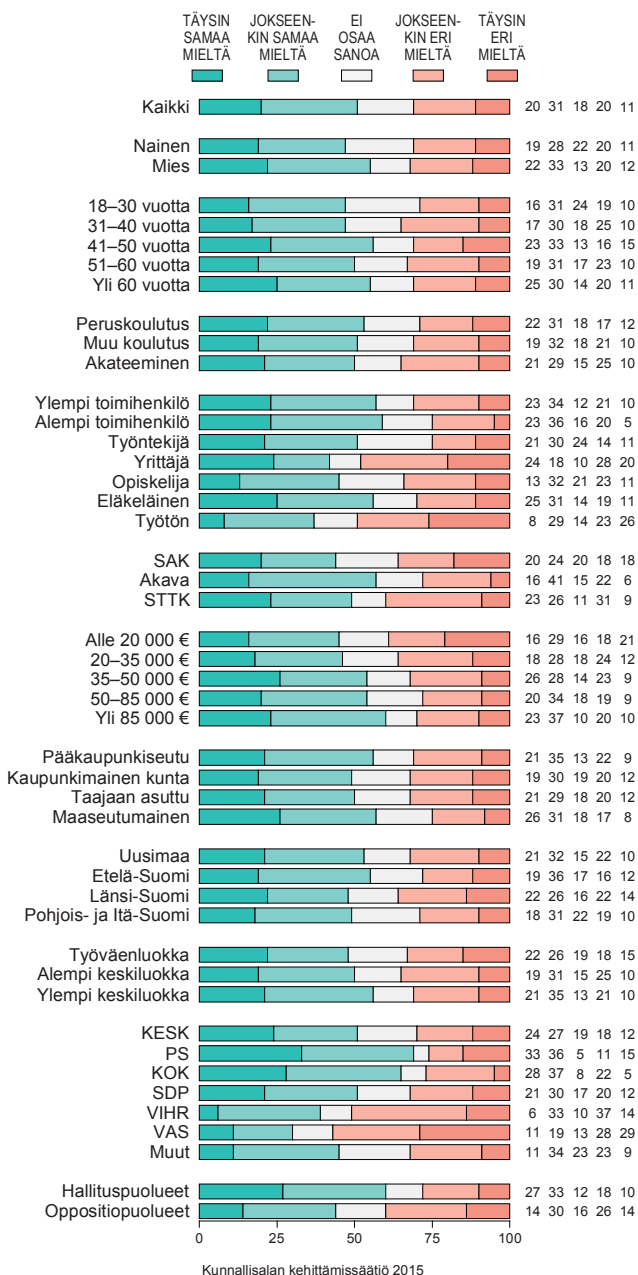
Kuvio 83. "Perustulon myötä olisi helpompi lähteä yrittämään, jos epäonnistumisesta ei olisi seurauksena taloudellinen ahdinko" (%).

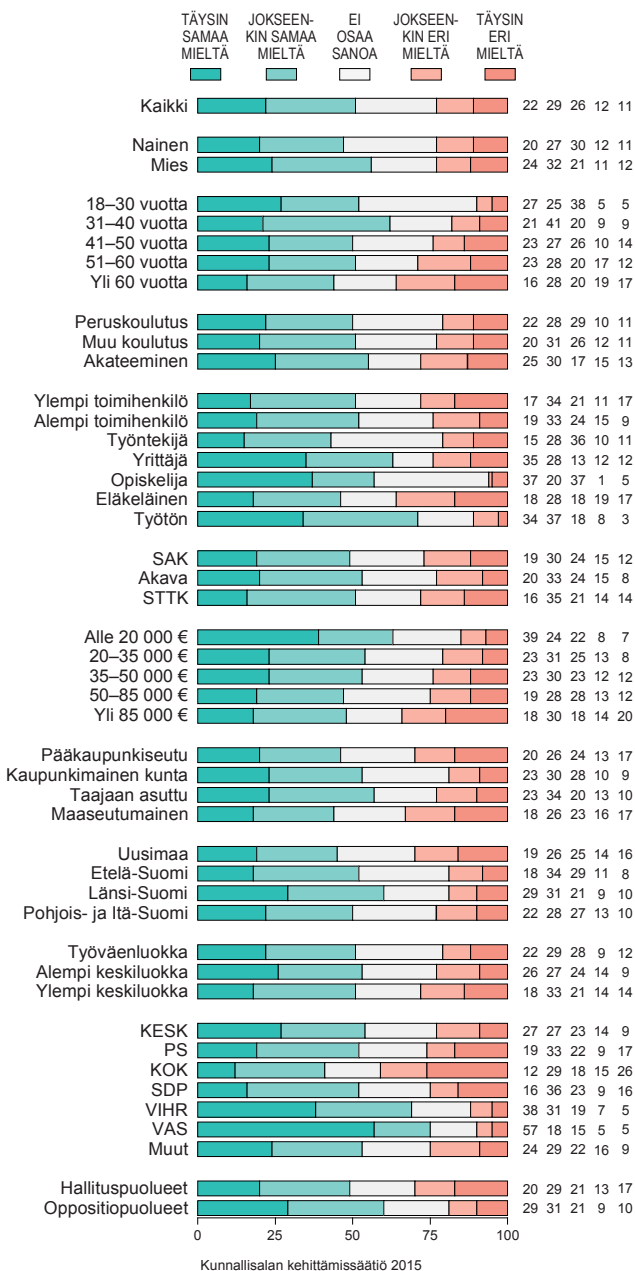
Kuvio 84. "Perustulo lisäisi kansalaisten luottamusta yhteiskuntaan ja mahdollisuutta yhteistoimintaan" (%).

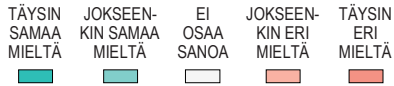
Kuvio 85. "Perustulo mahdollistaisi laiskottelun" (%).

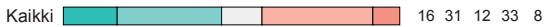
Kuvio 86. "Kannatan perustuloa" (%).

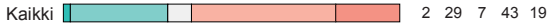
Kuvio 87. SUHTAUTUMINEN PUOLUEITA KOSKEVIIN VÄITÄMIIN (%).

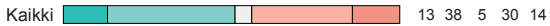
"Suomessa on liian paljon puolueita" (v1)

"Puolueet kykenevät valtakunnallisesti ajamaan hyvin kansalaisille tärkeitä asioita" (v2)

"Eduskuntavaalit tarjoavat äänestäjälle todellisen mahdollisuuden muuttaa politiikan suuntaa" (v3)

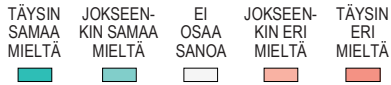
"Puolueiden tulisi ennen vaaleja ilmoittaa tavoittelemansa hallituspohja, jotta äänestäjillä olisi mahdollisuus vaikuttaa maan tulevan hallituksen koostumukseen" (v4)

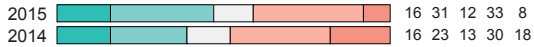
0 25 50 75 100

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2015

Kuvio 88. SUHTAUTUMINEN PUOLUEITA KOSKEVIIN VÄITÄMIIN (%).

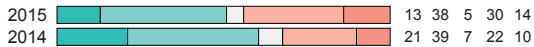
"Suomessa on liian paljon puolueita" (v1)

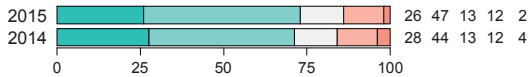
"Puolueet kykenevät valtakunnallisesti ajamaan hyvin kansalaisille tärkeitä asioita" (v2)

"Eduskuntavaalit tarjoavat äänestäjälle todellisen mahdollisuuden muuttaa politiikan suuntaa" (v3)

"Puolueiden tulisi ennen vaaleja ilmoittaa tavoittelemansa hallitus-
pohja, jotta äänestäjillä olisi mahdollisuus vaikuttaa maan tulevan
hallituksen koostumukseen" (v4)

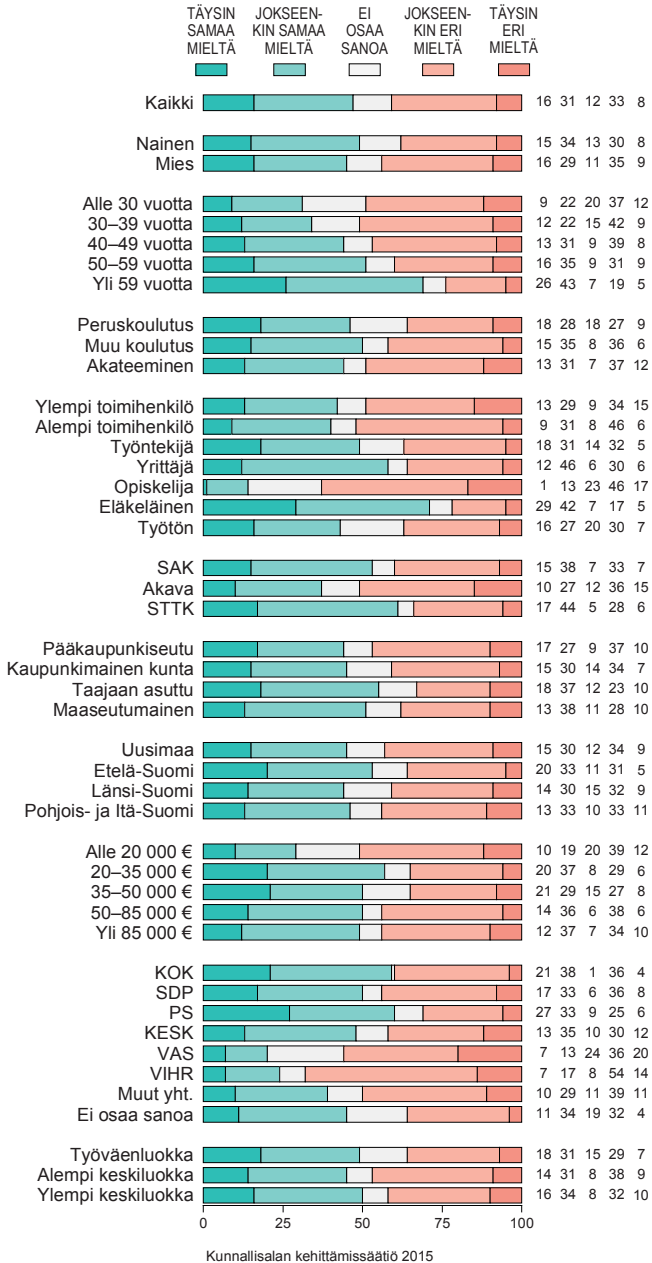

0 25 50 75 100

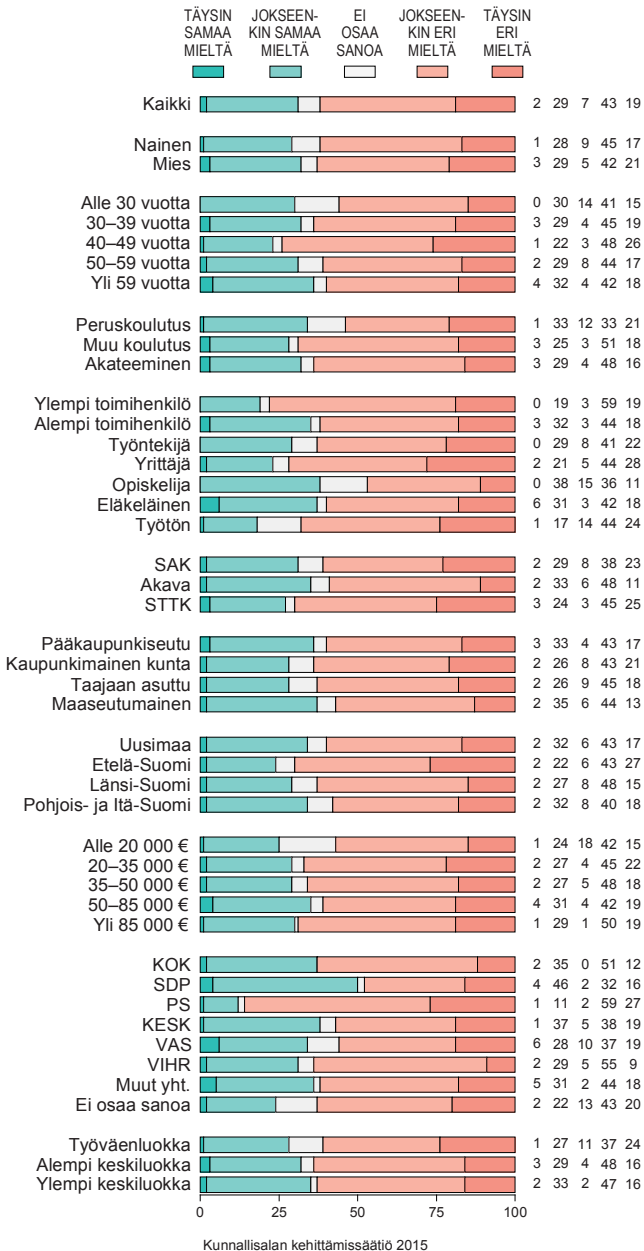
Kunnallisalan kehittämissäätiö 2015

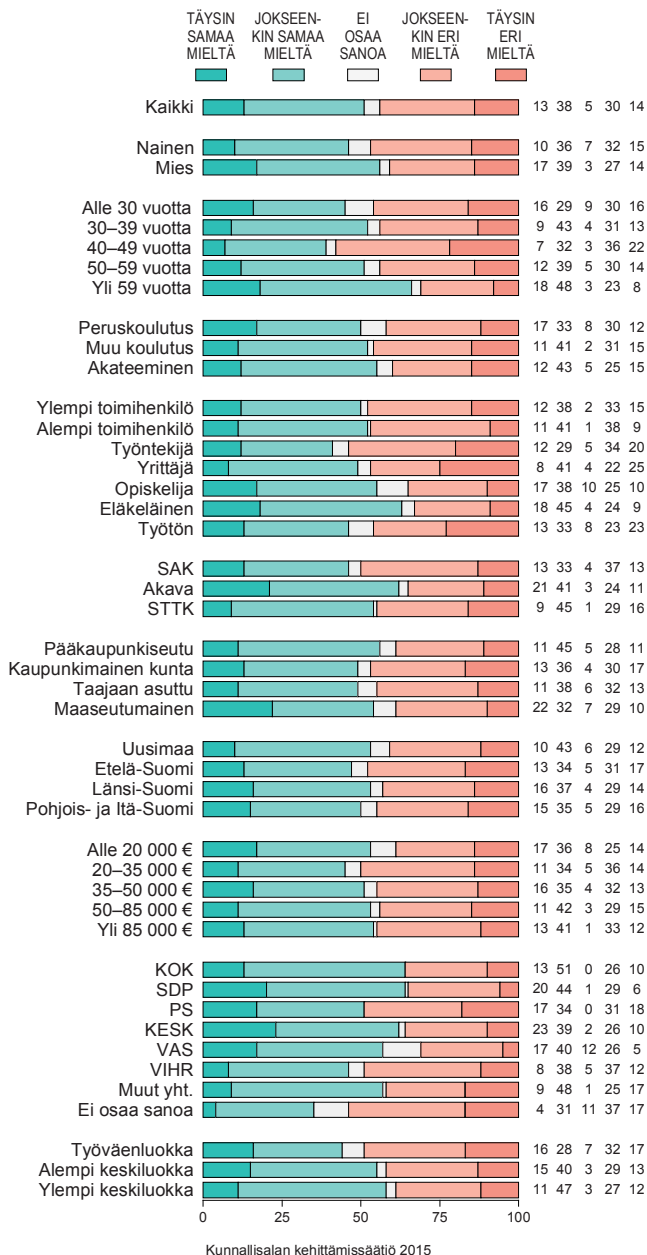
Kuvio 89. "Suomessa on liian paljon puolueita" (%).

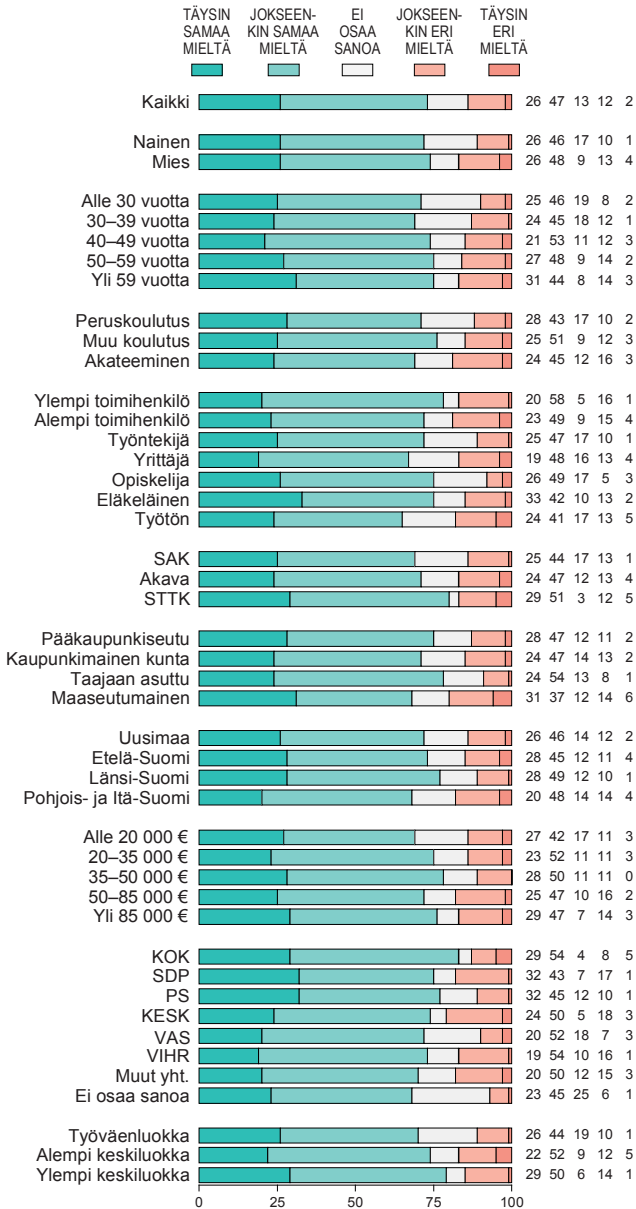
Kuvio 90. "Puolueet kykenevät valtakunnallisesti ajamaan hyvin kansalaisille tärkeitä asioita" (%).

Kuvio 91. "Eduskuntavaalit tarjoavat äänestäjälle todellisen mahdollisuuden muuttaa politiikan suuntaa" (%).

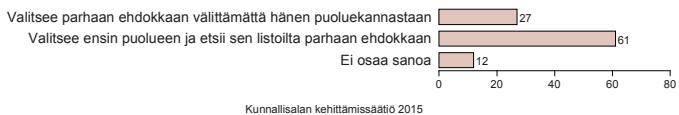

Kuvio 92. "Puolueiden tulisi ennen vaaleja ilmoittaa tavoitteilemansa hallituspohja, jotta äänestäjillä olisi mahdollisuus vaikuttaa maan tulevan hallituksen koostumukseen" (%).

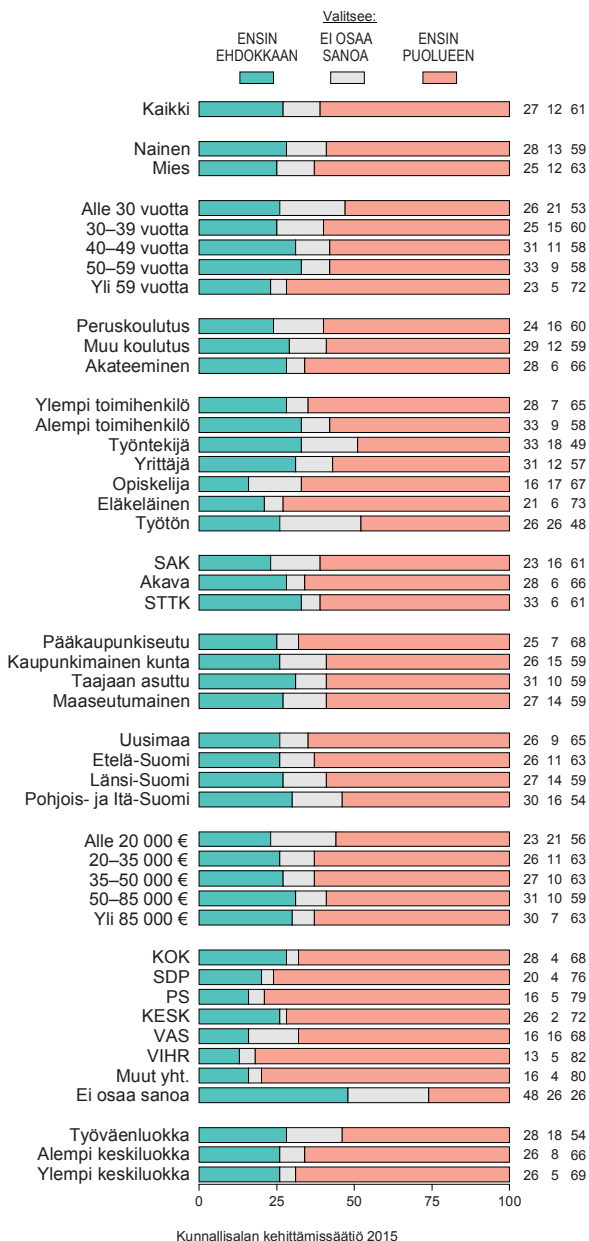

Kunnallisanalyyti 2015

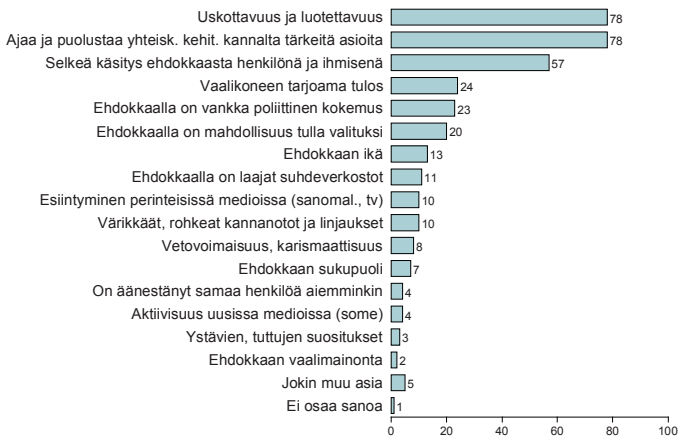
Kuvio 93. JOS KÄY ENSI HUHTIKUUSSA ÄÄNESTÄMÄSSÄ EDUSKUNTAVAALEISSA, NIIN MITEN MENETTELEE (%).

Kuvio 94. JOS KÄY ENSI HUHTIKUUSSA ÄÄNESTÄMÄSSÄ EDUSKUNTAVAALEISSA, NIIN MITEN MENETTELEE (vaihtoehdot täydellisinä, ks. teksti; %).

Kuvio 95. MITKÄ ASIAT OVAT TODELLA TÄRKEITÄ, KUN TEKEE RATKAISUN EHDOKKAASTA, JOTA ÄÄNESTÄÄ (viisi tärkeintä; ehdokkaan ennen puoluetta valitsevista, %).

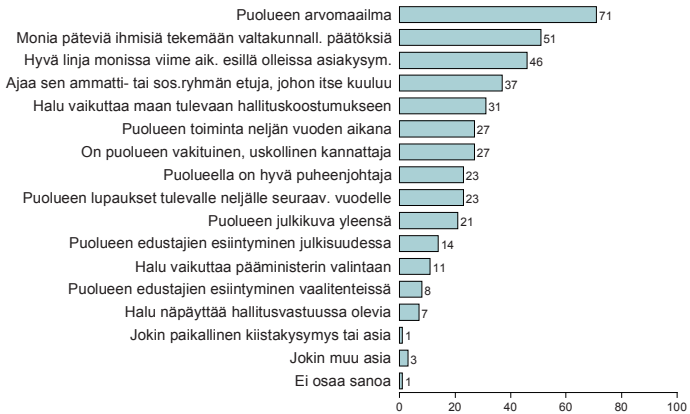
Kunnallisalan kehittämissäätiö 2015

Kuvio 96. MITKÄ ASIAT OVAT TODELLA TÄRKEITÄ, KUN TEKEE RATKAISUN EHDOKKAASTA, JOTA ÄÄNESTÄÄ (viisi tärkeintä; ehdokkaan ennen puoluetta valitsevista, %).

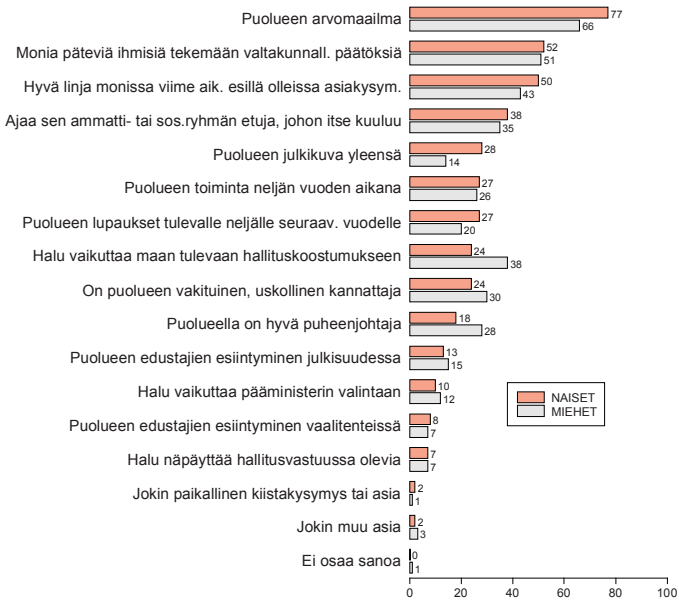

Kuvio 97. MITKÄ ASIAT OVAT TODELLA TÄRKEITÄ, KUN TEKEE RATKAISUN PUOLUEESTA, JOTA ÄÄNESTÄÄ (viisi tärkeintä; puolueen ennen ehdokasta valitsevista, %).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2015

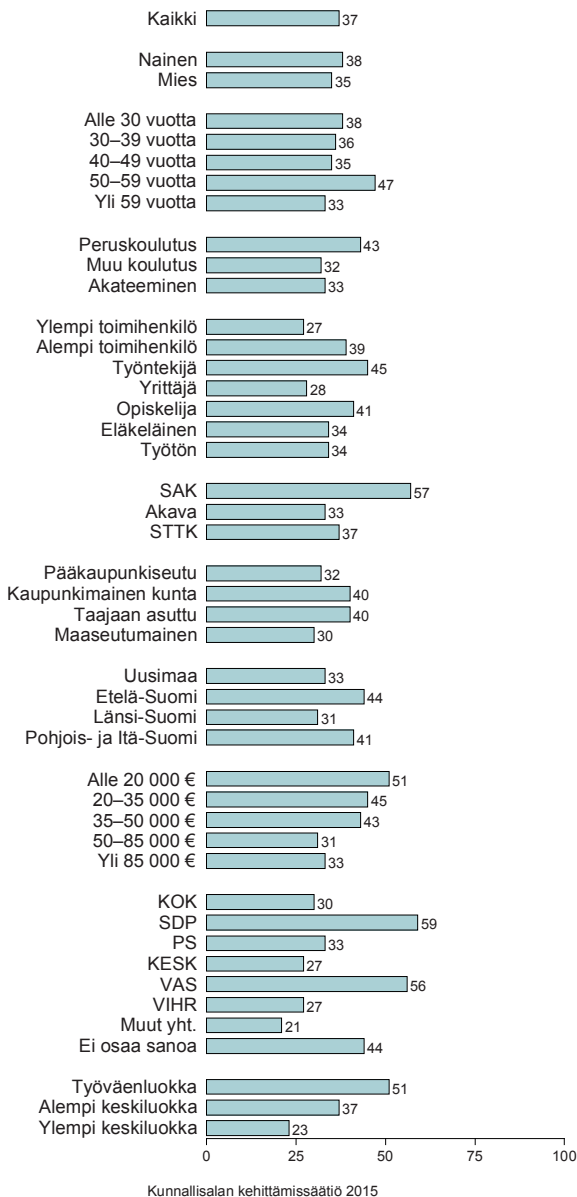
Kuvio 98. MITKÄ ASIAT OVAT TODELLA TÄRKEITÄ, KUN TEKEE RATKAISUN PUOLUEESTA, JOTA ÄÄNESTÄÄ (viisi tärkeintä; puolueen ennen ehdokasta valitsevista, %).

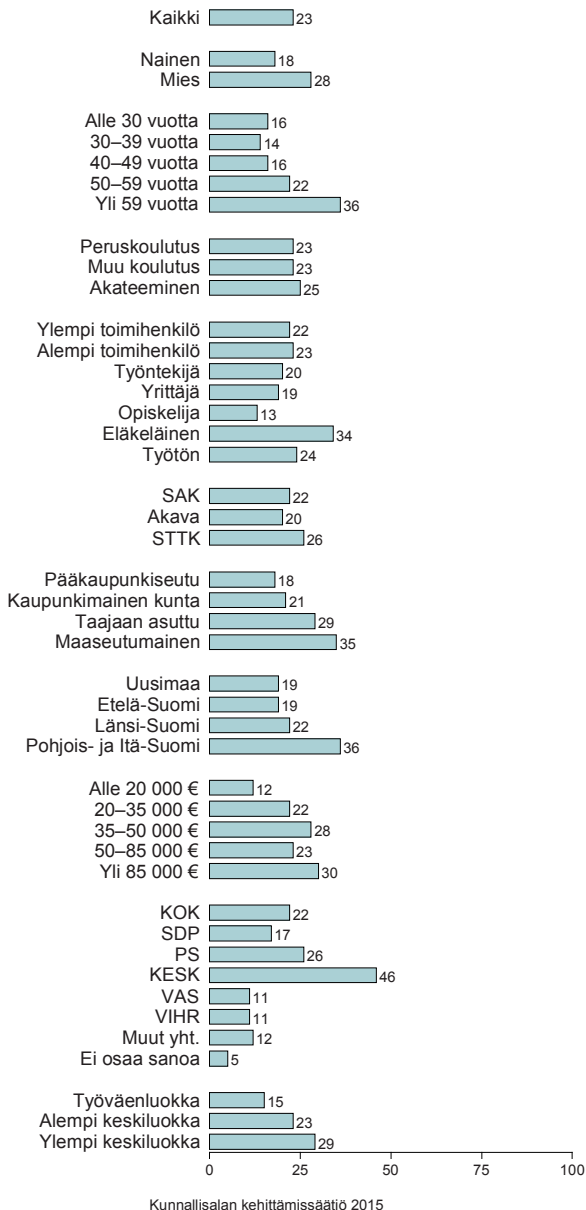
Kunnallisan kehittämissäätiö 2015

Kuvio 99.

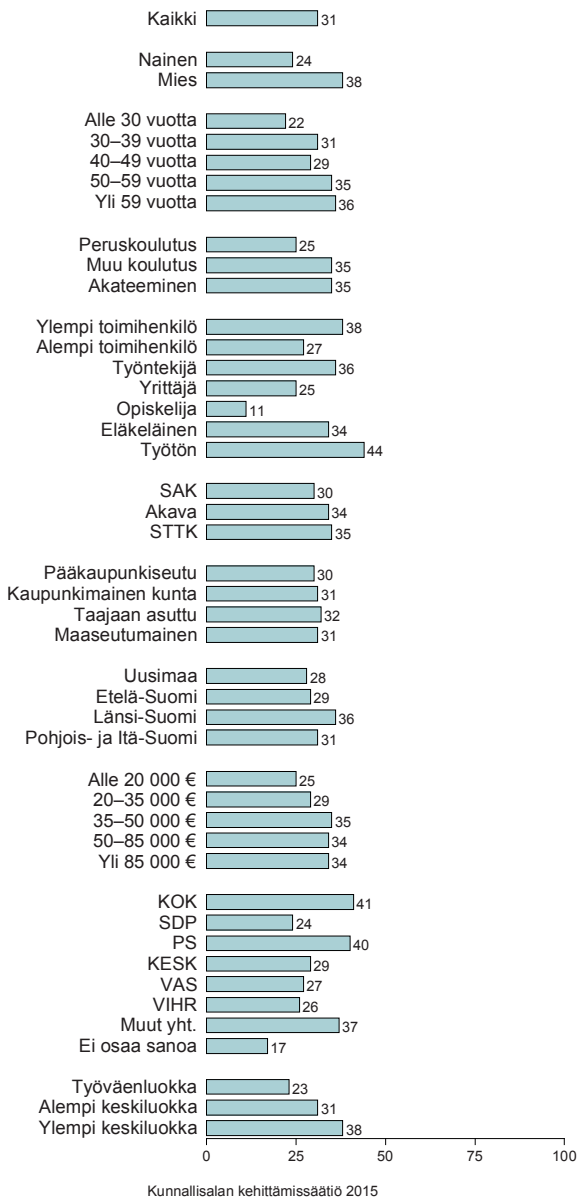
TÄRKEÄT ASIAT, KUN TEKEE RATKAISUN PUOLUESTA: PUOLUE AJAA SEN AMMATTI- TAI SOSIAALIRYHMÄN ETUJA, JOHON ITSE KUULUU (puolueen ennen ehdokasta valitsevista, %).

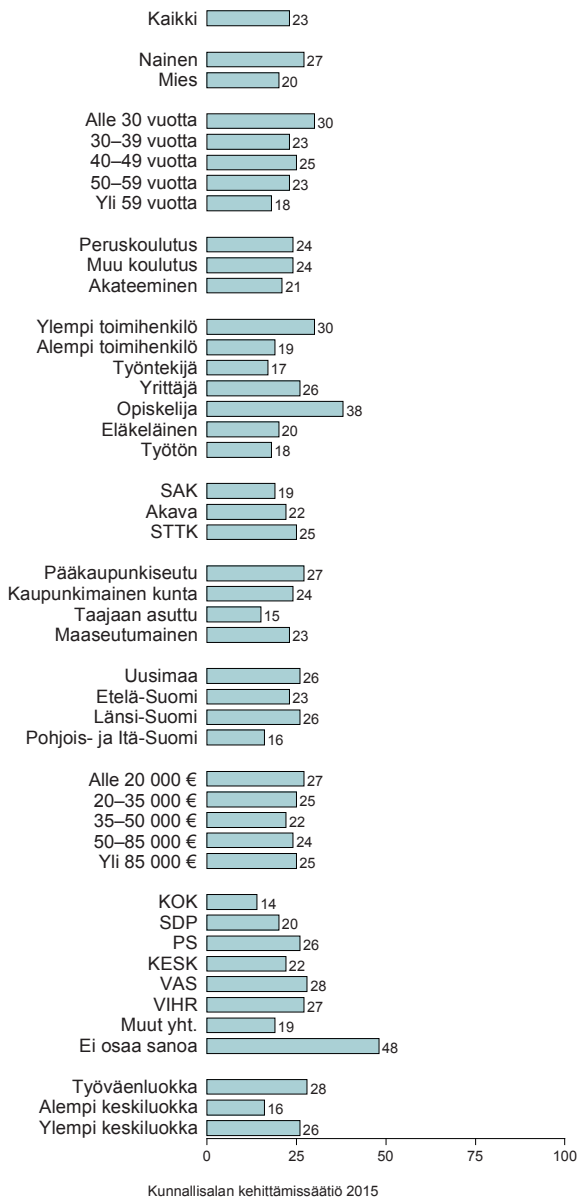
Kuvio 100. TÄRKEÄT ASIAT, KUN TEKEE RATKAISUN PUOLUEESTA: PUOLUEELLA ON HYVÄ PUHEENJOHTAJA (puolueen ennen ehdokasta valitsevista, %).

Kuvio 101. TÄRKEÄT ASIAT, KUN TEKEE RATKAISUN PUOLUEESTA: HALU VAIKUTTAA MAAN TULEVAAN HALLITUSKOOSTUMUKSEEN (puolueen ennen ehdokasta valitsevista, %).

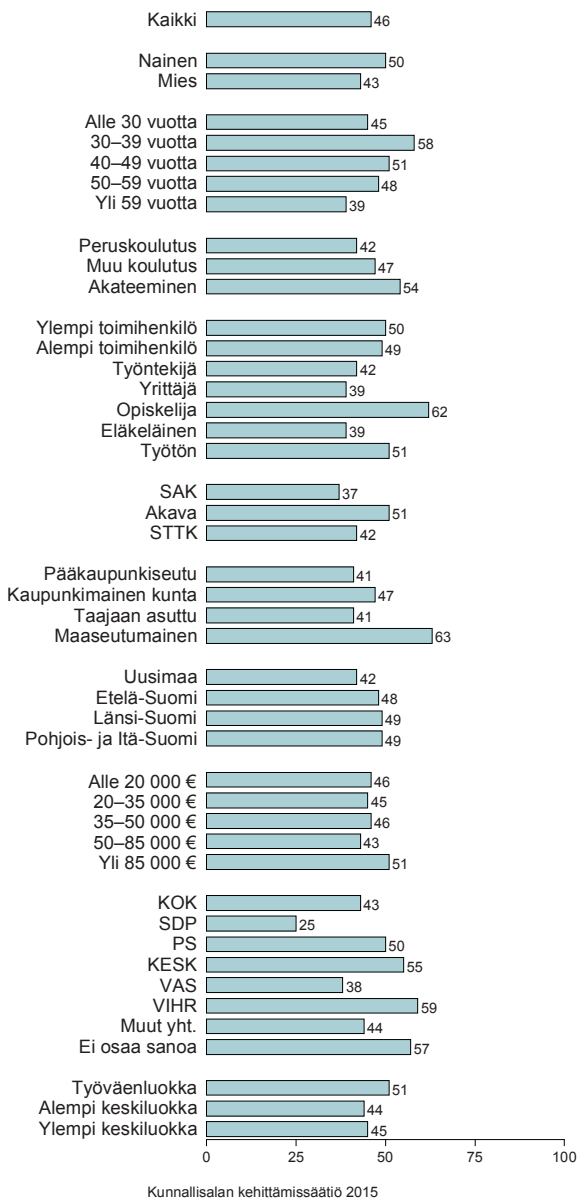

Kuvio 102. TÄRKEÄT ASIAT, KUN TEKEE RATKAISUN PUOLUEESTA: PUOLUEEN LUPAUKSET TULEVALLE NELJÄLLE SEURAAVALLE VUODELLE (puolueen ennen ehdokasta valitsevista, %).

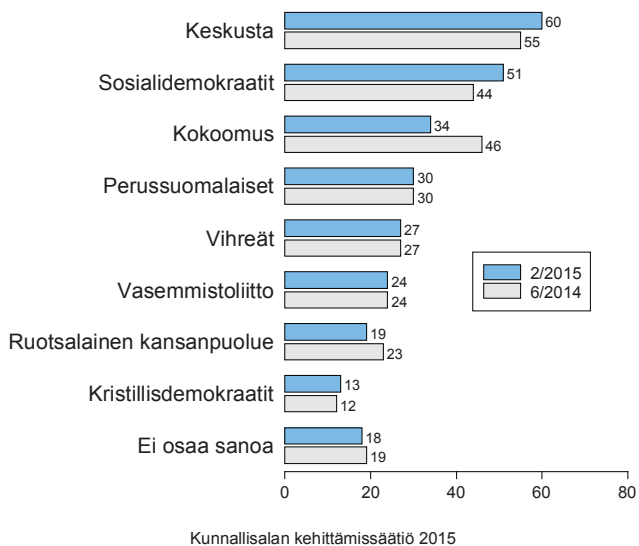

Kuvio 103.

TÄRKEÄT ASIAT, KUN TEKEE RATKAISUN PUOLUEESTA: PUOLUEELLA ON HYVÄ LINJA MONISSA VIIME AIKONA ESILLÄ OLLEISSA ASIAKYSYMYKSISSÄ (puolueen ennen ehdokasta valitsevista, %).

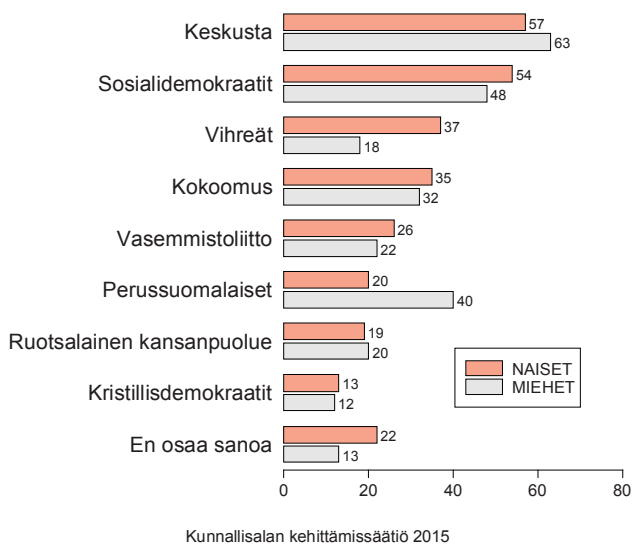

Kuvio 104. MINKÄ KAIKKIEN PUOLUEIDEN TULISI OLLA MAAN HALLITUKSESSA: ARVIOT VUOSINA 2014 JA 2015 (%).

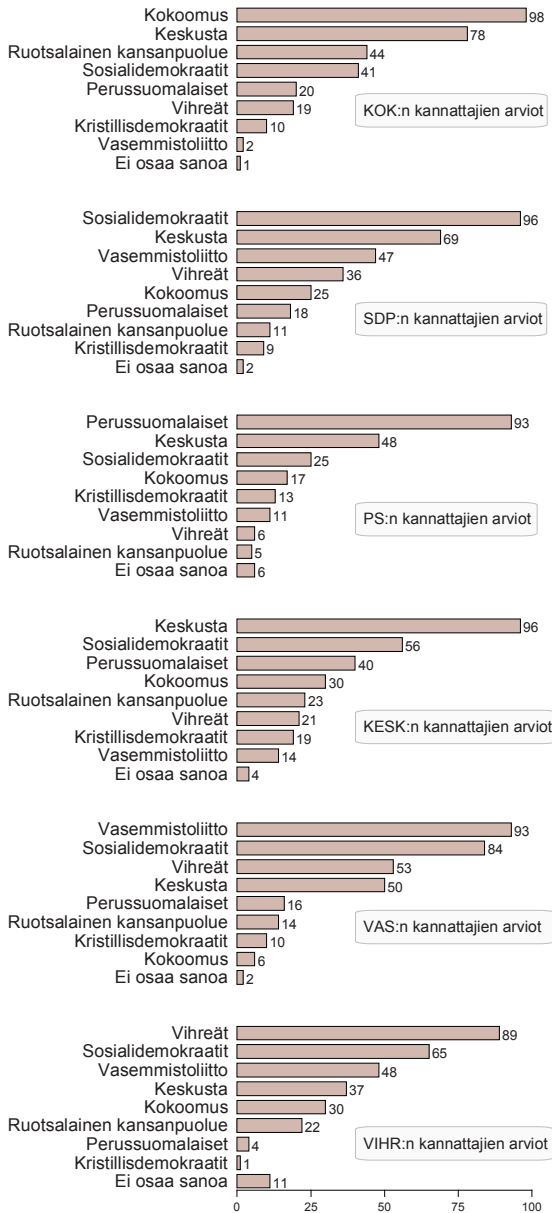

Kuvio 105. MINKÄ KAIKKIEN PUOLUEIDEN TULISI OLLA MAAN HALLITUKSESSA: ARVIOT SUKUPUOLEN MUKAAN (%).

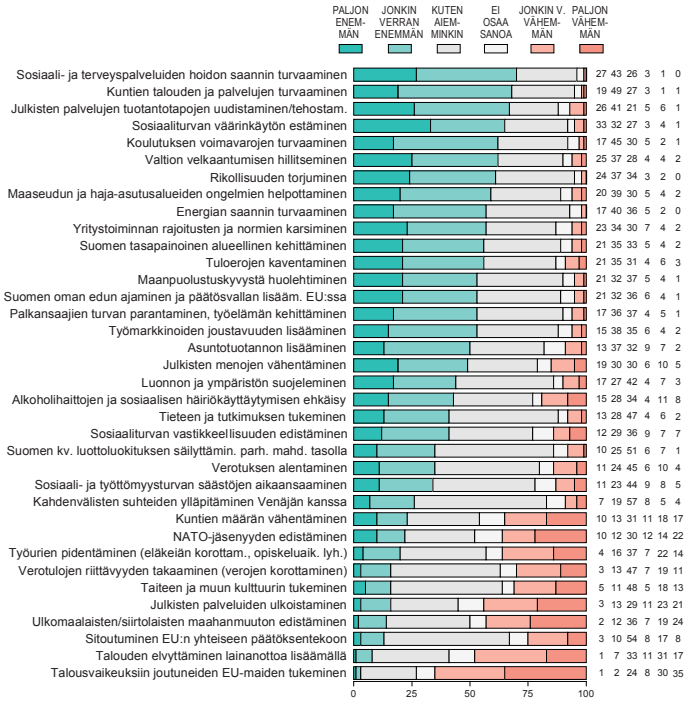

Kuvio 106. MINKÄ KAIKKIEN PUOLUEIDEN TULISI OLLA MAAN HALLITUKSESSA (%).

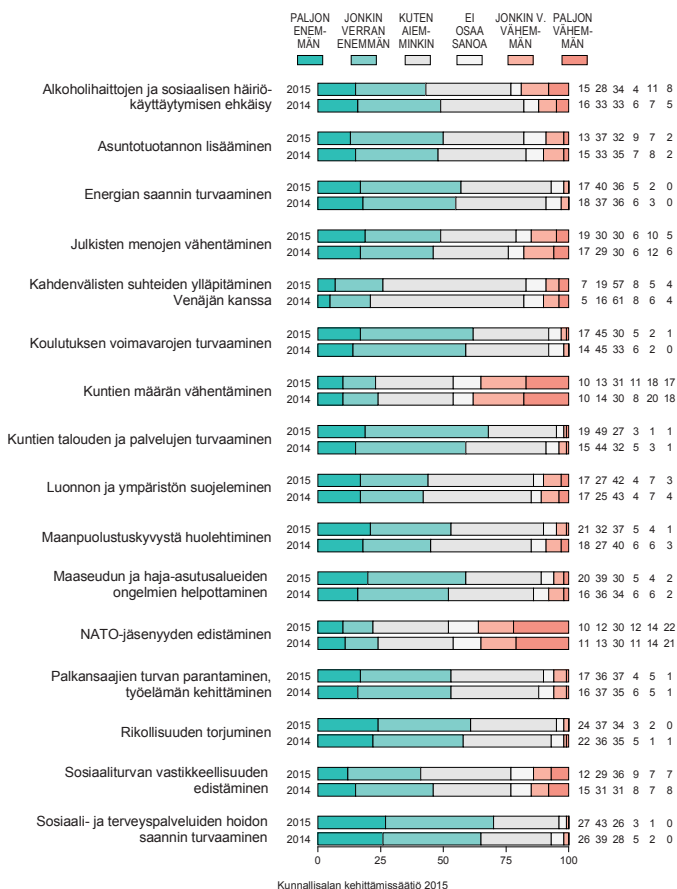
Kunnallisalan kehittämissäätiö 2015

Kuvio 107. MITEN ERI ASIOIDEN JA TAVOITTEIDEN TULISI VASTAISUUDESSA PAINOTTUA HALLITUKSEN TOIMINNASSA VERRATTUNA MAASSAMME VIIME VUOSINA HARJOITETTUA HALLITUSPOLITIIKKAAN (%).

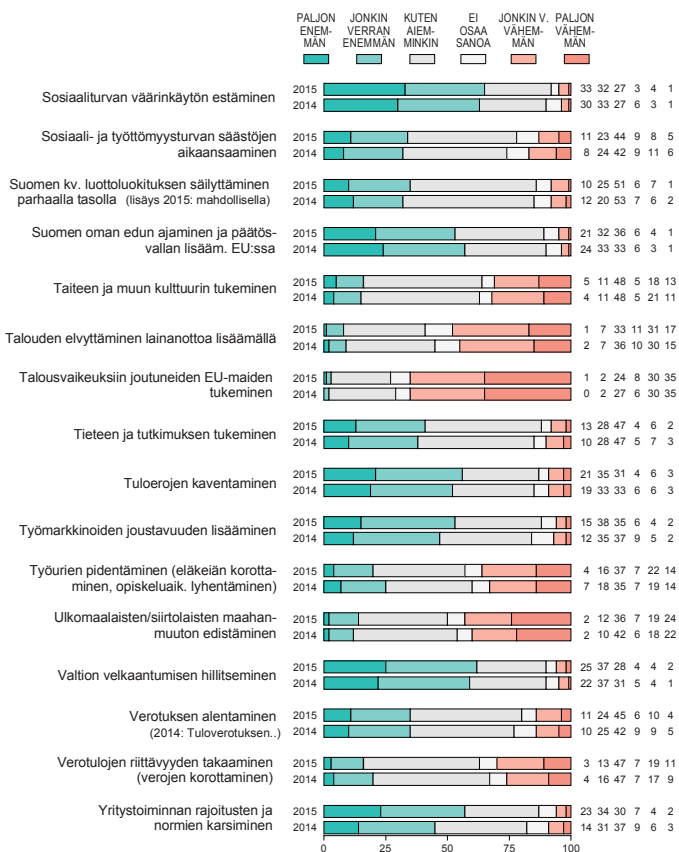

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2015

Kuvio 108. MITEN ERI ASIOIDEN TULISI VASTAISUUDESSA PAINOTTUA HALLITUKSEN TOIMINNASSA: ARVIOT VUOSINA 2014 JA 2015 (yhteiset arviointikohteet, %).

Kuvio 109. MITEN ERI ASIOIDEN TULISI VASTAISUUDESSA PAINOTTUA HALLITUKSEN TOIMINNASSA: ARVIOT VUOSINA 2014 JA 2015 (yhteiset arviointikohteet, %).

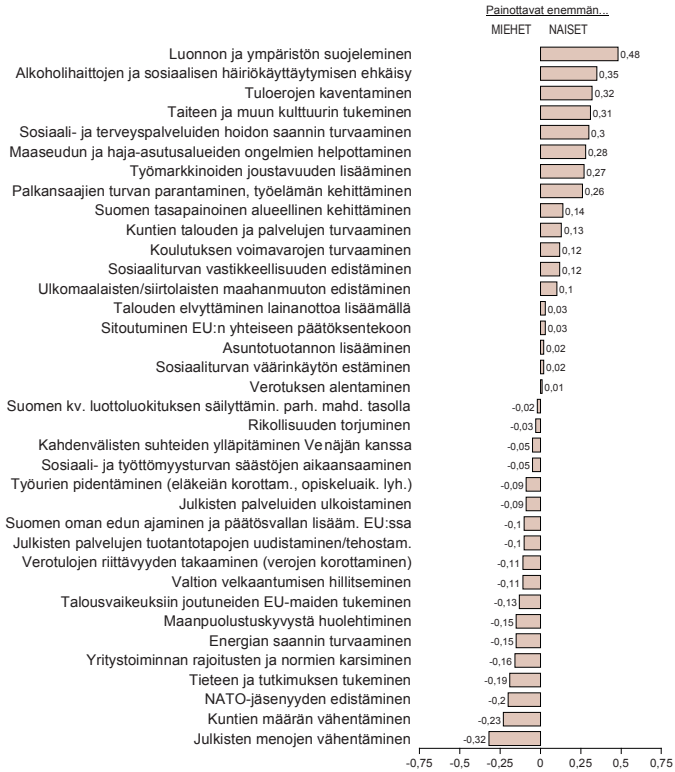
Kunnallisalan kehittämissäätiö 2015

Kuvio 110. MITEN ERI ASIOIDEN TULISI PAINOTTUA HALLITUKSEN TOIMINNASSA: ARVIOT VUOSINA 2014 vs. 2015 (yhteiset arviointikohteet, asteikkokeskiarvojen erotukset).

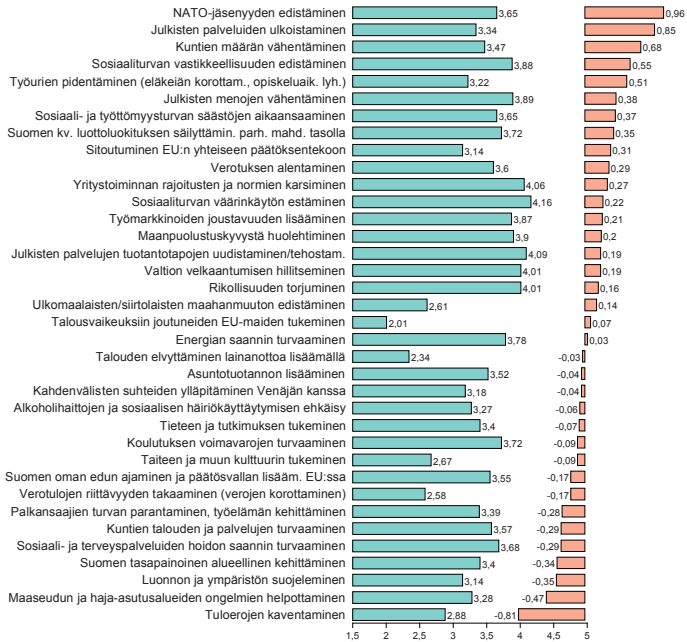
Kunnallisalan kehittämissäätiö 2015

Kuvio 111. MITEN ERI ASIOIDEN TULISI PAINOTTUA HALLITUKSEN TOIMINNASSA: NAISTEN JA MIESTEN NÄKEMYSTEN EROT (asteikkokeskiarvojen erotukset).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2015

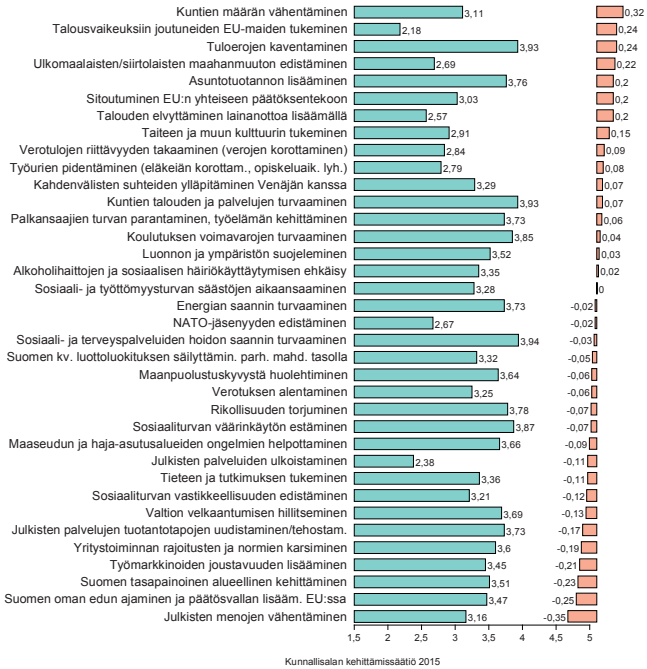
Kuvio 112. MITEN ASIOIDEN TULISI PAINOTTUA HALLITUKSEN TOIMINNASSA: KOK:n KANNATTAJIEN ARVIOT (asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

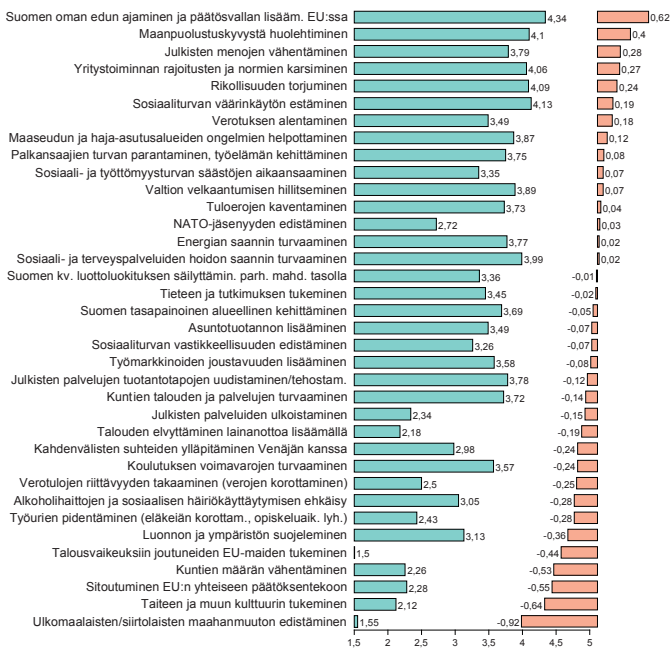
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2015

Kuvio 113. MITEN ASIOIDEN TULISI PAINOTTUA HALLITUKSEN TOIMINNASSA: SDP:n KANNATTAJIEN ARVIOT (asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

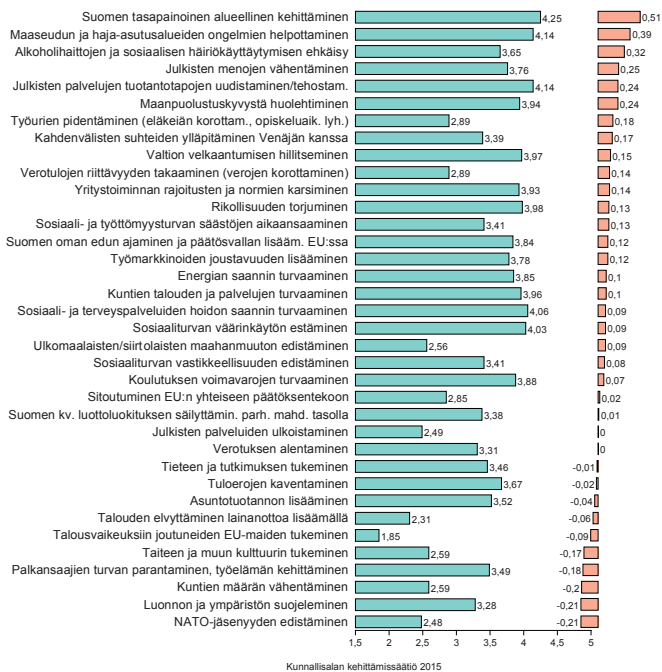

Kuvio 114. MITEN ASIOIDEN TULISI PAINOTTUA HALLITUKSEN TOIMINNASSA: PS:n KANNATTAJIEN ARVIOT (asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

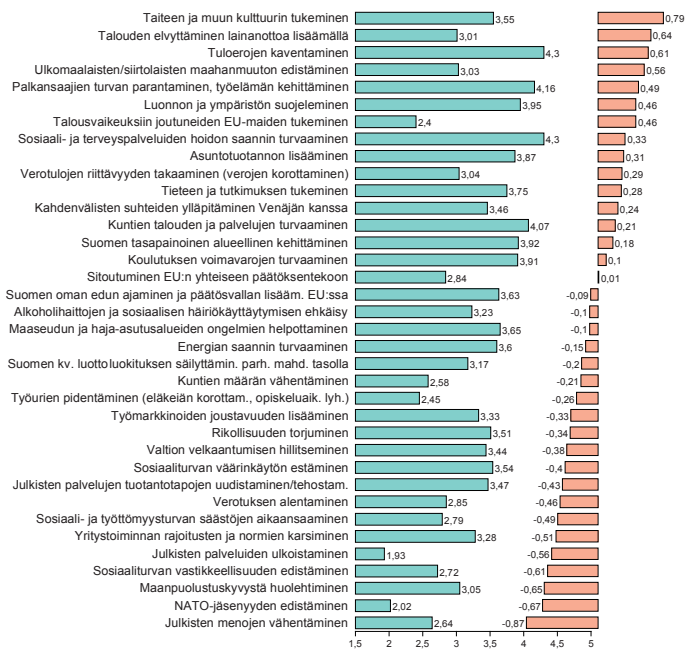

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2015

Kuvio 115. MITEN ASIOIDEN TULISI PAINOTTUA HALLITUKSEN TOIMINNASSA: KESK:n KANNATAJIEN ARVIOT (asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

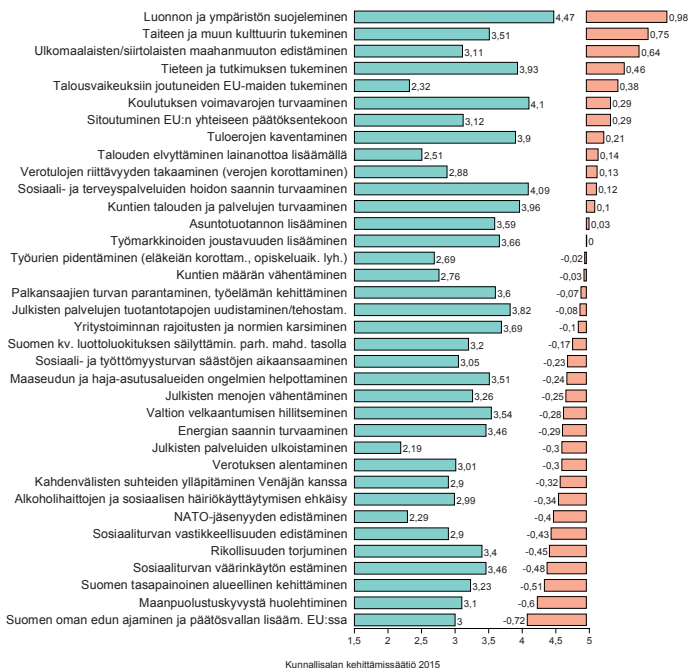

Kuvio 116. MITEN ASIOIDEN TULISI PAINOTTUA HALLITUKSEN TOIMINNASSA: VAS:n KANNATTAJIEN ARVIOT (asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

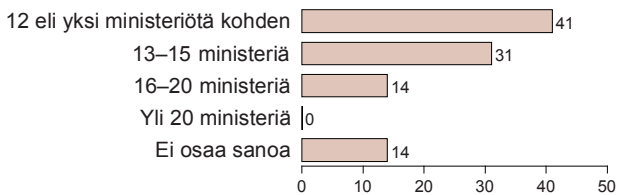

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2015

Kuvio 117. MITEN ASIOIDEN TULISI PAINOTTUA HALLITUKSEN TOIMINNASSA: VIH:n KANNATTAJAIN ARVIOT (asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

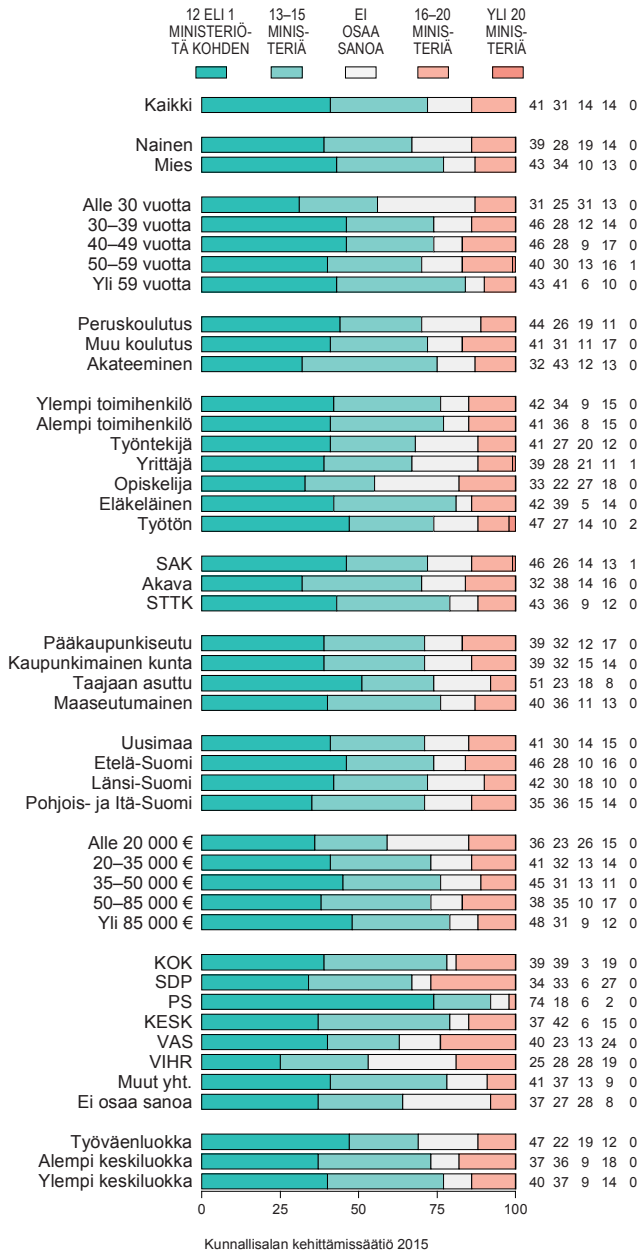

Kuvio 118. MIKÄ ON SOPIVA MINISTERIEN MÄÄRÄ HAL-
LITUSTA MUODOSTETTAESSA (%).

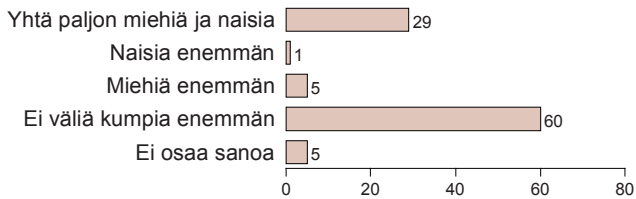

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2015

Kuvio 119. MIKÄ ON SOPIVA MINISTERIEN MÄÄRÄ HALLITUSTA MUODOSTETTAESSA (%).

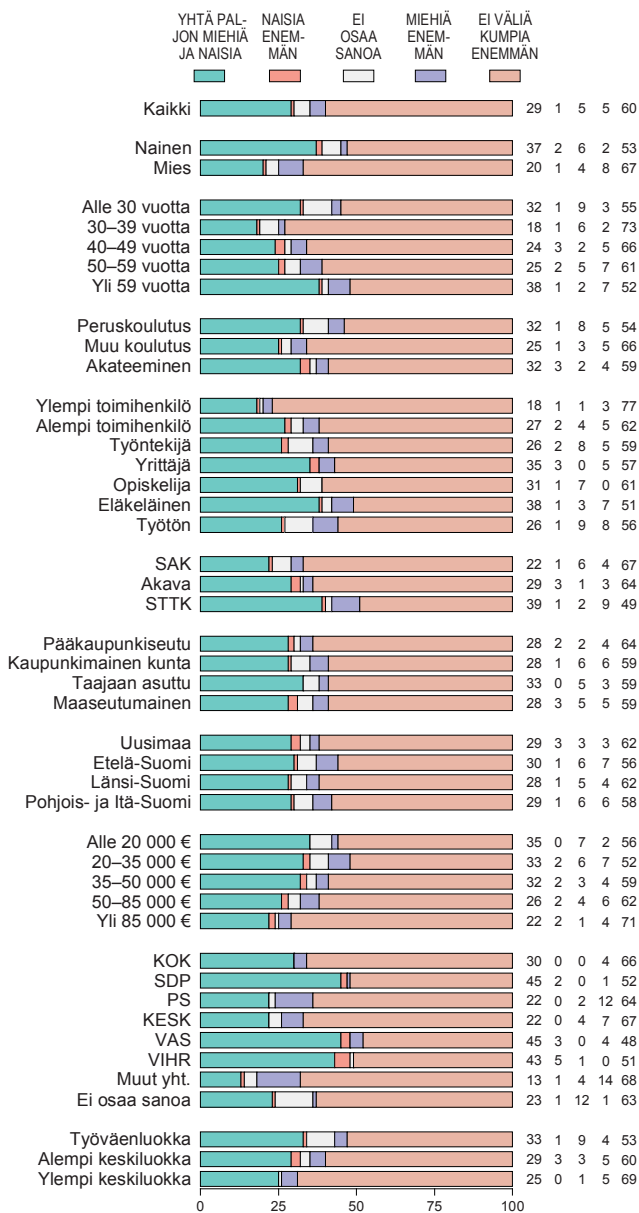
Kuvio 120. MONTAKO MIESTÄ TAI NAISTA TULISI OLLA MAAN HALLITUKSESSA MINISTEREINÄ (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2015

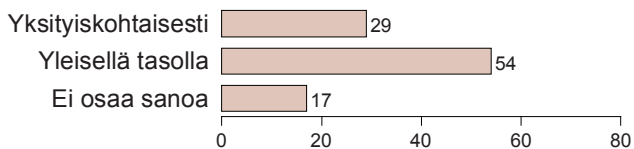

Kuvio 121. MONTAKO MIESTÄ TAI NAISTA TULISI OLLA MAAN HALLITUKSESSA MINISTEREINÄ (%).

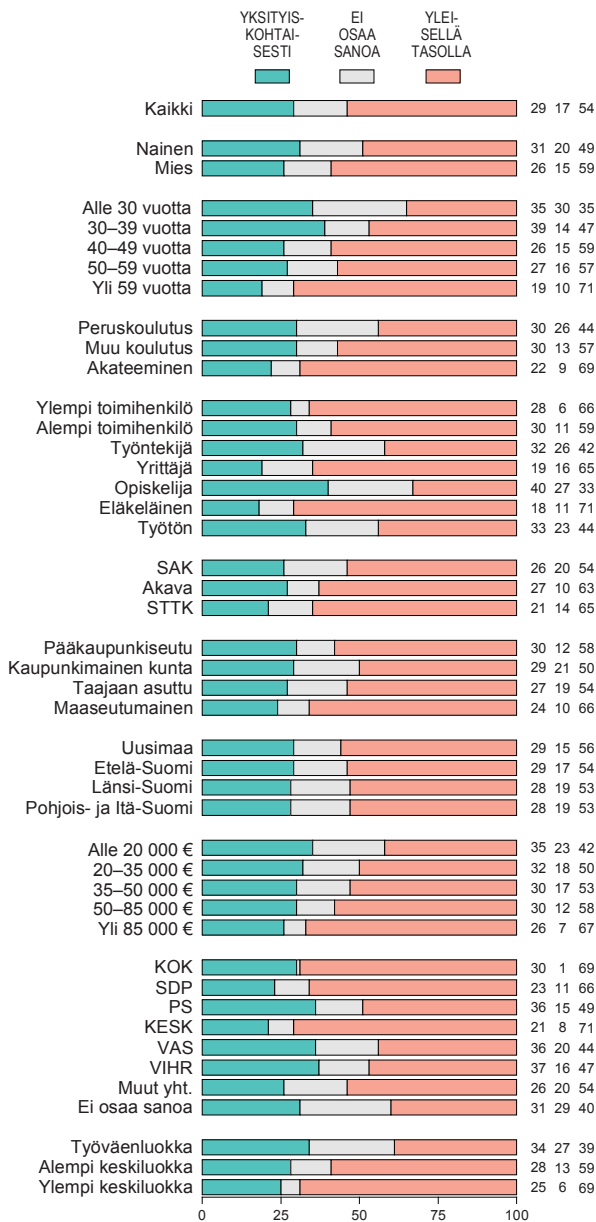
Kunnallisalan kehittämissäätiö 2015

Kuvio 122. MITEN HALLITUSOHJELMA SEURAAVALLA VAALIKAUDELLA TULISI LAATIA (%).

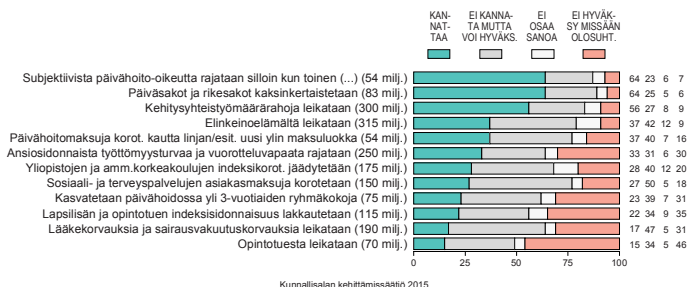
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2015

Kuvio 123. MITEN HALLITUSOHJELMA SEURAAVALLA VAALIKAUDELLA TULISI LAATIA (%).

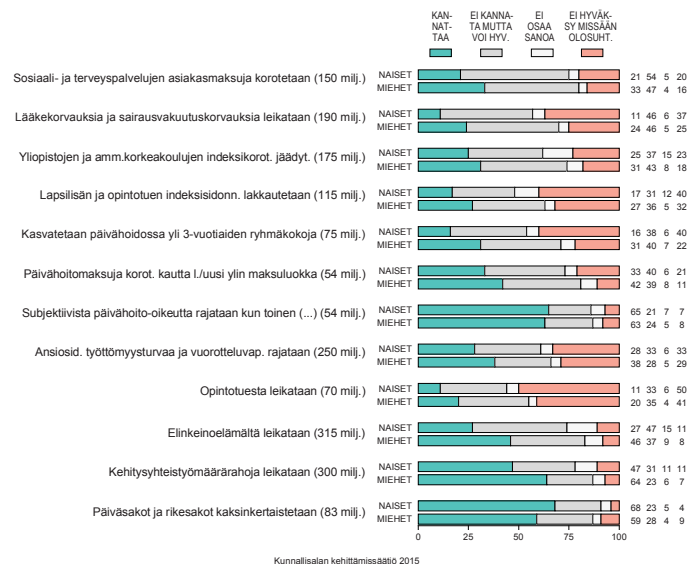

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2015

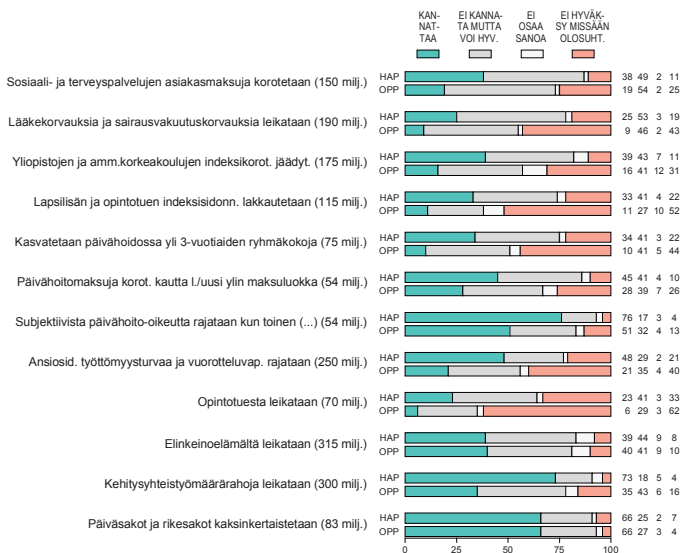
Kuvio 124. MITEN SUHTAUTUU SEURAAVIIN SÄÄSTÖIHIN, JOTKA TOTEUTETAAN VUOSIEN 2016–2019 VÄLISENÄ AIKANA (%).

Kuvio 125. MITEN SUHTAUTUU SÄÄSTÖIHIN, JOTKA TOTEUTETAAN VUOSIEN 2016–2019 VÄLISENÄ AIKANA: NAISET vs. MIEHET (%).

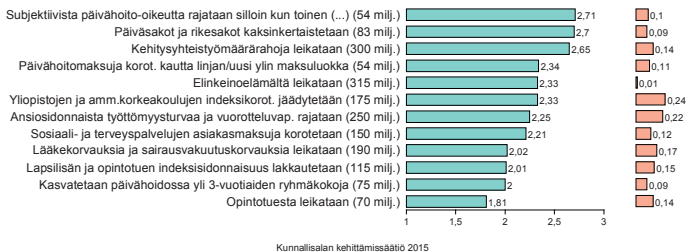

Kuvio 126. MITEN SUHTAUTUU VUOSINA 2016–2019 TOTEUTETTAVIIN SÄÄSTÖIHIN: HALLITUSPUOLUEIDEN (HAP) vs. OPPOSITIOPUOLUEIDEN (OPP) KANNATTAJAT (%).

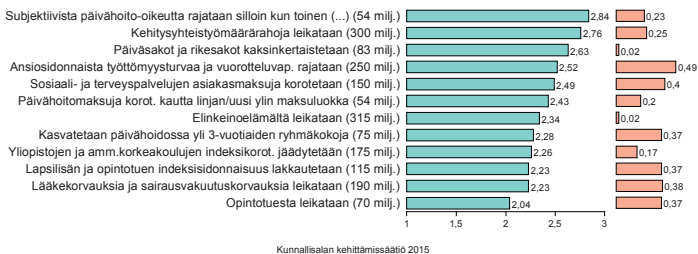

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2015

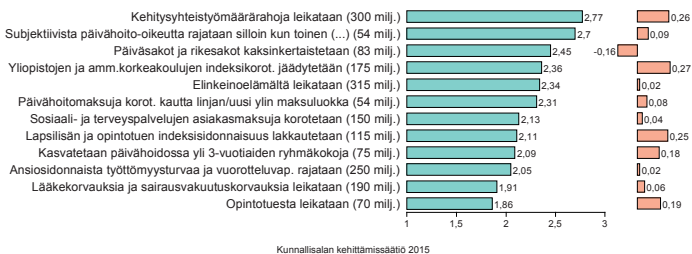
Kuvio 127. MITEN SUHTAUTUU 2016–2019 SÄÄSTÖIHIN: KESK:n KANNATTAJAT (asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

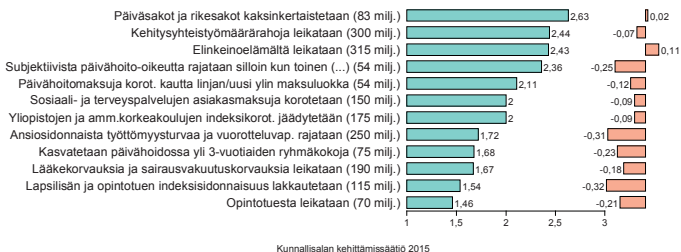
Kuvio 128. MITEN SUHTAUTUU 2016–2019 SÄÄSTÖIHIN: KOK:n KANNATTAJAT (asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

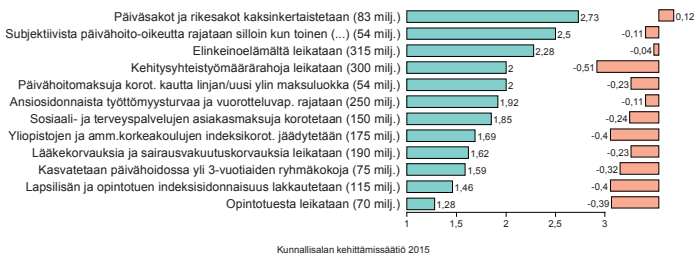
Kuvio 129. MITEN SUHTAUTUU 2016–2019 SÄÄSTÖIHIN: PS:n KANNATTAJAT (asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

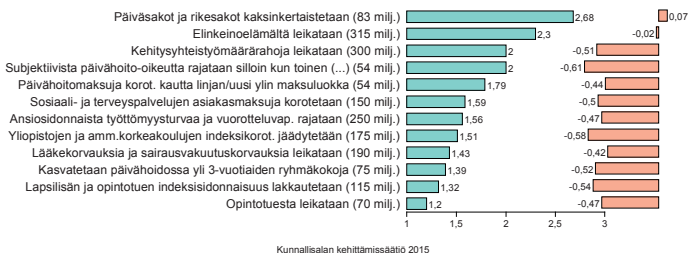
Kuvio 130. MITEN SUHTAUTUU 2016–2019 SÄÄSTÖIHIN: SDP:n KANNATTAJAT (asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

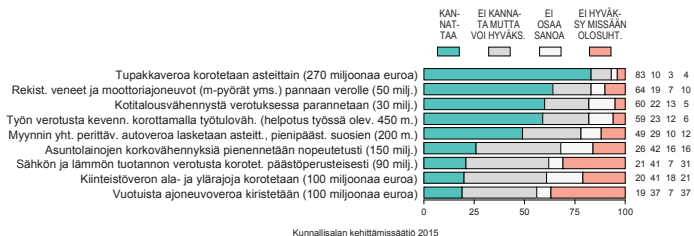
Kuvio 131. MITEN SUHTAUTUU 2016–2019 SÄÄSTÖIHIN: VIH:n KANNATTAJAT (asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

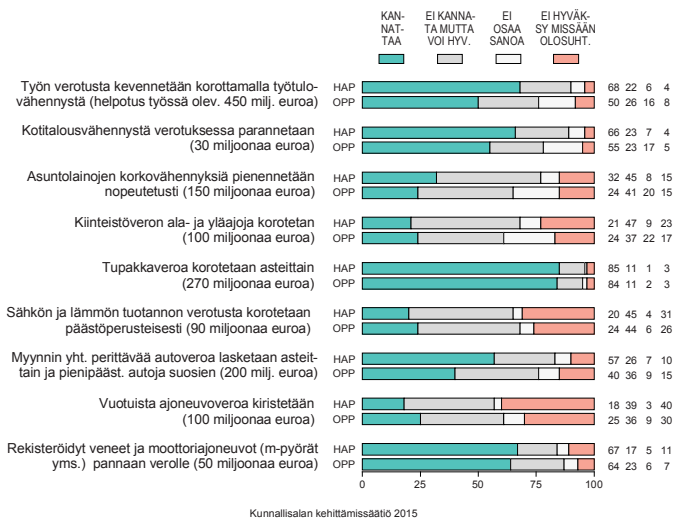
Kuvio 132. MITEN SUHTAUTUU 2016–2019 SÄÄSTÖIHIN: VAS:n KANNATTAJAT (asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

Kuvio 133. MITEN SUHTAUTUU SEURAAVIIN VERORATKAISUIHIN (tekstejä osin lyhennetty, %).

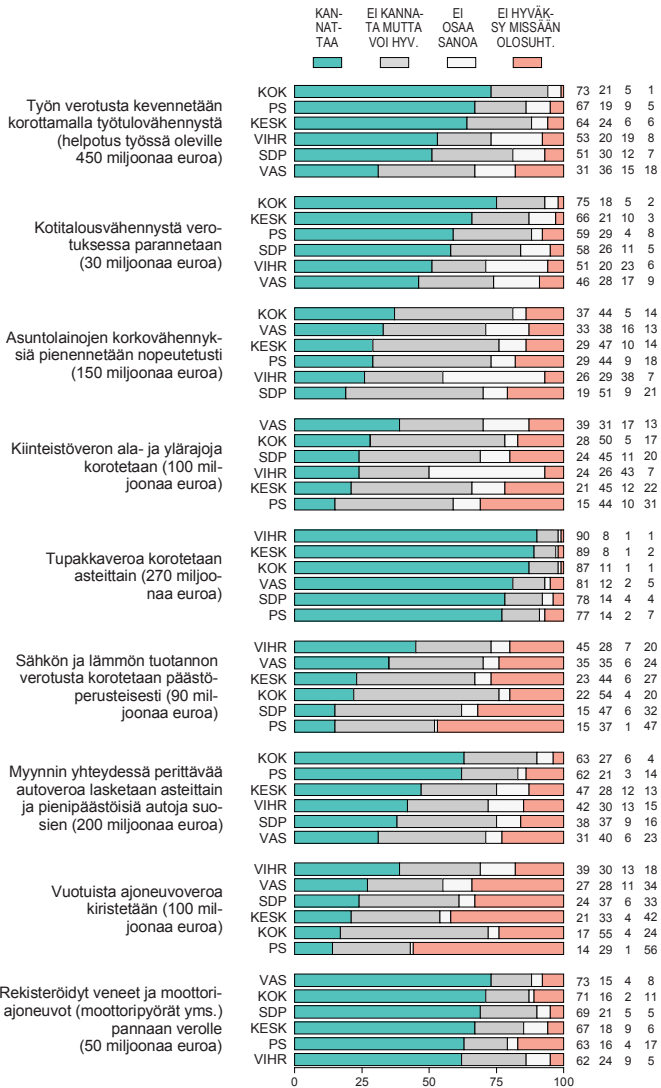

Kuvio 134. MITEN SUHTAUTUU VERORATKAISUIHIN: HALLITUSPUOLUEIDEN (HAP) vs. OPPOSITIOPUOLUEIDEN (OPP) KANNATTAJAT (%).

Kuvio 135. MITEN SUHTAUTUU VERORATKAISUIHIN: KUUDEN SUURIMMAN PUOLUEEN KANNATTAJAT (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2015

Polemia-sarjassa ovat ilmestyneet

- 1 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1992
- 2 Erkki Mennola
IDEA KUNNASTA (1992)
- 3 Terho Pursiainen
KRIISIAJAN ETIIKKA (1993)
- 4 Työryhmä Kyösti Urponen (pj.), Raija Julkunen, Olli Kangas,
Jorma Sipilä, Asko Suikkanen ja Petri Kinnunen (siht.)
KASVUSTA VASTUUSEEN – sosiaalipolitiikan tulevaisuus
(1993)
- 5 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1993
- 6 Pekka Ojala–Aulis Pöyhönen
LÄHEISYYSPERIAATE – hallinnon uusjako (1994)
- 7 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1994
- 8 Jorma Hämäläinen–Veikko Teikari
HENKILÖSTÖPOLITIIKKA PAKKORATKAISUJEN EDESSÄ
(1995)
- 9 Terho Pursiainen
NOUSUKAUDEN ETIIKKA (1995)
- 10 Eero Ojanen
EIPÄJOKI
Fiktiivinen reportaasimatka mihin tahansa suomalaiseen kun-
taan (1995)
- 11 Heikki Koski
KANSALAINEN, KUNTA JA KANSALAISSYHTEISKUNTA
(1995)
- 12 Seppo Niemelä
MUUTOSKIRJA
Rohkaisuksi murroksen maailmaan (1995)
- 13 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1995
- 14 Lauri Hautamäki
MAASEUTU ELÄÄ (1995)

- 15 Juha Kuisma–Heikki Haavisto
KAUPUNKI JA MAASEUTU
– avoliitto vai susipari (1995)
- 16 Olli Pusa
ELÄKEPOMMIN VARJOSSA (1996)
- 17 Satu Apo–Jari Ehrnrooth
MILLAISIA OLEMME?
Puheenvuoroja suomalaisista mentaliteeteista (1996)
- 18 Eira Korpinen
OPETTAJUUTTA ETSIMÄSSÄ (1996)
- 19 Erkki Pystynen
LIITTOKUNTA (1996)
- 20 Martti Sinisalmi
TYÖLLISTÄMISTÄ VAI PALVELUA? (1996)
- 21 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1996
- 22 Olli Mäenpää
KUNTIEN ITSEHALLINTO EU-SUOMESSA (1997)
- 23 Tuula-Liina Varis
KRISTALLIYÖ JOENSUUN KAUPUNGINTALON TORNISSA
(1997)
- 24 Terho Pursiainen
KUNNALLISTEN KÄYTÄNTÖJEN ETIIKKA
Yhteisöopin alkeet (1997)
- 25 Siv Sandberg–Krister Ståhlberg
KUNTALAISTEN KUNTA JA VALTIO (1997)
- 26 Pertti Hemánus
KUNNALLINEN TIEDOTTAMINEN JA JASKA JOKUNEN
Tutkittua tietoa ja tutkimattomia tulkintoja (1997)
- 27 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1997
- 28 Esko Antola
UUSI EU? (1998)
- 29 Eero Ojanen
YHTEISKUNNAN ITSEPUOLUSTUS (1998)
- 30 Pertti Kettunen
ELINKEINOPOLITIIKAN TAITO (1998)

- 31 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1998
- 32 Torsti Kivistö
JOUTILAISUUSYHTEISKUNTA (1998)
- 33 Erkki Mennola
IDEA MAAKUNNASTA (1999)
- 34 Jorma Hämäläinen
MINÄ KUNNANJOHTAJA (1999)
- 35 SINÄ KUNNANJOHTAJA (1999)
- 36 Juha Talvitie
KUNTA VAI MAAKUNTA?
Globalisaatio ja regionalismi (2000)
- 37 Juha Sihvola
YKSILÖNÄ YHTEISÖSSÄ
Näkökulmia paikallisuuteen, globalisaatioon ja hyvään elämään
(2000)
- 38 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2000
- 39 Seppo Niemelä
TULISIELU
Verkostoajan aluekehittäjä (2000)
- 40 Kauko Heuru
ITSEHALLINNON AIKA (2001)
- 41 Heikki Eskelinen
ALUEPOLITIIKKA RAUTAHÄKISSÄ (2001)
- 42 Matti Wiberg
PALUU POLITIIKKAAN (2001)
- 43 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2001
- 44 Ilkka Virtanen
YLIOPISTOJEN KOLMAS TEHTÄVÄ (2002)
- 45 Arvo Myllymäki
KUNTIEN KUJANJUOKSU (2002)
- 46 Risto Eräsaari
KUINKA TURVATON ON RIITTÄVÄN TURVALLINEN?
(2002)

- 47 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2002
- 48 Pentti Arajärvi
PAREMMINVOINTIYHTEISKUNTA (2003)
- 49 Eero Uusitalo
MAASEUTU KANSAN VAI HALLINNON KÄSISSÄ? (2003)
- 50 Esko Juntunen
KUNNAN ELINKAARIHYPPY
– strateginen kehittäminen ja yhteistyö (2003)
- 51 Pekka Sauri
SUOMEN DEMOKRATISOIMINEN (2003)
- 52 Esko Aho
SATTUMA SUOSII VALMISTAUTUNUTTA (2003)
- 53 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2003
- 54 Seppo Rainisto
KUNNASTA BRÄNDI? (2004)
- 55 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2004
- 56 Markku Lehto
TAKAISIN TULEVAISUUTEEN
– valtion ja kuntien yhteinen taival (2005)
- 57 Tarmo Pukkila
IKÄVALLANKUMOUS (2005)
- 58 Matti Wiberg
VALTA KUNNASSA (2005)
- 59 Soili Keskinen
ALAISTAITO Luottamus, sitoutuminen ja sopimus (2005)
- 60 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2005
- 61 Samuli Skurnik
OSUUSTOIMINNASTA OPPIA?
Kuntapalvelut uudessa talousmallissa (2006)
- 62 Markku Lehto
PELASTUSRENKAAN PAIKKAUS (2006)

- 63 Pasi Holm
VEROKIRJA (2006)
- 64 Matti Virén
KANSALAISEN KUNTAUUDISTUS (2006)
- 65 Markku Lehto
OI OMA KUNTANI (2006)
- 66 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2006
- 67 Peter Ekholm
POLEMIA – AJATUSPAJAKO? (2007)
- 68 Aatos Hallipelto
PARAS TUOTTAKOON!
Hyvinvointipalvelujen tulevat markkinat (2008)
- 69 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2008
- 70 KUNNON VALTUUTETUT?
Ilmapuntari 2008, osa 2
- 71 Sami Borg
HILJAA HYVÄ TULEE
Puheenvuoro äänestysprosentista ja vaaliaktiivoinnista (2008)
- 72 Matti Wiberg
HALLITSEKO HALLITUS? (2009)
- 73 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2009
- 74 Jussi-Pekka Alanen
HELSINKI
Kansakunnan pääkaupunki – ihmisten metropoli (2009)
- 75 Laura Berg–Mari K. Niemi
KENEN KUNTAVAALIT? (2009)
- 76 Esa Halme–Lauri Kuukasjärvi
UUSI KUNTA VAI KUNTALIITOS – KUNTALAISEN ITSE-
HALLINTO (2010)
- 77 Esko Kalevi Juntunen
SULJETUSTA AVOIMEEN – TALOUDEN GLOBAALIMYRS-
KY (2010)

- 78 Anne Luomala – Tuomo Puumala
BUDJETTI – JULKINEN SALAISUUS VAI SALAINEN JULKISUUS? (2010)
- 79 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2010–2011 (2011)
- 80 Terho Pursiainen
MIELEKÄS ELÄMÄ, MIELEKÄS YHTEISKUNTA (2011)
- 81 Antti Mykkänen (toim.)
KUNTAKIRJA – UUDISTUSAJATUKSIA (2011)
- 82 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2011–2012 (2012)
- 83 Antti Mykkänen (toim.)
KUNTAYHTYMÄ PELASTAA? (2012)
- 84 Ari Mölsä (toim.)
KUNTARAKENNEKIRJA (2012)
- 85 Timo Reina
KAHDEN TULEN VÄLISSÄ – ALUEHALLINNON TILA JA TULEVAISUUS? (2012)
- 86 Tarja Cronberg
ESTEJUOKSU LUOVAAN SUOMEEN (2012)
- 87 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2012 (2013)
- 88 Marja-Liisa Manka, Laura Bordi ja Kirsi Heikkilä-Tammi
PERUSASIOISTA PIENIIN IHMEISIIN – KUNTAJOHTAMISEN KUVA (2013)
- 89 Kari Välimäki
KAKKUA JAETTAVAKSI (2013)
- 90 Wille Rydman
UNELMASTA PAINAJAISEKSI?
– Kuinka hyvinvointivaltio syö itse itsensä (2013)
- 91 Yrjö Hakanen
MARKKINOIDEN VAI IHMISEN HYVÄKSI?
– Kommunistin puheenvuoro (2013)
- 92 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2013 (2014)
- 93 Heljä Misukka
KOULUTUKSEN SUURVALTA TIENHAARASSA (2014)

- 94 Markku Lehto
MARKKINAT, SOSIAALITURVA JA YKSILÖN VOIMA (2014)
- 95 Mikael Jungner
SATTUMA, TAHTO JA KOHTALO (2014)
- 96 Juha Kuisma ja Matti Mäkelä
KYLIEN TULEVAISUUS (2015)
- 97 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2014 (2015)
- 98 Pekka Sauri
JULKISHALLINTO JA SOSIAALINEN MEDIA (2015)
- 99 Eero Ojanen
HYVÄ PÄÄTÖS?
Filosofisia näkökulmia päätöksentekoon (2015)
- 100 Kauko Sipponen
SE SUURI KUNTAUUDISTUS (2016)
- 101 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2015 (2016)

KAKS – Kunnallisalan kehittämissäätiö rahoittaa kuntia palvelevaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Tavoitteena on tukea ja parantaa kuntien ja niiden organisaatioiden toimintamahdollisuuksia.

Rahoitamme hankkeita ja tutkimuksia, joiden arvioimme olevan kuntien tulevaisuuden kannalta keskeisimpiä. Tuloksien tulee olla sovellettavissa käytäntöön. Rahoitettavilta hankkeilta edellytetään ennakkoluulotonta ja uutta uraa luovaa otetta.

Säätiöllä on *Polemiikki*-niminen asiakaslehti ja kaksi julkaisusarjaa:

Polemia-sarja, jossa käsitellään kunnille tärkeitä strategisia kysymyksiä ajattelua herättävällä tavalla.

Tutkimusjulkaisut-sarja, jossa julkaistaan osa säätiön rahoittamista tutkimuksista. Pääosa säätiön rahoittamista tutkimuksista julkaistaan tekijätahon omissa julkaisusarjoissa.

Toimintamme ja julkaisumme esitellään tarkasti kotisivuillamme www.kaks.fi.

Vuonna 1990 perustettu itsenäinen säätiö rahoittaa toimintansa sijoitustuotoilla.

Osoite Fredrikinkatu 61 A
00100 Helsinki

Asiamies Antti Mykkänen, antti.mykkanen@kaks.fi,
p. 0400 570 087

Tutkimusasiamies Veli Pelkonen, veli.pelkonen@kaks.fi,
p. 0400 815 527

Taloudenhoitaja Anja Kirves, anja.kirves@kaks.fi,
p. 0400 722 682

Tutustu kotisivuihimme (www.kaks.fi)!

Kansalaismielipide ja kunnat

Mikä on suomalaisten suhde puolueisiin? Mitä uudelta hallitukselta odotetaan, mitä ei? Mitä mieltä ollaan itsehallintouudistuksesta ja sotesta? Pannaanko perustulo pakettiin? Säädelääkö meitä liikaa?

Kunnallisan kehittämissäätiön järjestyksessä 24. kyselytutkimukseen perustuva raportti, Kansalaismielipide ja kunnat – Ilmapuntari 2015, kiteyttää kansalaisten näkemyksiä tulevista haasteista. Tutkimuksen on säätiön toimeksiannosta tehnyt TNS Gallup Oy.

9 789527 072516

Julkaisutiedot
ISBN 978-952-7072-51-6
ISSN 1235-6964